

Centrālā statistikas pārvalde

Arvien
tuvāk
faktiem
un
cilvēkiem!

VECĀKA GADAGĀJUMA IEDZĪVOTĀJI LATVIJĀ

2017

CENTRĀLĀ STATISTIKAS PĀRVALDE

**VECĀKA GADAGĀJUMA
IEDZĪVOTĀJI LATVIJĀ**

**RĪGA
2017**

Statistisko datu krājuma „Vecāka gadagājuma iedzīvotāji Latvijā” mērķis ir sniegt aktuālu statistisko informāciju par senioru skaitu, to sadalījumu pēc vecuma un tautības, par laulībām, šķiršanos, saslimstību, mirstību, nodarbinātību, darba samaksu, ieņēmumiem, nabadzības riska indeksu, sociālo nodrošinājumu, izglītību, tūrisma un informācijas tehnoloģiju lietošanu.

Krājumā iekļauti CSP regulāri veikto Darbaspēka izlases veida apsekojuma, „Eiropas Savienības statistika par ienākumiem un dzīves apstākļiem” (EU-SILC) apsekojuma, Mājsaimniecību budžetu apsekojuma, Apsekojuma par datoru un interneta lietošanu mājsaimniecībās dati.

Izdevumā publicēti arī Nacionālā veselības dienesta, Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistra, Slimību profilakses un kontroles centra (SPKC), Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras, Labklājības ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas un citu institūciju dati.

Atsevišķos gadījumos datu elektroniskās apstrādes tehnoloģijas specifikas dēļ skaitļu noapaļošanā ir iespējamās nelielas atšķirības starp uzrādīto kopējo apjomu un saskaitāmo summu.

Savas piezīmes, priekšlikumus un vērtējumu lūdzam sūtīt Centrālās statistikas pārvaldes Sociālās statistikas departamentam Lāčplēša ielā 1, Rīgā, LV-1301.

NOSACĪTIE APZĪMĒJUMI

Parādība nav konstatēta	-
Parādība ir konstatēta, bet tās lielums ir mazāks par pusi no lietotās mērvienības	0; 0.0
Trūkst datu, vai tie ir apšaubāmi	...
Tabulas rindas un ailes krustpunktā esošās rūtiņas aizpildīšana loģiski nav iespējama	X
Dati iegūti no neliela skaita respondentu atbilžu	[]
Datu avots	

© Centrālā statistikas pārvalde, 2017.

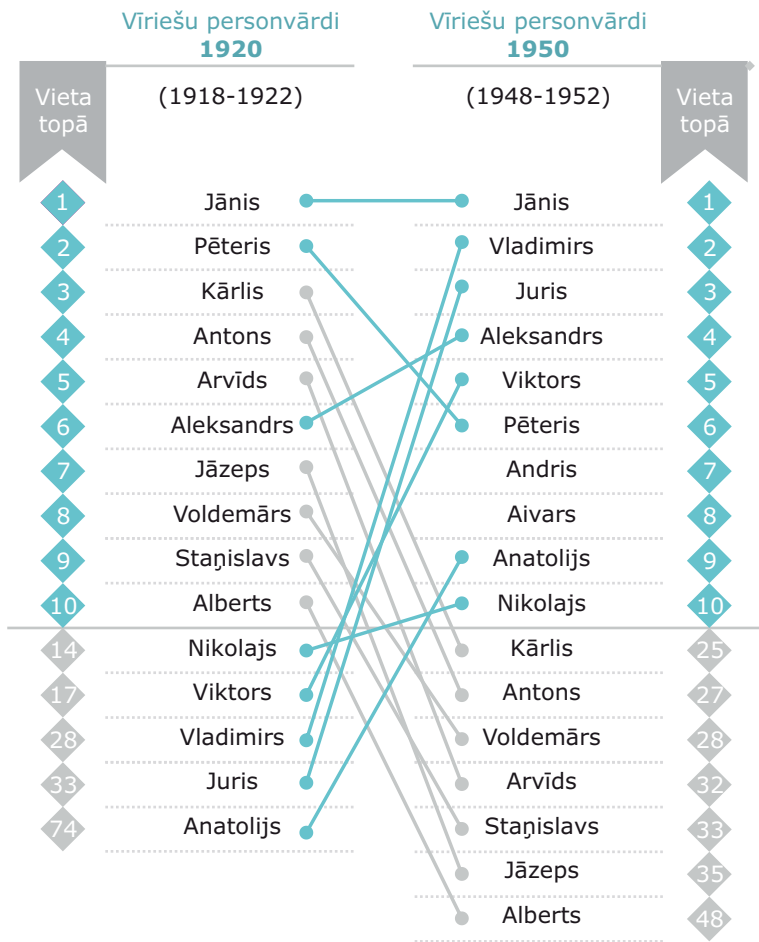
Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce obligāta.

ISBN 978-9984-06-506-9
17-013-000

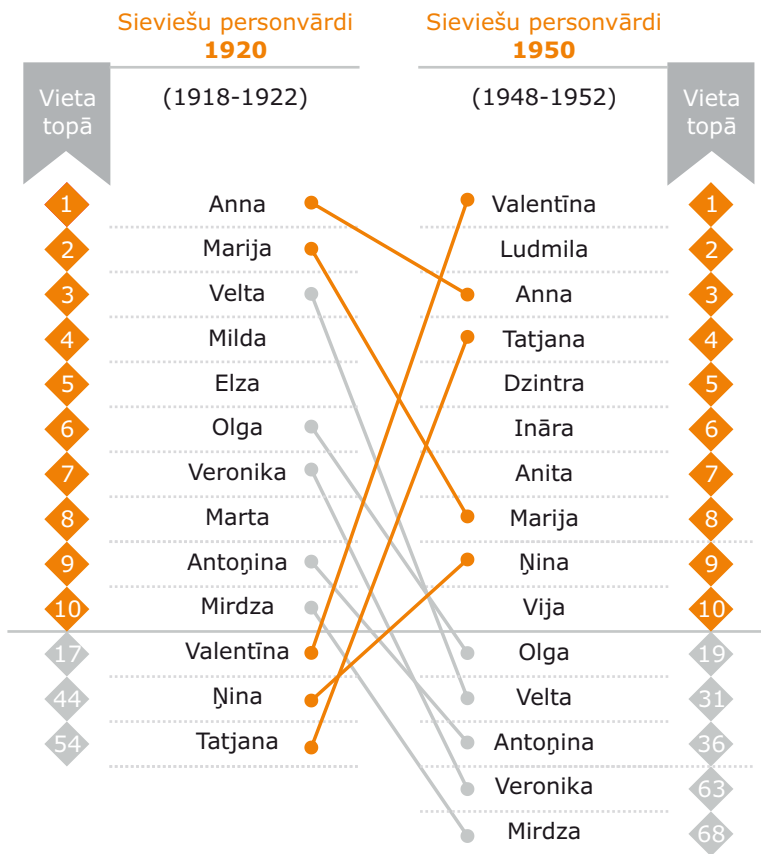
SATURS

		Lpp.
1.	Iedzīvotāji	4
2.	Izglītība, zinātne un informāciju tehnoloģiju izmantošana	18
3.	Ekonomiskā aktivitāte	26
4.	Darba samaksa un ienākumi	38
5.	Patēriņa izdevumi	44
6.	Veselība	51
7.	Sociālā drošība	71
8.	Mājokļa apstākļi un materiālā nenodrošinātība	77
9.	Atpūta un tūrisms	86
10.	Publikācijā izmantotie termini	94

TOP 1920-1950

TOP 1920-1950

1. IEDZĪVOTĀJI

2017. gada sākumā Latvijā bija 1 miljons 950 tūkstoši iedzīvotāju, tai skaitā 388 tūkstoši jeb 19,9 % iedzīvotāju bija vecumā 65 gadi un vairāk (Eiropas Savienībā 2016. gadā – 17,4 %). Kopš 2010. gada sākuma iedzīvotāju kopējais skaits Latvijā ir samazinājies par 170 tūkstošiem jeb 8 % cilvēku. Šajā laika periodā vecākās paaudzes (65 gadi un vecāki) iedzīvotāju skaits pieaug par 4 tūkstošiem jeb 1 %.

2017. gada sākumā 46 % Latvijas iedzīvotāju bija vīrieši, 54 % – sievietes. Vecumā no 65 gadiem šī proporcija ir atšķirīga: vīriešu īpatsvars ir 33 % un sieviešu – 67 %. No Eiropas Savienības valstīm Baltijas valstis ir vislielākā vīriešu un sieviešu disproporcija vecākās paaudzes iedzīvotāju (65+) kopskaitā.

Lielākais vecākās paaudzes iedzīvotāju īpatsvars 2017. gada sākumā bija Latgales (21,3 %) un Vidzemes statistiskajā reģionā (20,9 %), zemākais – Pierīgas reģionā (18,0 %). Vidējais iedzīvotāju vecums visaugstākais ir Latgalē – vīriešiem 41 gads un sievietēm – 47 gadi, viszemākais – Pierīgas reģionā, kur vīriešu vidējais vecums ir 38 gadi un sieviešu – 43 gadi.

2017. gada sākumā uz 1 000 iedzīvotāju 15–64 gadu vecumā bija 308 vecākā gadagājuma iedzīvotāji (65+). Kopš 2004. gada vecākās paaudzes iedzīvotāju skaits pārsniedz bērnu (0–14) skaitu uz 1 000 iedzīvotāju 15–64 gadu vecumā (2017. gada sākumā 241 bērns).

2017. gada sākumā 66 % vīriešu un tikai 28 % sieviešu vecumā virs 65 gadiem bija precēti, 44 % sieviešu bija atraitnes un 20 % – šķirtenes. No senioriem vīriešiem atraitņi bija 15 %, savukārt 13 % bija šķirteņi. Ik gadu apmēram 2 % no gadā laulību noslēgušajiem ir vecumā 65 gadi un vairāk.

Laulību slēdz arī vīrieši un sievietes lielā vecumā – 2016. gadā 34 līgavaiņi un 12 līgavas bija vecāki par 80 gadiem. Šie seniori apprecēja par sevi vidēji divpadsmit gadus jaunākas līgavas (līgavaiņu vidējais vecums 84 gadi, bet viņu līgavām – 72 gadi). Savukārt līgavas, kas bija vecumā virs 80 gadiem, apprecējās ar vidēji 4 gadus jaunākiem partneriem (vidējais vecums līgavām – 83 gadi, viņu līgavaiņiem – 79 gadi).

Pieaug vecākās paaudzes iedzīvotāju šķirto laulību skaits: 2016. gadā no visiem šķirtajiem iedzīvotājiem 3,3 % bija vecumā 65 gadi un vairāk, bet, piemēram, 2010. gadā – 1,8 %. Salīdzinājumā ar 2011. gada tautas skaitīšanas datiem šķirto vīriešu un sieviešu skaits pieaudzis 1,2 reizes.

Pēdējo 20 gadu laikā zemākie jaundzimušo paredzamā mūža ilguma rādītāji bija 1996. gadā – 62,8 gadi vīriešiem un 74,5 gadi sievietēm. 2016. gadā dzimušo iedzīvotāju vidējais paredzamais mūža ilgums ir 74,8 gadi, tai skaitā vīriešiem – 69,8 gadi, sievietēm – 79,4 gadi.

Sieviešu mūža ilgums ir par nepilniem 10 gadiem garāks nekā vīriešiem. Tik izteikta vīriešu un sieviešu mūža ilguma starpība Eiropas Savienībā ir raksturīga tikai Baltijas valstīs. Mazākā atšķirība 2015. gadā bija Nīderlandē – sieviešu paredzamais mūža ilgums bija par 3,5 gadiem garāks nekā vīriešiem.

Mirstības un mūža ilguma tabulu aprēķini rāda, ka vīriešiem, kuri 2016. gadā sasnieguši 65 gadu vecumu, vidējais turpmākās dzīves ilgums varētu būt 13,9 gadi, bet šo pašu vecumu sasniegušajām sievietēm – 18,8 gadi. Atšķirība starp sieviešu un vīriešu paredzamo mūža ilgumu 65 gadu vecumā samazinājusies līdz nepilniem pieciem gadiem. Mazākā atšķirība (2,2 gadi) 2015. gadā bija Apvienotajā Karalistē.

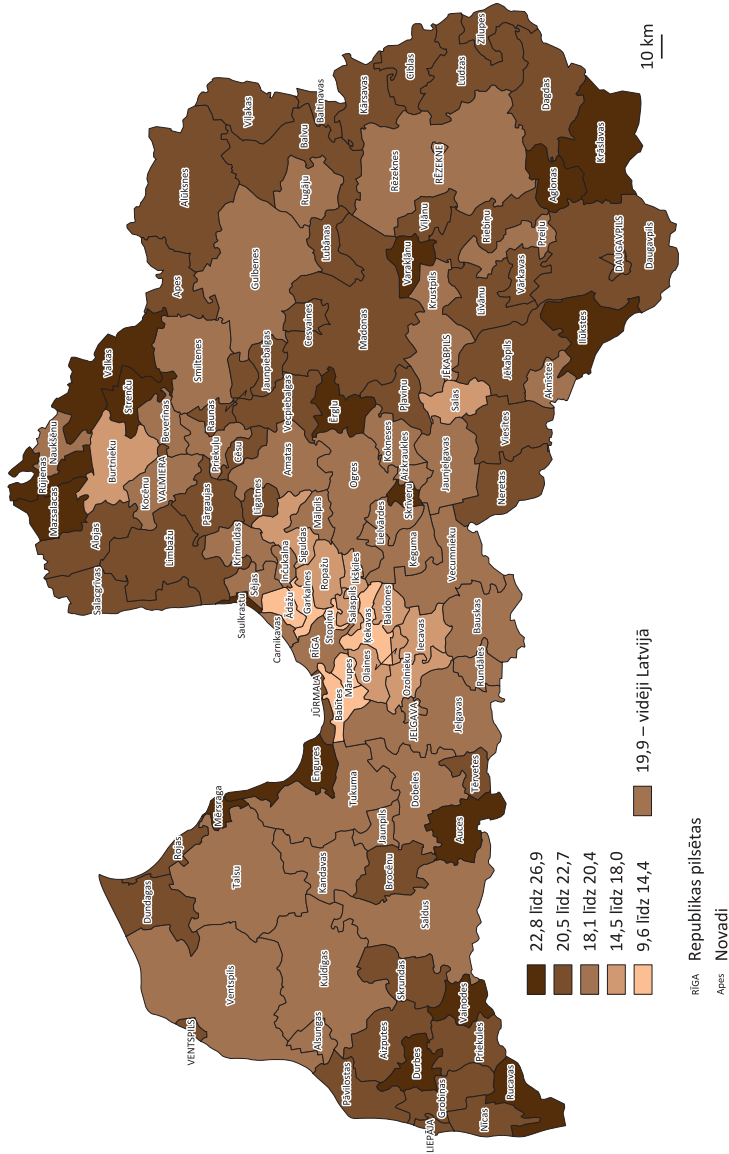
Kopš 2000. gada no Latvijas emigrēja gandrīz 22 tūkstoši vecākās paaudzes iedzīvotāju, visvairāk 2000.–2005. gadā – 12,6 tūkstoši. Lielākā daļa no viņiem izbrauca uz Krieviju un citām bijušās PSRS valstīm. Kopš 2010. gada no Latvijas emigrēja 5,2 tūkstoši un imigrēja 3,1 tūkstotis iedzīvotāju vecumā 65 gadi un vairāk.

Tuvojoties Latvijas valsts simtgadei, Centrālā statistikas pārvalde (CSP) izpētījusi vārdu popularitāti kopš 1918. gada, izmantojot Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) datus par atbilstošajā gadā dzimušo vārdiem. Šāds interaktīvs rīks – 100 populārākie personvārdi 100 gados – ir kopēja CSP un PMLP dāvana Latvijas valsts simtgadē. Tā ir skatāma <http://vardi.csb.gov.lv>

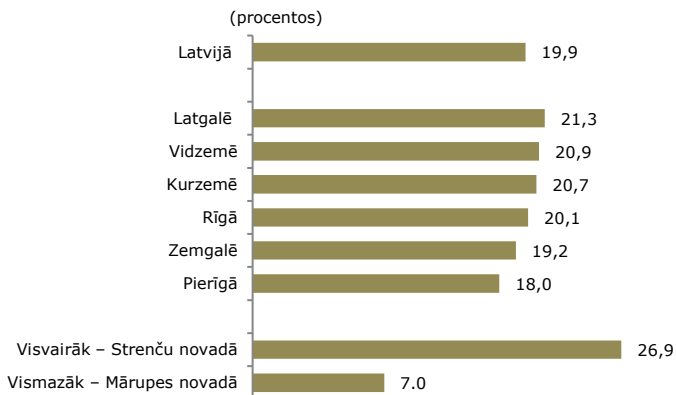
Vīriešu personvārdu topa 1.vietā Latvijā gan 1918.-1922. gadā dzimušajiem, gan 1948.-1952. gadā bijis Jānis. No pirmā desmitnieka starp Latvijas brīvvalsts populārākajiem vārdiem tikai Pēteris un Aleksandrs atkal ir iekļuvuši populārāko desmitniekā arī padomju laikā -1948.-1952. gadā. Vēl tagadējo senioru vidū, kuri dzimuši 1918. – 1952. gadam, daudz ir Kārļu, Antonu, Arvīdu, Vladimīru, Juru un Viktoru.

Sieviešu vārdu dažādība ir lielāka. Anna, Marija – šie vārdi bijuši populāri gan 1920., gan 1950. gadā dzimušajām meitenēm, šobrīd seniorēm, Latvijā. Pārējos senos populāros vārdus – Velta, Milda, Elza, Olga, Veronika, Marta - padomju laikā vārdu topā nomaina Valentīna, Ludmila, Tatjana, Dzintra, Ināra, Anita, Ņina.

1.1. VECĀKA GADAGĀJUMA IEDZĪVOTĀJU (65 GADUS VECU UN VECĀKU) ĪPATSVARS IEDZĪVOTĀJU KOPSKAITĀ REPUBLIKAS PILSĒTĀS UN NOVADOS 2017. GADA SĀKUMĀ

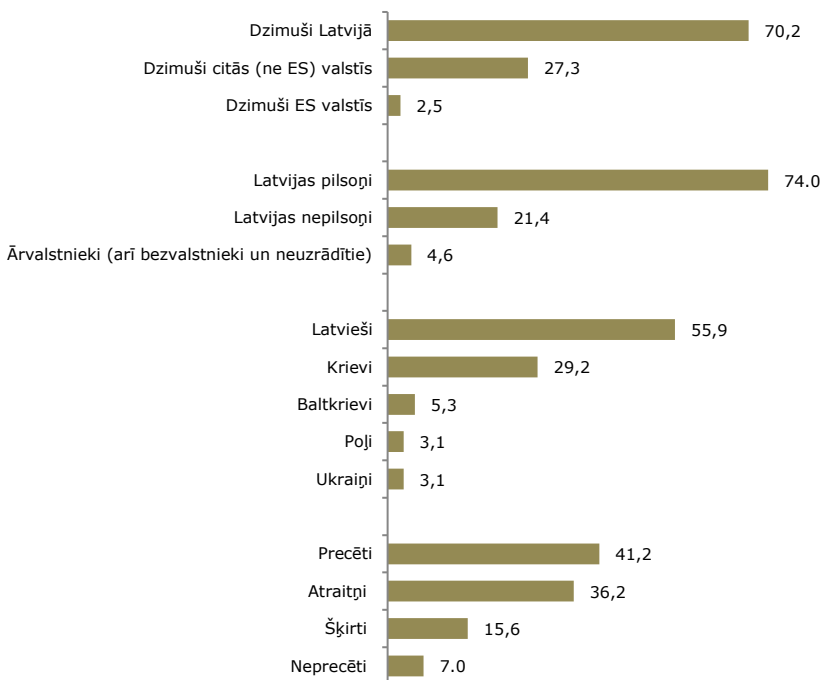

1.2. VECĀKA GADAGĀJUMA IEDZĪVOTĀJU (65 GADUS VECU UN VECĀKU) ĪPATSVARS IEDZĪVOTĀJU KOPSKAITĀ 2017. GADA SĀKUMĀ

CSP aprēķins un CSP datubāze internetā.

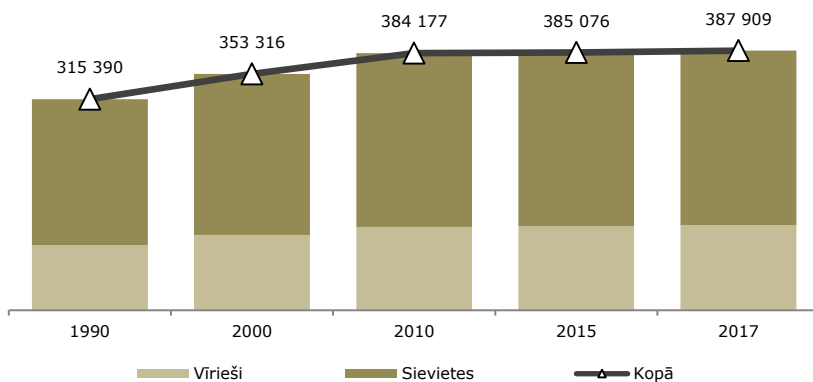
1.3. VECĀKA GADAGĀJUMA IEDZĪVOTĀJU (65 GADUS VECU UN VECĀKU) DEMOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS 2017. GADA SĀKUMĀ

CSP aprēķins un CSP datubāze internetā.

1.4. 65 GADUS VECU UN VECĀKU IEDZĪVOTĀJU SKAITS LATVIJĀ 1990.–2017. GADĀ

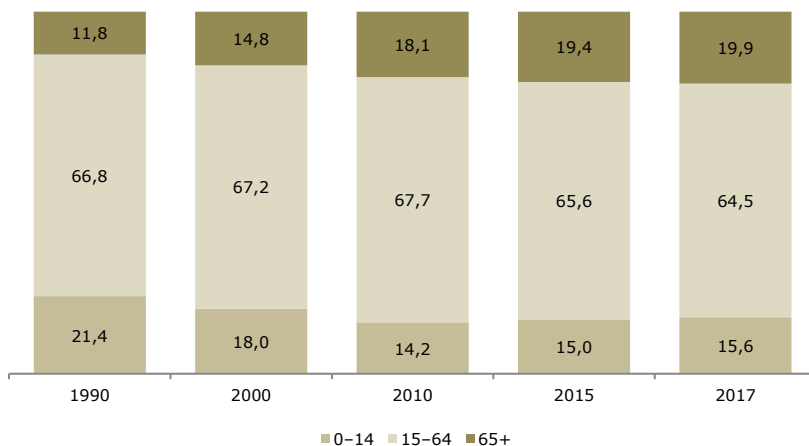
(gada sākumā)

☞ CSP aprēķins un CSP datubāze internetā.

1.5. IEDZĪVOTĀJU ĪPATSVARŠ ATSEVIŠKĀS VECUMA GRUPĀS

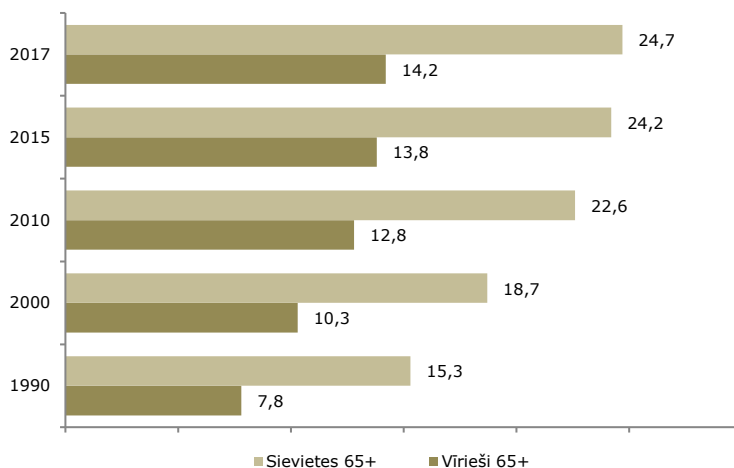
(procentos)

☞ CSP aprēķins un CSP datubāze internetā.

1.6. VĪRIEŠU UN SIEVIEŠU (65 GADUS VECU UN VECĀKU) ĪPATSVARŠ ATTIECĪGĀ DZIMUMA IEDZĪVOTĀJU KOPSKAITĀ 1990.–2017. GADĀ

(gada sākumā, procentos)

☐ CSP aprēķins un CSP datubāze internetā.

1.7. VECĀKA GADAGĀJUMA IEDZĪVOTĀJI (65 GADUS VECI UN VECĀKI) STATISTISKAJOS REĢIŅOS 2017. GADA SĀKUMĀ

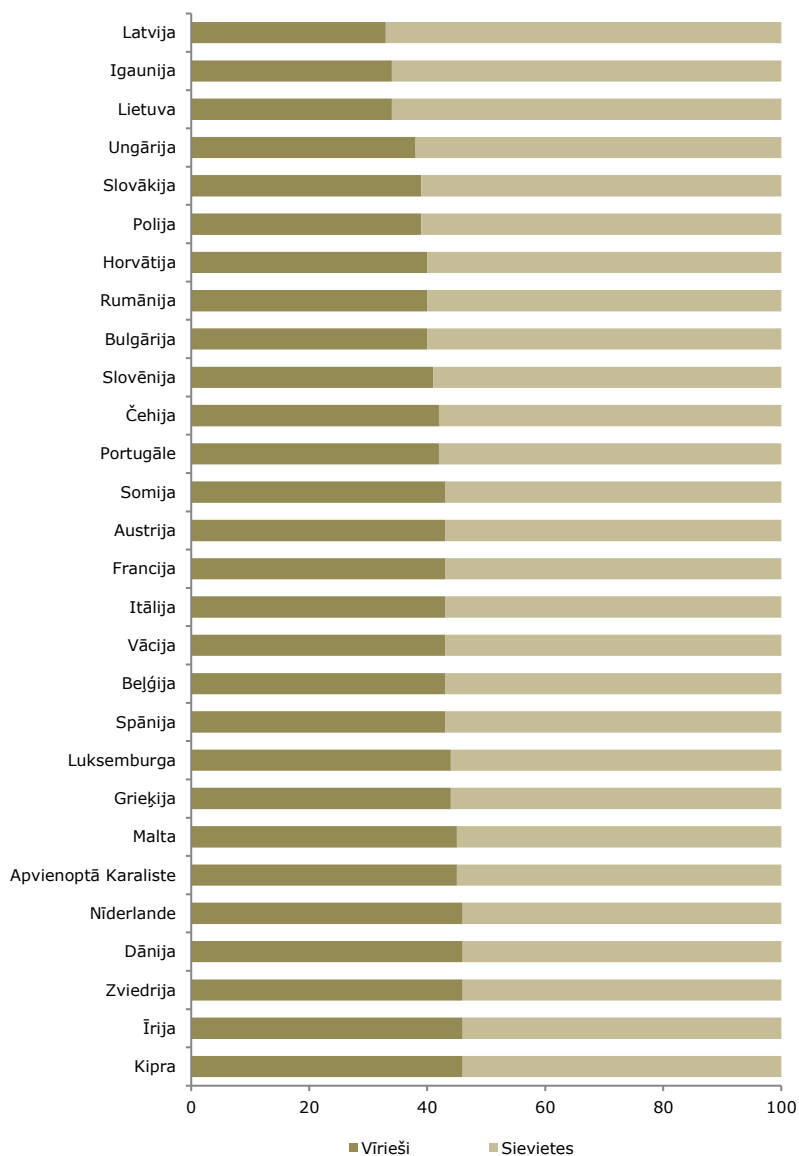
(procentos)

Gads	Skaitis			% iedzīvotāju kopskaitā			Iedzīvotāju vidējais vecums (gadi)		
	kopā	vīrieši	sievietes	kopā	vīrieši	sievietes	kopā	vīrieši	sievietes
Latvija	387 909	127 263	260 646	19.9	14.2	24.7	42.3	39.0	45.1
Reģioni:									
Rīga	128 654	40 570	88 084	20.1	14.3	24.7	42.5	38.9	45.3
Pierīga	65 634	22 527	43 107	18.0	13.1	22.3	40.6	37.8	43.1
Vidzeme	40 006	13 364	26 642	20.9	14.9	26.1	42.8	39.5	45.7
Kurzeme	50 878	17 053	33 825	20.7	15.0	25.6	42.4	39.1	45.1
Zemgale	45 124	15 140	29 984	19.2	13.6	24.1	41.8	38.7	44.5
Latgale	57 613	18 609	39 004	21.3	14.9	26.8	44.1	40.6	47.0

☐ CSP aprēķins un CSP datubāze internetā.

1.8. VĪRIEŠU UN SIEVIEŠU (65 GADUS VECU UN VECĀKU) ĪPATSVARŠ VECĀKA GADAGĀJUMA IEDZĪVOTĀJU KOPSKAITĀ EIROPAS SAVIENĪBAS VALSTĪS 2016. GADA SĀKUMĀ

(procentos)

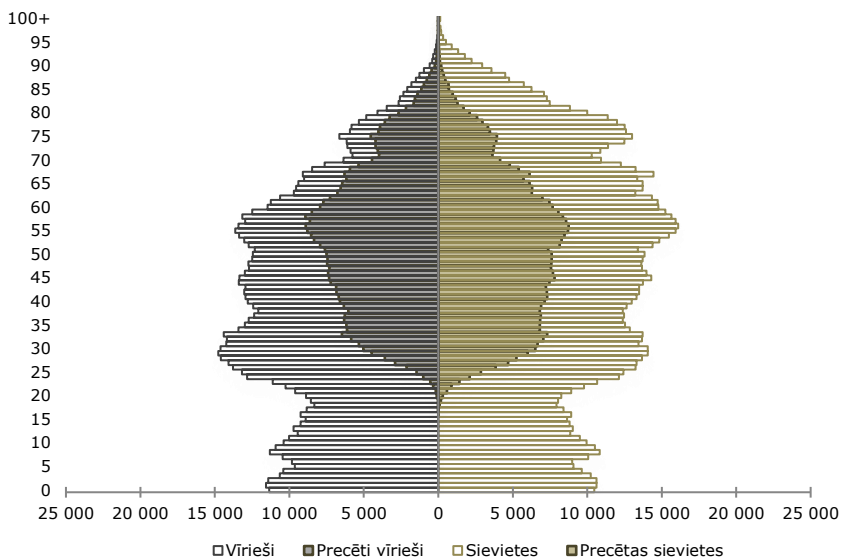

 Eurostat dati (tiešsaistes datu kods: [demo_pjangroup]).

1.9. IEDZĪVOTĀJU SKAITS PĒC DZIMUMA UN ĢIMENES STĀVOKĻA 2017. GADA SĀKUMĀ

	Pavisam	Neprecējušies/ -šās	Precējušies/ -šās	Šķirti/ -tas	Atraitņi/ -nes	Nav uzrādīts
Pavisam	1 950 116	818 928	714 803	243 812	172 566	10
vīrieši	895 683	429 616	352 338	88 296	25 427	6
sievietes	1 054 433	389 309	362 465	155 516	147 139	4
tai skaitā vecumā 65+						
pavisam	387 909	25 292	158 365	70 027	134 225	-
vīrieši	127 263	6 650	84 529	16 827	19 257	-
sievietes	260 646	18 642	73 836	53 200	114 968	-
Īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā, %						
pavisam	100	42,0	36,7	12,5	8,8	0,0
vīrieši	100	48,0	39,3	9,9	2,8	0,0
sievietes	100	36,9	34,4	14,7	14,0	0,0
tai skaitā vecumā 65+, %						
pavisam	100	6,5	40,8	18,1	34,6	-
vīrieši	100	5,2	66,5	13,2	15,1	-
sievietes	100	7,2	28,3	20,4	44,1	-

1.10. VISU UN PRECĒTO IEDZĪVOTĀJU VECUMA PIRAMĪDA 2017. GADA SĀKUMĀ

1.11. NOSLĒGTĀS LAULĪBAS PĒC LAULĀTO VECUMA UN DZIMUMA

Gads	Laulību skaits kopā	tai skaitā laulātie vecumā virs 65 gadiem		Savstarpējās laulības vecuma grupā 65+		
		vīrieši	sievietes	Kopā	procentos	
					vīrieši	sievietes
2000	9 211	248	132	108	43,5	81,8
2010	9 290	258	138	108	41,9	78,3
2015	13 617	353	213	165	46,7	77,5
2016	13 002	363	208	163	44,9	78,4

☐ CSP aprēķins un CSP datubāze internetā.

1.12. ŠKIRTĀS LAULĪBAS PĒC LAULĀTO VECUMA UN DZIMUMA

Gads	Škirto laulību skaits kopā	tai skaitā škirto vecumā virs 65 gadiem		Savstarpējās škirto laulības vecuma grupā 65+		
		vīrieši	sievietes	Kopā	procentos	
					vīrieši	sievietes
2000	6 134	109	67	43	39,4	64,2
2010	4 930	109	68	45	41,3	66,2
2015	5 151	167	112	84	50,3	75,0
2016	6 061	234	160	119	50,9	74,4

☐ CSP aprēķins un CSP datubāze internetā.

1.13. PAREZAMĀIS MŪŽA ILGUMS PIEDZIMSTOT UN 65 GADU VECUMĀ
(gadi)

	Kopā		Vīrieši		Sievietes	
	piedzimstot	65 gadu vecumā	piedzimstot	65 gadu vecumā	piedzimstot	65 gadu vecumā
2000	70,2	15,2	64,6	12,6	75,8	16,8
2010	73,1	16,0	67,9	13,1	77,9	17,9
2015	74,7	16,9	69,7	14,1	79,3	18,7
2016	74,8	16,9	69,8	13,9	79,4	18,8

☐ CSP aprēķins un CSP datubāze internetā.

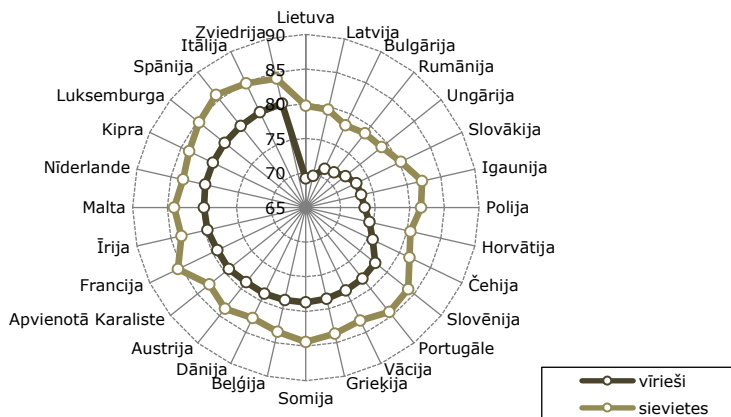
1.14. PAREDZAMAIS MŪŽA ILGUMS PIEDZIMSTOT UN 65 GADU VECUMĀ STATISTISKAJOS REĢIONOS 2011. UN 2016. GADĀ

(gadi)

	Kopā		Vīrieši		Sievietes	
	pie dzimstot	65 gadu vecumā	pie dzimstot	65 gadu vecumā	pie dzimstot	65 gadu vecumā
Rīga						
2011	74,1	16,1	69,4	13,7	78,0	17,4
2016	75,8	17,8	70,8	15,0	80,0	19,4
Pierīga						
2011	74,1	15,8	69,9	13,6	77,9	17,2
2016	76,1	17,2	71,4	14,2	80,5	19,3
Vidzeme						
2011	73,0	15,4	68,3	12,8	77,6	17,1
2016	74,6	16,7	69,7	13,6	78,5	18,8
Kurzeme						
2011	72,7	15,1	68,5	12,6	76,6	16,8
2016	73,9	16,4	68,9	13,2	78,8	18,6
Zemgale						
2011	72,3	14,8	67,8	12,4	76,6	16,4
2016	74,1	16,3	69,5	13,5	78,6	18,2
Latgale						
2011	70,4	14,7	64,9	11,9	76,2	16,4
2016	72,3	15,7	66,9	12,6	77,8	17,8

☞ CSP aprēķins un CSP datubāze internetā.

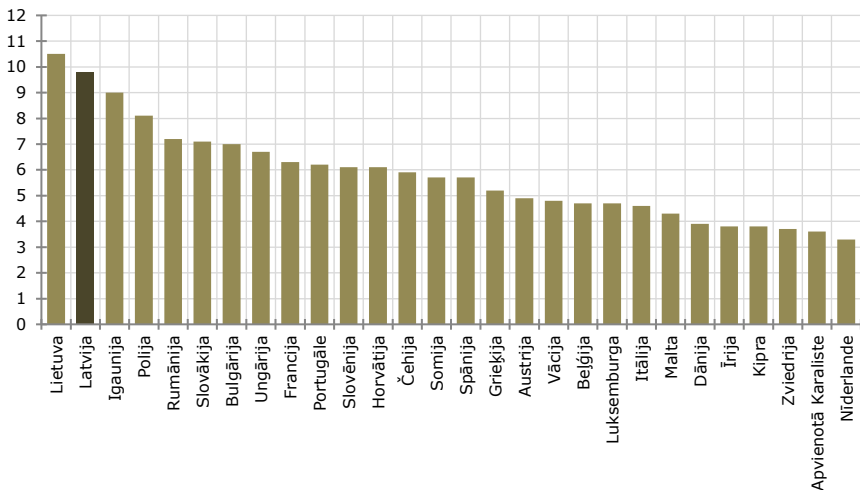
1.15. SIEVIEŠU UN VĪRIEŠU PAREDZAMAIS MŪŽA ILGUMS EIROPAS SAVIENĪBAS VALSTĪS 2015. GADĀ

☞ Eurostat dati (tiešsaistes datu kods: [demo_mlexpec]).

1.16. SIEVIEŠU PAREDZAMĀ MŪŽA ILGUMA PĀRSVARS EIROPAS SAVIENĪBAS VALSTĪS 2015. GADĀ

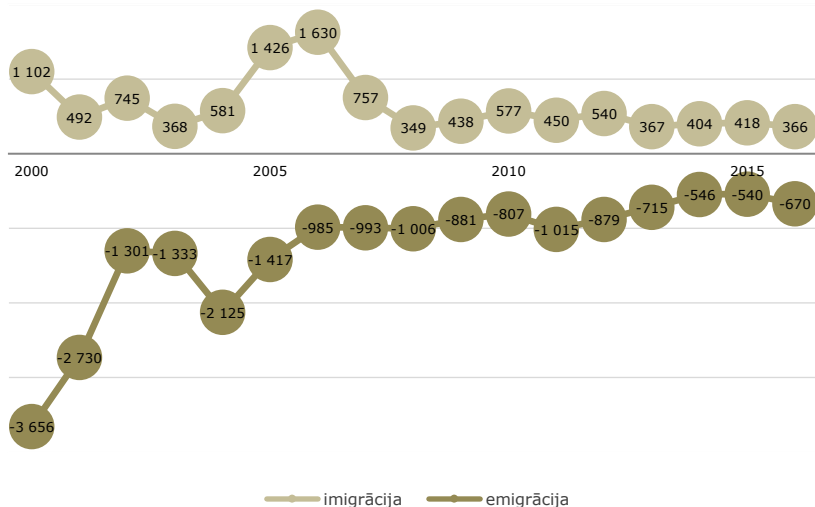
(gadi)

Eurostat dati (tiešsaistes datu kods: [demo_mlexpec]).

1.17. VECĀKA GADAGĀJUMA IEDZĪVOTĀJU (65 GADUS VECU UN VECĀKU) STARPTAUSTISKĀ ILGTERMIŅA MIGRĀCIJA 2000.–2016. GADĀ

(skaits)

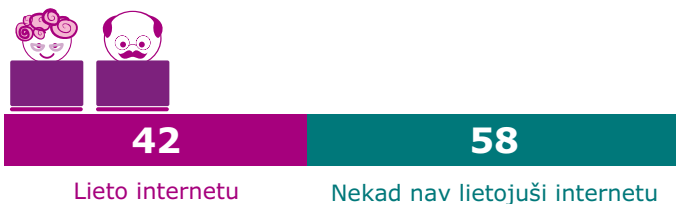
CSP aprēķins un CSP datubāze internetā.

1.18. DEMOGRĀFISKIE RĀDĪTĀJI LATVIJĀ, LIETUVĀ, IGAUNIJĀ

	Gads	Latvija	Lietuva	Igaunija
Iedzīvotāju skaits gada sākumā – pavisam	2016	1 968 957	2 888 558	1 315 944
vīrieši	2016	904 299	1 329 607	616 708
sievietes	2016	1 064 658	1 558 951	699 236
tai skaitā vecumā 65+				
pavisam	2016	386 585	548 527	250 325
vīrieši	2016	126 469	184 529	84 789
sievietes	2016	260 116	363 998	165 536
65+ attiecīgā dzimuma iedzīvotāju kopskaitā, %				
pavisam	2016	19,6	19,0	19,0
vīrieši	2016	14,0	13,9	13,7
sievietes	2016	24,4	23,3	23,7
Iedzīvotāju paredzamais mūža ilgums				
pavisam	2015	74,8	74,6	78,0
vīrieši	2015	69,7	69,2	73,2
sievietes	2015	79,5	79,7	82,2
65 gadu vecumu sasniegušo iedzīvotāju paredzamais mūža ilgums				
vīrieši	2015	14,2	14,1	15,5
sievietes	2015	18,9	19,2	20,7
Iedzīvotāju paredzamā mūža ilguma pieaugums 10 gados				
vīrieši	2005–2015	+4,8	+4,0	+5,6
sievietes	2005–2015	+3,2	+2,3	+4,0
65 gadu vecumu sasniegušo iedzīvotāju paredzamā mūža ilguma pieaugums 10 gados				
vīrieši	2005–2015	+1,9	+0,9	+2,4
sievietes	2005–2015	+1,9	+1,3	+2,6

INTERNETA LIETOŠANA 65-74 GADU VECUMĀ 2016. GADĀ (%)

Interneta lietošana

Interneta lietošanas mērķi

(% no interneta lietotāju skaita vecuma grupā pēdējos 3 mēnešos)

Apsekojums par datoru un interneta lietošanu māsaimniecībās

2. IZGLĪTĪBA, ZINĀTNE UN INFORMĀCIJAS TEHNOLOĢIJU IZMANTOŠANA

Saskaņā ar Darbaspēka apsekojuma datiem 2016. gadā gandrīz trešajai daļai (32,1 %) senioru 65–74 gadu vecumā bija arodizglītība vai profesionālā vidējā izglītība, ceturtajai daļai (25,8 %) vispārējā vidējā izglītība, nedaudz vairāk kā piektajai daļai (21,5 %) bija augstākā izglītība, bet piektajai daļai (20,7 %) pamatizglītība vai zemāks izglītības līmenis. Salīdzinot ar citām vecuma grupām pēc 25 gadu vecuma, senioru īpatsvars ar pamatizglītību vai zemāku izglītības līmeni ir salīdzinoši augstāks. Pozitīva tendence ir vērojama iedzīvotāju 65–74 gadu vecumā ar augstāko izglītību īpatsvarā, kas 2016. gadā, salīdzinot ar 2010. gadu, bija par 5,3 procentpunktiem augstāks. 2016. gadā gandrīz pusei (45,9 %) senioru bija vispārējā izglītība (vispārējā vidējā izglītība, pamata vai zemāka par pamatizglītību), taču nebija apgūts arods. Populārākā izglītības joma, kurā nedaudz vairāk kā piektdaļa (21,3 %) senioru ir ieguvuši izglītību, bija inžinierzinātnes, ražošana un būvniecība, no tiem 5,8 % bija diplomāti ar augstāko izglītību.

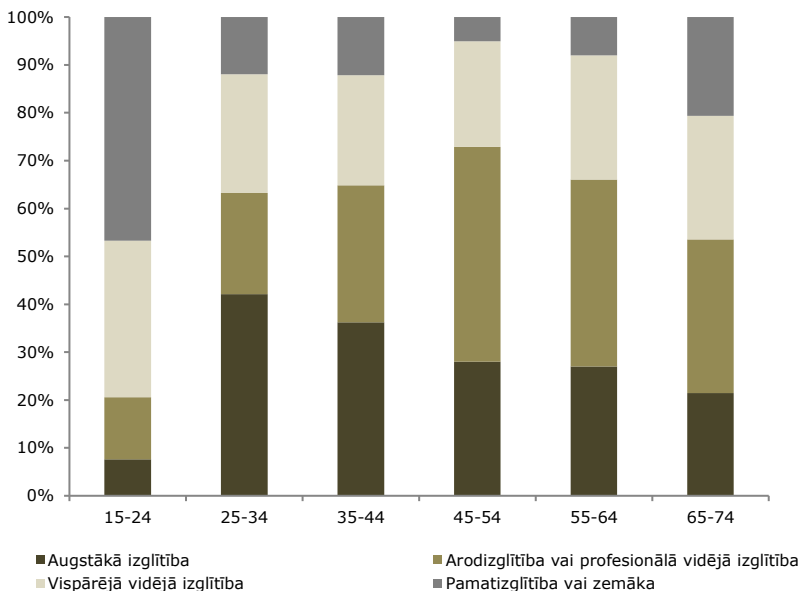
2016. gada augstskolu beidzēju vidū vecākajam absolventam bija 71 gads. 15 augstskolu beigušie bija vecuma grupā 60 gadi un vairāk. Zinātņu doktoru kopskaitā 15,3 % veido seniori (65-69 gadi).

2016. gadā 2,7 % iedzīvotāju 55–74 gadu vecumā piedalījās mūžizglītībā, kas ir zemāks rādītājs nekā vidēji ES (4,8 %). Starp Baltijas valstīm augstākais mūžizglītībā iesaistīto personu īpatsvars 55–74 gadu vecumā bija Igaunijā (7,5 %, septītais augstākais ES).

Seniori Latvijā arvien vairāk izmanto informācijas un komunikāciju tehnoloģiju piedāvātās iespējas. 2016. gadā apmēram trešdaļa (33,1 %) iedzīvotāju vecumā no 65 līdz 74 gadiem regulāri (vismaz reizi nedēļā) lietoja internetu, savukārt 2010. gadā tādu bija 9,4 %.

Visbiežāk internets tiek izmantots ziņu lasīšanai tiešsaistē, kā arī e-pasta un internetbankas lietošanai. Sociālajos tīklos 2016. gadā iesaistījās 36,9 % no interneta lietotājiem šajā vecuma grupā, kuri lietojuši internetu pēdējo trīs mēnešu laikā. 2016. gadā 28,0 % no interneta lietotājiem šajā vecuma grupā kaut reizi dzīvē ir pasūtījuši preces vai pakalpojumus internetā, bet 9,5 % to ir darījuši pēdējo trīs mēnešu laikā.

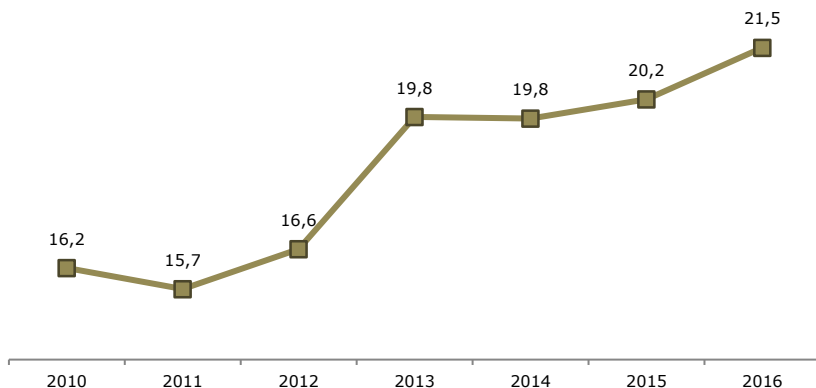
2.1. IEDZĪVOTĀJI PĒC IEGŪTĀ IZGLĪTĪBAS LĪMEŅA PA VECUMA GRUPĀM 2016. GADĀ¹

▣ Darbaspēka apsekojums.

2.2. IEDZĪVOTĀJU 65–74 GADU VECUMĀ ĪPATSVARŠ AR AUGSTĀKO IZGLĪTĪBU

(procentos no kopējā personu skaita šajā vecuma grupā)

▣ Darbaspēka apsekojums.

¹ Aprēķinos nav ietvertas personas, kuras nav norādījušas iegūto izglītības līmeni.

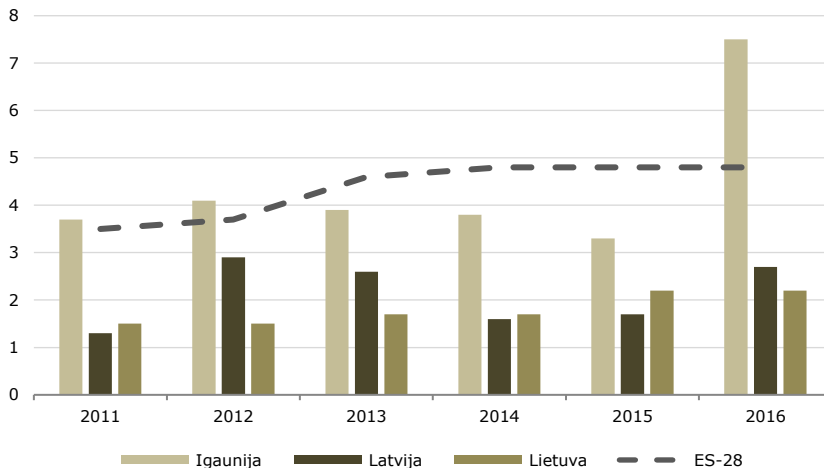
2.3. IEDZĪVOTĀJI 65–74 GADU VECUMĀ PĒC IEGŪTAS IZGLĪTĪBAS JOMAS 2016. GADĀ

Izglītības joma	Skaits, tūkst.	%
Pavisam	195,9	100,0
Vispārējā izglītība ²	90,0	45,9
Inženierzinātnes, ražošana un būvniecība	41,7	21,3
Komerccinības, administrēšana un likumdošana	12,1	6,2
Izglītība	8,2	4,2
Veselības aprūpe un sociālā labklājība	8,1	4,2
Sociālās zinātnes, žurnālistika un informācija	8,0	4,1
Pakalpojumi	7,5	3,9
Lauksaimniecība, mežkopība, zvejniecība un veterinārjija	6,6	3,4
Māksla un humanitārās zinātnes	6,2	3,2
Dabas zinātnes, matemātika un statistika	5,4	2,8
Citas izglītības jomas vai joma nav zināma	1,8	0,8

▣ Darbspēka apsekojums.

2.4. IEDZĪVOTĀJI 55–74 GADU VECUMĀ MŪŽIZGLĪTĪBĀ BALTIJAS VALSTĪS UN ES

(procentos)

▣ Eurostat dati (tiešsaistes datu kods: trng_ifs_09).

² Ietver pirmsskolas izglītību, pamatzglītību un vispārējo vidējo izglītību.

2.5. VECĀKA GADAGĀJUMA ZINĀTŅU DOKTORI PA VECUMA GRUPĀM UN PĒC DZIMUMA 2016. GADĀ

	Pavisam	%	vīrieši	%	sievietes	%
Zinātņu doktori pavisam	3 947	100	1 856	100	2 091	100
tai skaitā vecuma grupās						
55–64	1 033	26,2	512	27,6	521	24,9
65–69	602	15,3	328	17,7	274	13,1

☐ 2016. gada Zinātņu doktoru tālākas karjeras apsekojuma dati. Apsekojumā tika iekļautas personas vecumā līdz 69 gadiem, kuras ir ieguvušas zinātņu doktora grādu. Apsekojuma izlases veidošanai tika izmantota Latvijas Zinātņu akadēmijas zinātņu doktoru datubāze.

2.6. INFORMĀCIJAS TEHNOLOĢIJU LIETOŠANAS PIEREDZE PERSONĀM 65–74 GADU VECUMĀ

(procentos no kopējā personu skaita grupā)

	2007	2011	2013	2015	2016
Datora lietošana	10,7	21,4	29,9	41,6	...
Interneta lietošana	8,6	20,6	28,5	41,0	42,1
Ziņu portālu, avižu un žurnālu lasīšana tiešsaistē	1,5	14,0	20,2	31,2	30,4
Ar veselību saistītās informācijas meklēšana	1,4	11,3	13,6	18,7	17,3
E-pasta lietošana	4,0	...	15,7	22,2	23,4
Internetbankas lietošanai	2,0	9,4	13,1	21,9	22,2
Telefona sarunām, izmantojot internetu vai video zvani internetā	0,3	6,5	11,9	17,6	20,6

☐ Apsekojums par datoru un interneta lietošanu mājāsaimniecībās.

2.7. INTERNETA LIETOŠANAS BIEŽUMS PERSONĀM 65–74 GADU VECUMĀ

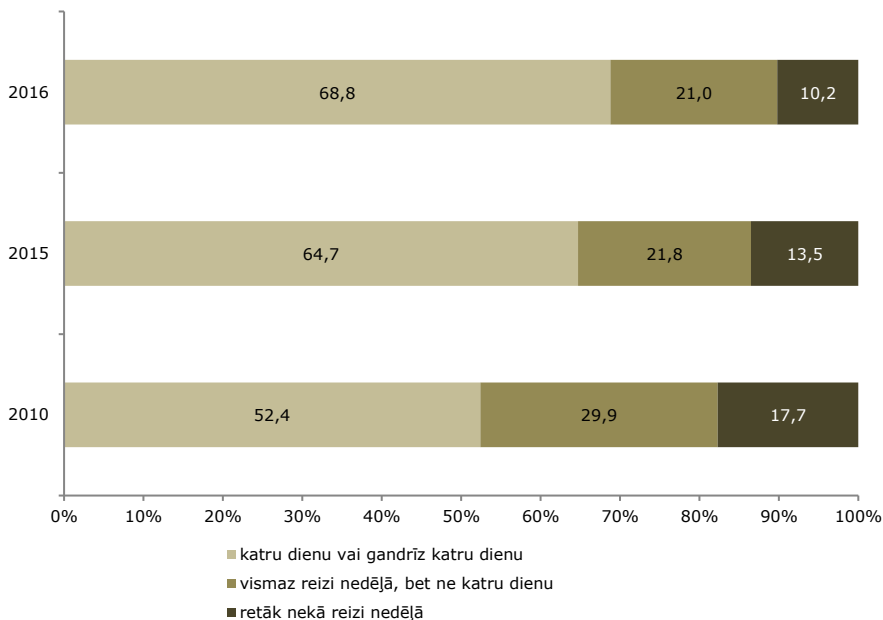
(procentos no kopējā personu skaita grupā)

	2010	2015	2016
Vispār ir lietojuši internetu	15,1	41,0	42,1
pēdējos 3 mēnešos	11,4	36,4	36,9
pirms 3 mēnešiem līdz vienam gadam	0,9	0,7	0,9
vairāk nekā pirms gada	2,8	4,0	4,3
Nekad nav lietojuši internetu	84,9	59,0	57,9

☐ Apsekojums par datoru un interneta lietošanu mājāsaimniecībās.

2.8. INTERNETA LIETOŠANAS BIEŽUMS PERSONĀM 65–74 GADU VECUMĀ, KURAS LIETOJUŠAS INTERNETU PĒDĒJOS 3 MĒNEŠOS

(procentos no kopējā personu skaita grupā)

☐ Apskojums par datoru un interneta lietošanu mājāsaimniecībās.

2.9. INTERNETA LIETOŠANAS MĒRĶI PERSONĀM 65–74 GADU VECUMĀ, KURAS LIETOJUŠAS INTERNETU PĒDĒJOS 3 MĒNEŠOS

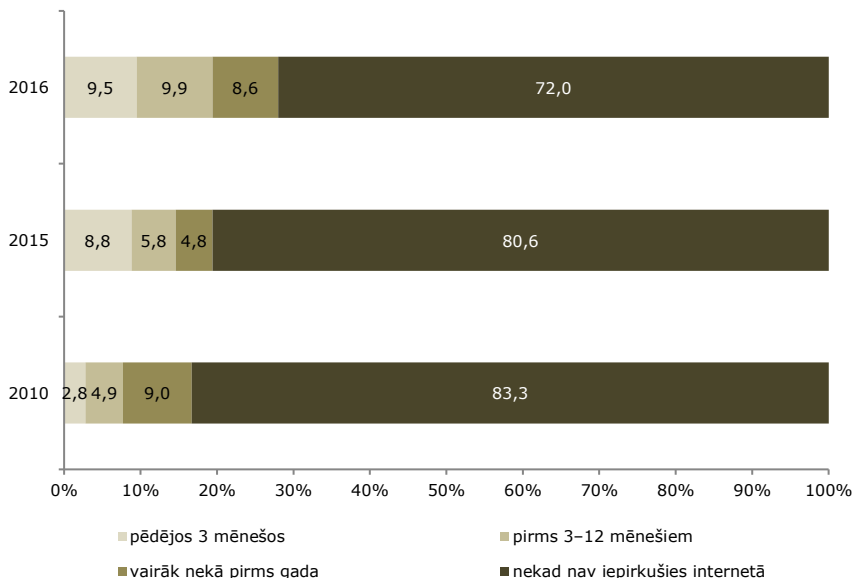
(procentos no kopējā personu skaita grupā)

	2010	2015	2016
Ziņu portālu, avižu un žurnālu lasīšana tiešsaistē	85,8	86,0	82,4
E-pasta lietošana	52,1	61,2	63,6
Internetbankas lietošana	51,2	60,2	60,2
Telefona sarunas, izmantojot internetu, vai video zvani internetā, izmantojot tīkla kameru	31,3	48,3	55,7
Informācijas meklēšana par precēm un pakalpojumiem	72,7	38,7	51,0
Ar veselību saistītas informācijas meklēšana (piemēram, par traumām, slimībām, uzturu, veselības uzlabošanu)	57,5	51,5	46,9
Iesaistīšanās sociālajos tīklos (lietotāja profila izveidošana, ziņojumu izvietošana)	...	33,3	36,9
Pašizveidota satura (teksts, fotogrāfijas, mūzika, video, programmatūra u.c.) ievietošana jebkurā mājaslapā	10,0	13,7	15,6

☐ Apskojums par datoru un interneta lietošanu mājāsaimniecībās.

2.10. PREČU VAI PAKALPOJUMU IEGĀDĀŠANĀS INTERNETĀ 65–74 GADU VECUMĀ

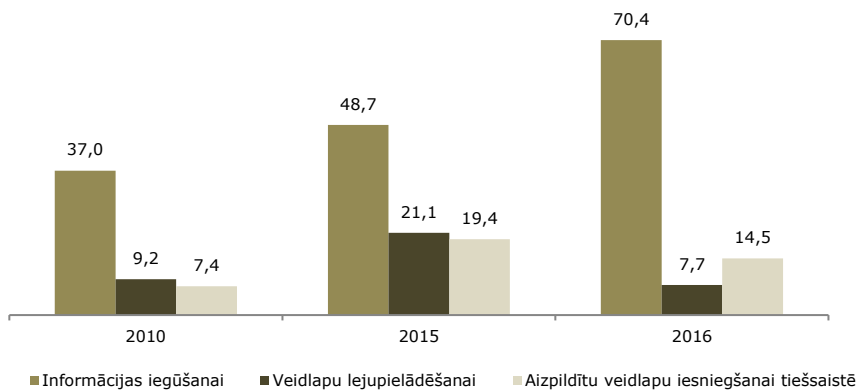
(procentos no interneta lietotāju skaita grupā)

☐ Apsekojums par datoru un interneta lietošanu māsaimniecībās.

2.11. INTERNETA LIETOŠANA SADARBĪBAI AR VALSTS, PAŠVALDĪBU IESTĀDĒM VAI SABIEDRISKO PAKALPOJUMU SNIEDZĒJIEM PERSONĀM 65–74 GADU VECUMĀ

(procentos no interneta lietotāju skaita vecuma grupā pēdējos 12 mēnešos)

☐ Apsekojums par datoru un interneta lietošanu māsaimniecībās.

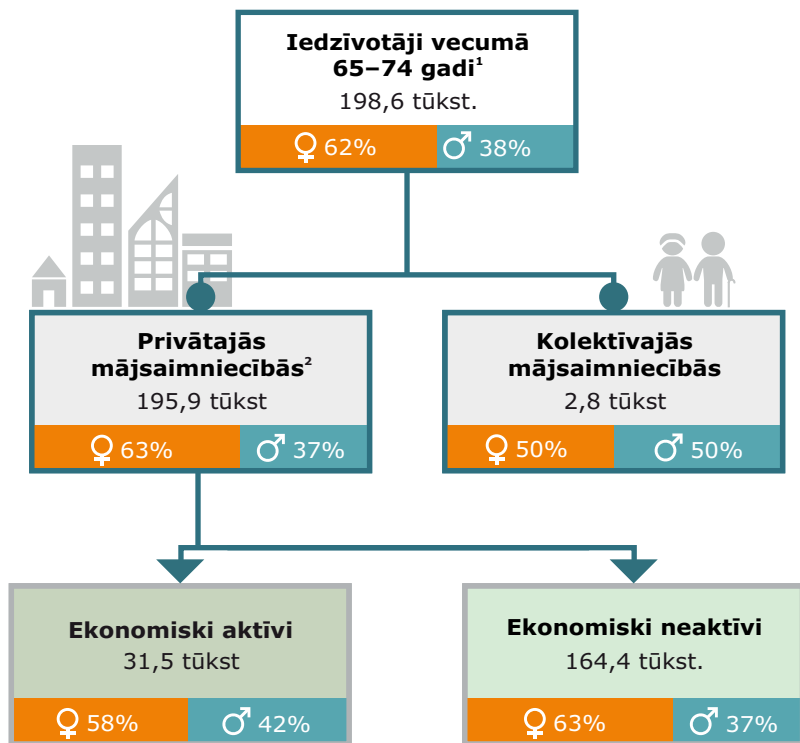
2.12. E-PRASMES PERSONĀM 65–74 GADU VECUMĀ 2016. GADĀ

(procentos no interneta lietotāju skaita vecuma grupā pēdējos 12 mēnešos)

Apsekojums par datoru un interneta lietošanu mājsaimniecībās.

SENIORU EKONOMISKĀ AKTIVITĀTE 2016. GADĀ

Darbspēka apsekojums.

¹ Saskaņā ar Latvijas Darbspēka apsekojuma metodoloģiju aprēķināts kā četrpauksņu vidējais, izmantojot statistiku par Latvijā dzīvojošajiem pastāvīgajiem iedzīvotājiem

² Turpmāk tabulās un diagrammās iekļautas tikai privātajās mājsaimniecībās dzīvojošās personas

3. EKONOMISKĀ AKTIVITĀTE

Iedzīvotāju novecošanās ir viena no lielākajām 21. gadsimta sociālajām un ekonomiskajām problēmām Eiropā. Lai mazinātu nākotnē sagaidāmos riskus saistībā ar iedzīvotāju novecošanos, līdz 2025. gadam pensionēšanās vecums Latvijā pakāpeniski tiks paaugstināts līdz 65 gadiem. Saskaņā ar likumu „Par valsts pensijām” 2016. gadā pensijas vecums bija 62 gadi un 9 mēneši, pēc Valsts sociālās apdrošināšanas datiem faktiskais pensionēšanās vecums 2016. gadā bija 61,67 gadi vīriešiem un 61,59 gadi sievietēm.

Pensionēšanās vecuma sasniegšana ir viens no galvenajiem iemesliem darba attiecību pārtraukšanai. Saskaņā ar 2016. gada Darbaspēka apsekojuma rezultātiem gandrīz trīs ceturtdaļas jeb 73,6 % nestrādājošo senioru¹ pēdējo darbu pārtrauca sakarā ar pensionēšanos.

Saskaņā ar Darbaspēka apsekojuma datiem 2016. gadā 65–74 gadu vecumā ekonomiski aktīvi (nodarbinātie un bezdarbnieki) bija 31,5 tūkstoši (16,1 %), bet ekonomiski neaktīvi bija 164,4 tūkstoši (83,9 %) iedzīvotāju. 2016. gadā Latvijā bija trešais zemākais ekonomiski neaktīvo senioru īpatsvars ES (zemāks tas bija tikai Apvienotajā Karalistē (83,2 %) un Igaunijā – 74 %).

2016. gadā lielākā daļa (94,8 %) ekonomiski neaktīvo vecākā gadagājuma iedzīvotāju darbu nemeklēja, jo bija pensionējušies. Savukārt ģimenes apstākļu vai veselības problēmu dēļ darbu nemeklēja 3,8 %, cerības atrast darbu bija zaudējuši 1 % gados vecāku ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju, bet 0,4 % darbu nemeklēja citu iemeslu dēļ. Tikai nelielai daļai (4 %) ekonomiski neaktīvo senioru bija vēlme strādāt, lai gan darbu nemeklēja.

No visiem ekonomiski aktīvajiem vecāka gadagājuma iedzīvotājiem 2016. gadā nodarbināti bija 98,2 % jeb 30,9 tūkstoši (3,5 % no visiem nodarbinātajiem 15–74 gadu vecumā). Senioru nodarbinātības līmenis 2016. gadā bija 15,8 %, kas ir par 6,5 procentpunktiem augstāks nekā vidēji ES, taču par 9,5 procentpunktiem zemāks nekā Igaunijā, kur ir augstākais senioru nodarbinātības līmenis ES.

Saskaņā ar CSP aprēķiniem, kas balstīti uz reģistru² informāciju, pirmspensijas vecumā sievietes vidū ir nedaudz lielāka nodarbināto sieviešu proporcija, nekā tas ir vīriešiem, piemēram 55 gadu vecuma grupā nodarbināti 72,8 % no visām sievietēm un 67 % no visiem vīriešiem.

Salīdzinot 65 gadus vecus un vecākus Rīgas, citu pilsētu un lauku iedzīvotājus, pastāv tendence, ka vecumā līdz 75 gadiem lielāka proporcija nodarbināto ir starp Rīgā dzīvojošajiem, savukārt pēc 75 gadu vecuma – laukos dzīvojošajiem.

Vislielākā nodarbināto 65 gadus vecu un vecāku iedzīvotāju proporcija ir Pierīgas un Rīgas reģiona iedzīvotāju vidū, bet vismazākā – Latgales reģiona iedzīvotāju vidū.

Saskaņā ar Darbaspēka apsekojuma rezultātiem 2016. gadā lielākā daļa (69,2 %) nodarbināto senioru strādāja normālu (pilnu) darbalaiku, bet nepilnu darbalaiku – 30,8 %. Nedaudz vairāk kā puse (56,2 %) no nepilnu darbalaiku nodarbinātajiem negribēja darbu ar normālu darbalaiku, nedaudz vairāk kā piektdaļa (22,2 %) nepilnu darbalaiku strādāja personisku, ģimenes apstākļu dēļ vai sakarā ar slimību, darbnespēju, gandrīz piektdaļa (18,6 %) nevarēja atrast darbu ar normālu darbalaiku vai uzņēmums bija noteicis nepilnu darbalaiku, un 3 % strādāja nepilnu darbalaiku citu iemeslu dēļ. Tā kā senioru vidū nepilnu darbalaiku nodarbināto īpatsvars ir daudz augstāks nekā nodarbinātajiem 15–64 gadu vecumā (2016. gadā par 22,3 procentpunktiem), attiecīgi arī faktiski nostrādāto stundu skaits

¹ Bezdarbnieki un ekonomiski neaktīvie iedzīvotāji 65–74 gadu vecumā, kuri darba attiecības pārtraukuši pēdējo 8 gadu laikā.

² Aprēķiniem izmantoti Valsts ieņēmuma dienesta, Nodarbinātības valsts aģentūras un Lauku saimniecību struktūras apsekojuma dati.

vidēji nedēļā senioriem ir mazāks. 2016. gadā nodarbinātie 15–64 gadu vecumā vidēji nedēļā strādāja par 5,6 stundām vairāk nekā seniори. Visvairāk stundu (34,9 stundas) seniори strādāja ražošanas sektorā, bet vismazāk (32,5 stundas) pakalpojumu sniegšanas sektorā.

2016. gadā lielākā daļa (80,1 %) nodarbināto senioru bija darbinieki (darba ņēmēji), bet piektdaļa (19,9 %) – pašnodarbinātas³ personas.

2016. gadā trīs ceturtdaļas (74,6 %) senioru strādāja pakalpojumu sektorā (no tiem divas piektdaļas (42,5 %) strādāja izglītībā, veselības un sociālās aprūpes nozarē, valsts pārvaldē u.c., bet gandrīz trešdaļa (32,1 %) – tirdzniecības pakalpojumu sektorā), 15,1 % strādāja ražošanas sektorā un 10,3 % lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības sektorā.

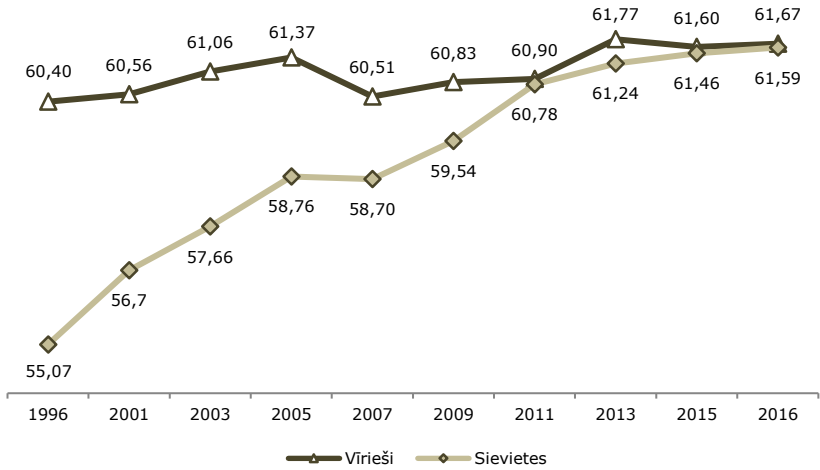
Augstākais vecāka gadagājuma nodarbināto iedzīvotāju īpatsvars 2016. gadā bija izglītības nozarē (14,8 %). No visiem nodarbinātajiem (15–74 gadu vecumā) izglītības nozarē 5,6 % bija personas 65–74 gadu vecumā.

Par vecāka gadagājuma strādājošo uzkrāto darba pieredzi liecina tas, ka 2016. gadā nedaudz vairāk kā divas piektdaļas (43,4 %) senioru bija nodarbināti profesiju grupā "vadītāji un speciālisti". Savukārt ceturtdaļa (24,8 %) bija kvalificēti darbinieki, gandrīz sestā daļa (15,8 %) – kalpotāji (zemākā līmeņa biroju darbinieki) un pakalpojumu darbinieki, bet vismazāk (16 %) nodarbināto bija vienkāršajās profesijās.

³ Iekļauti darba devēji, pašnodarbinātie un neapmaksātas personas ģimenes uzņēmumā/ privātp praksē vai lauku saimniecībā.

3.1. FAKTISKAIS PENSIONĒŠANĀS VECUMS

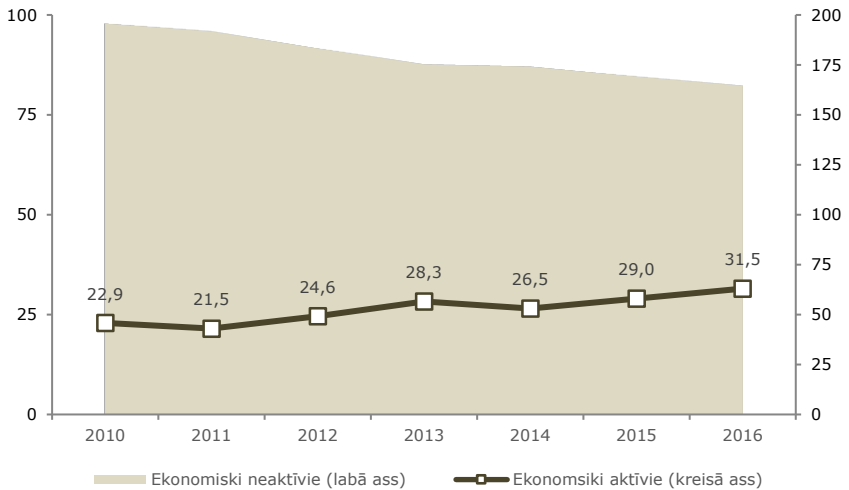
(gadi)

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras dati.

3.2. EKONOMISKI AKTĪVO UN NEAKTĪVO IEDZĪVOTĀJU 65–74 GADU VECUMĀ SKAITA DINAMIKA

(tūkstošos)

Darbaspēka apsekojums.

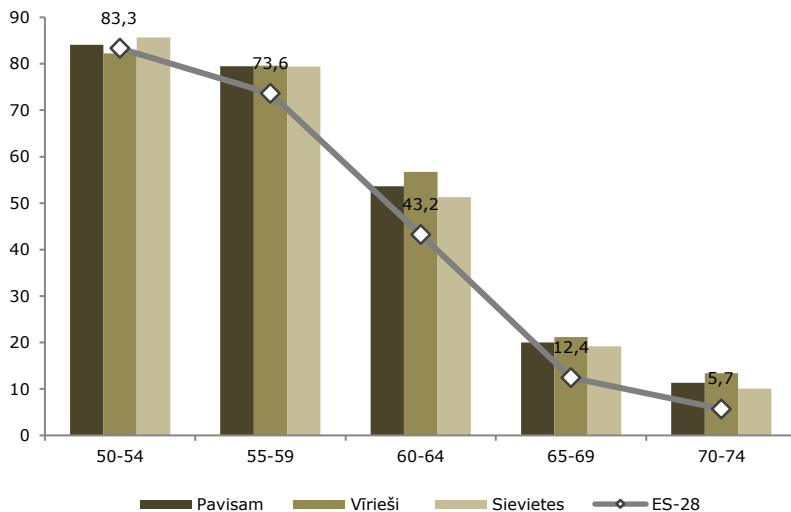
3.3. EKONOMISKĀ AKTIVITĀTE PA VECUMA GRUPĀM 2016. GADĀ

	Pavisam		Ekonomiski aktīvie		Ekonomiski neaktīvie	
	1 000	%	1 000	%	1 000	%
Iedzīvotāji (15-74) ⁴	1 450,3	100,0	988,6	100,0	461,7	100,0
no tiem vecumā (gadi):						
50-54	137,0	9,4	115,1	11,6	21,8	4,7
55-59	142,8	9,8	113,5	11,5	29,3	6,3
60-64	121,7	8,4	65,2	6,6	56,5	12,2
65-69	108,4	7,5	21,7	2,2	86,8	18,8
70-74	87,4	6,0	9,8	1,0	77,6	16,8

▣ Darbaspēka apsekojums.

3.4. EKONOMISKĀS AKTIVITĀTES LĪMENIS PA VECUMA GRUPĀM UN PĒC DZIMUMA 2016. GADĀ

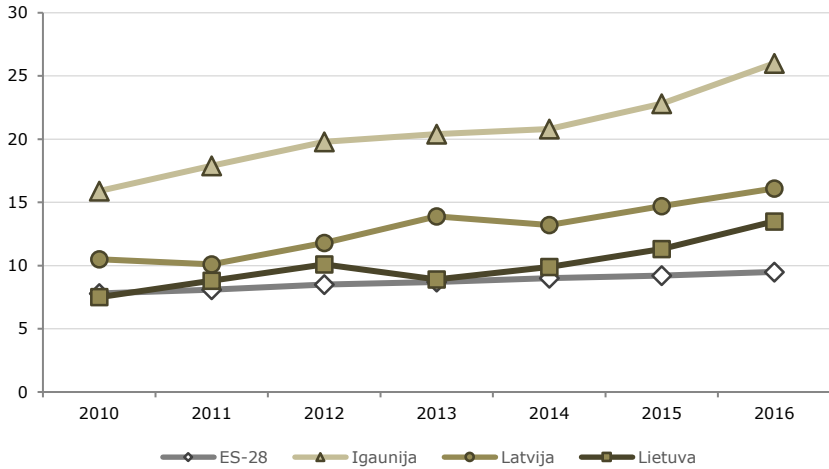
(procentos)

▣ Darbaspēka apsekojums un Eurostat dati (tiešsaistes datu kods: ifsa_argan).

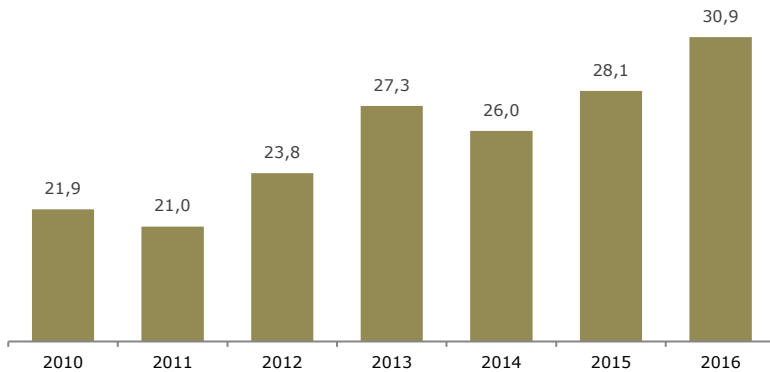
⁴ Privātajās mājāsniecībās dzīvojošās personas.

3.5. EKONOMISKĀS AKTIVITĀTES LĪMENIS 65–74 GADU VECUMĀ BALTIJAS VALSTĪS UN ES (procentos)

▣ Eurostat dati (tiešsaistes datu kods: lfsa_argan).

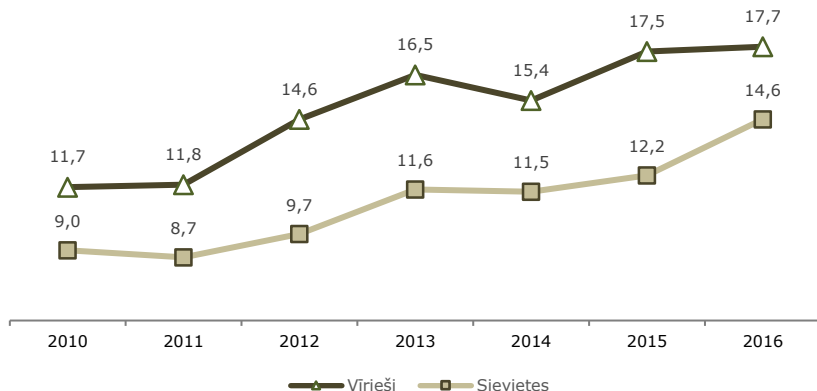
3.6. NODARBINĀTO IEDZĪVOTĀJU 65–74 GADU VECUMĀ SKAITA DINAMIKA (tūkstošos)

▣ Darbaspēka apsekojums.

3.7. NODARBINĀTĪBAS LĪMENIS 65–74 GADU VECUMĀ PĒC DZIMUMA

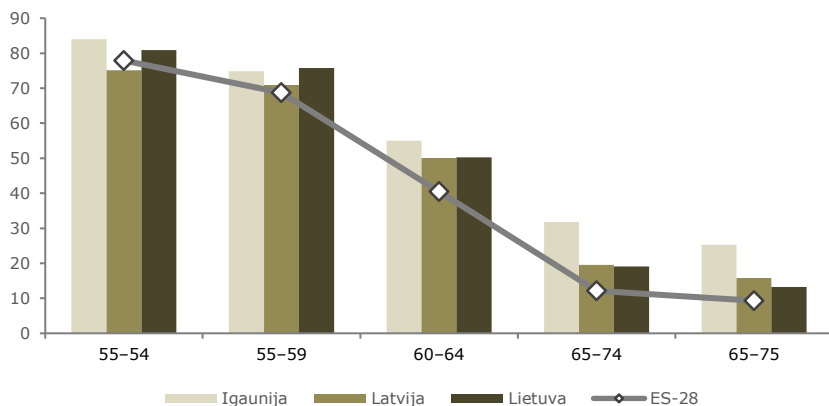
(procentos no iedzīvotājiem attiecīgajā vecuma grupā)

▣ Darbaspēka apsekojums.

3.8. NODARBINĀTĪBAS LĪMENIS PA VECUMA GRUPĀM BALTIJAS VALSTĪS UN ES 2016. GADĀ

(procentos no iedzīvotājiem attiecīgajā vecuma grupā)

▣ Eurostat dati (tiešsaistes datu kods: lfsa_ergan).

3.9. NODARBINĀTĪBAS LĪMENIS VECUMA GRUPĀ 50–62 GADI PA ATSEVIŠĪEM VECUMIEM 2016. GADA SĀKUMĀ

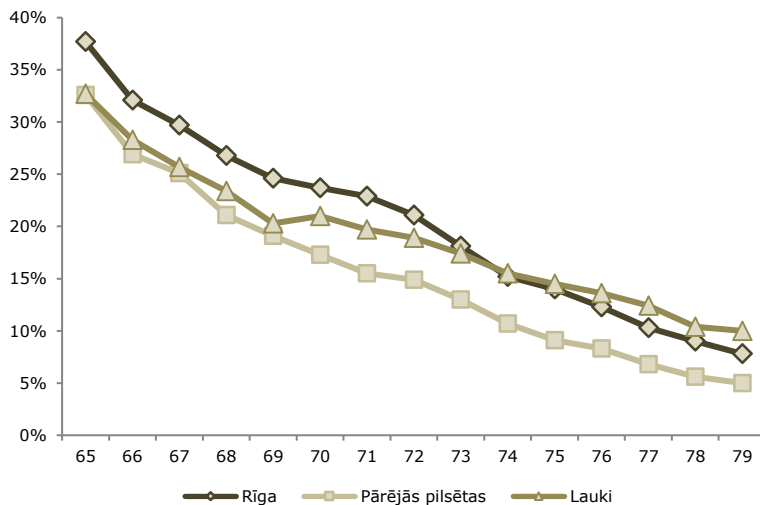
(procentos no iedzīvotājiem attiecīgajā vecumā)

Vecums (gadi)	Kopā	Vīrieši	Sievietes
50	73,1	69,6	76,3
51	72,0	68,8	74,8
52	72,1	68,7	75,1
53	70,6	67,2	73,4
54	70,3	67,0	73,2
55	70,2	67,0	72,8
56	69,2	66,1	71,8
57	68,7	66,3	70,7
58	67,2	64,9	69,1
59	66,7	64,7	68,2
60	62,8	61,4	63,9
61	58,0	57,7	58,1
62	52,4	53,4	51,5

☐ CSP aprēķiniem izmantoti Valsts ieņēmuma dienesta, Nodarbinātības valsts aģentūras un Lauku saimniecību struktūras apsekojuma dati.

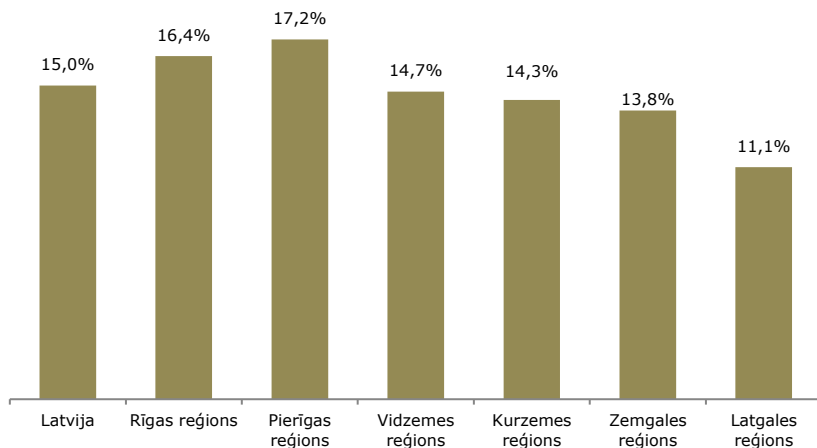
3.10. NODARBINĀTĪBAS LĪMENIS VECUMA GRUPĀ 65–79 GADI PA ATSEVIŠĪEM VECUMIEM PĒC PERSONAS DZĪVESVIETAS 2016. GADA SĀKUMĀ

(procentos no iedzīvotājiem attiecīgajā vecuma grupā)

☐ CSP aprēķiniem izmantoti Valsts ieņēmuma dienesta, Nodarbinātības valsts aģentūras un Lauku saimniecību struktūras apsekojuma dati.

3.11. NODARBINĀTĪBAS LĪMENIS 2016. GADA SĀKUMĀ LATVIJAS REĢIONOS IEDZĪVOTĀJIEM VECUMA GRUPĀ 65 GADI UN VAIRĀK (procentos no iedzīvotājiem attiecīgajā vecuma grupā)

☐ CSP aprēķiniem izmantoti Valsts ieņēmuma dienesta, Nodarbinātības valsts aģentūras un Lauku saimniecību struktūras apsekojuma dati.

3.12. PIECAS IZPLATĪTĀKĀS PROFESIJAS⁵ NODARBINĀTIEM VĪRIEŠIEM VECUMA GRUPĀ 65 GADI UN VAIRĀK 2016. GADA SĀKUMĀ

	Profesija	%	Skaits
1	Rīkotājdirektori un uzņēmumu vadītāji	5,1	1 312
2	Cituro neklasificēti vienkāršo profesiju strādnieki (dežurē pie ēku ieejām un garderobēs, dežurē valsts un pašvaldību iestādēs, tai skaitā izglītības iestādēs, pieņem, žāvē un labo netirās darba drēbes, saņem ieejas biļetes izklaidē pasākumos u.tml.)	4,0	1 016
3	Apsardzes darbinieki	3,7	940
4	Smago kravas automobiļu ar piekabēm un autovilcienu vadītāji	3,4	871
5	Vieglo automobiļu, taksometru un mazietilpīgo kravas automobiļu un mikroautobusu vadītāji	3,2	826
	Pārējās profesijas	80,5	20 546
	Kopā	100	25 511

☐ CSP aprēķiniem izmantoti Valsts ieņēmuma dienesta un Finanšu ministrijas dati.

⁵ Saskaņā ar Profesiju klasifikatoru, kas balstīts uz starptautisko profesiju klasifikatoru ISCO-08.

3.13. PIECAS IZPLATĪTĀKĀS PROFESIJAS⁶ NODARBINĀTĀM SIEVIETĒM VECUMA GRUPĀ 65 GADI UN VAIRĀK 2016. GADA SĀKUMĀ

(procentos)

	Profesija	Procenti	Skaitis
1	Biroju, viesnīcu un citu telpu apkopēji	6,8	2 184
2	Sētnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	3,4	1 103
3	Citur neklasificēti vienkāršo profesiju strādnieki (dežurē pie ēku ieejām un garderobēs, dežurē valsts un pašvaldību iestādēs, tai skaitā izglītības iestādēs, pieņem, žāvē un labo netīrās darba drēbes, saņem ieejas biļetes izklaides pasākumos u.tml.)	3,0	965
4	Veikalu pārdevēji un pārdevēju palīgi	2,6	851
5	Rīkotājdirektori un uzņēmumu vadītāji	2,4	762
	Pārējās profesijas	81,9	26 483
	Kopā	100	32 348

□ CSP aprēķins, balstīts uz Valsts ieņēmuma dienesta un Finanšu ministrijas datiem.

3.14. NODARBINĀTIE VECUMĀ 65 GADI UN VAIRĀK PĒC PROFESIJU PAMATGRUPAS⁶ 2016. GADA SĀKUMĀ

(procentos)

Profesiju grupa	Kopā	Vīrieši	Sievietes
Vadītāji	9,6	11,7	7,9
Vecākie speciālisti	18,1	14,7	20,8
Speciālisti	12,7	11,4	13,7
Kalpotāji	5,4	3,6	6,8
Pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki	14,7	12,2	16,7
Kvalificēti lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	2,0	1,9	2,1
Kvalificēti strādnieki un amatnieki	10,4	15,2	6,7
Iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri	8,7	13,6	4,9
Vienkāršās profesijas	18,3	15,6	20,4
Kopā	100,0	100,0	100,0

□ CSP aprēķiniem izmantoti Valsts ieņēmuma dienesta un Finanšu ministrijas dati.

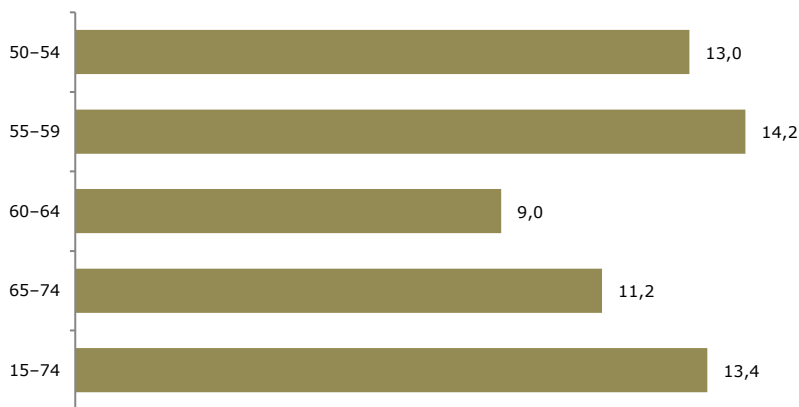
⁶ Saskaņā ar Profesiju klasifikatoru, kas balstīts uz starptautisko profesiju klasifikatoru ISCO-08.

3.15. NODARBINĀTO FAKTISKI NOSTRĀDĀTO STUNDU SKAITS NEDĒLĀ PA SAIMNIECISKO DARBĪBU SEKTORIEM (PĒC NACE 2. RED.) 2016. GADĀ

	15–64 gadi	65–74 gadi
Pavisam	38,6	33,0
Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības sektors (A nozare)	39,9	33,7
Ražošanas sektors (B–F nozare)	39,2	34,9
Pakalpojumu sniegšanas sektors (G–U nozare)	38,2	32,5

Darbaspēka apsekojums.

3.16. NODARBINĀTO IEDZĪVOTĀJU, KURI VĒLAS STRĀDĀT VAIRĀK STUNDU⁷, ĪPATSVARŠ ATBILSTOŠĀS VECUMA GRUPAS NODARBINĀTO SKAITĀ 2016. GADĀ (procentos)

Darbaspēka apsekojums.

⁷ Nodarbinātie, kuri vēlētos strādāt vairāk stundas, salīdzinot ar parasti nostrādātajām stundām nedēļā, pieņemot, ka attiecīgi pieaugtu ienākumi.

3.17. SKOLOTĀJU SKAITS VISPĀRIZGLĪTOJOŠĀS DIENAS SKOLĀS PA VECUMA GRUPĀM

(mācību gada sākumā)

	Pavisam	tai skaitā					
		<25	25–34	35–44	45–54	55–64	65+
2008/2009	25 751	708	4 053	7 354	7 922	4 345	1 369
2009/2010	22 629	543	3 442	6 797	7 771	3 609	467
2010/2011	23 108	493	3 208	6 741	7 893	4 065	708
2014/2015	22 323	378	2 589	5 714	7 704	5 280	658
2016/2017	22 068	772	2 527	5 238	7 390	5 292	849

☐ Izglītības un zinātnes ministrijas dati.

3.18. AKADĒMISKAIS PERSONĀLS AUGSTSKOLĀS UN KOLEDŽĀS PA VECUMA GRUPĀM

(pamatdarbā, mācību gada sākumā)

	Pavisam	tai skaitā					
		<25	25–34	35–44	45–54	55–64	65+
2008/2009	5 756	180	1 067	1 114	1 204	1 250	941
2009/2010	5 391	113	1 005	1 155	1 188	1 130	800
2010/2011	4 742	27	793	1 068	1 087	1 046	721
2014/2015	4 867	14	787	1 177	1 049	1 069	771
2016/2017	5 206	30	849	1 295	1 126	1 087	819

☐ CSP apsekojuma dati.

4. DARBA SAMAKSA UN IENĀKUMI

2015. gadā vecākā gadagājuma iedzīvotāju māsaiņniecību rīcībā esošie ienākumi uz vienu māsaiņniecības locekli mēnesī bija zemāki nekā vidēji Latvijas māsaiņniecībās kopumā. Vecākā gadagājuma iedzīvotāju māsaiņniecību vidū vismazākās rīcībā esošo ienākumu summas bija vientuļo vecākā gadagājuma (vismaz 65 gadu vecuma) personu māsaiņniecībās, sasniedzot 324 eiro uz vienu māsaiņniecības locekli mēnesī. Savukārt visaugstākās rīcībā esošo ienākumu summas bija divu personu māsaiņniecībās, kur viena vai abas personas bija vismaz 65 gadu vecumā. Šajās māsaiņniecībās rīcībā esošie ienākumi sasniedza 387 eiro uz vienu māsaiņniecības locekli mēnesī.

Izmaiņas pensionāru māsaiņniecību rīcībā esošo ienākumu struktūrā liecina, ka pēdējo gadu laikā šīs māsaiņniecības arvien mazāk paļaujas uz sociālajiem transfertiem un arvien vairāk gūst ienākumus no algota darba. Kopš 2010. gada pensionāru māsaiņniecību rīcībā esošo ienākumu struktūrā par trim procentpunktiem palielinājās no algota darba gūto ienākumu īpatsvars, un 2015. gadā tie sasniedza 11 % no šo māsaiņniecību rīcībā esošajiem ienākumiem. Savukārt sociālo transfertu īpatsvars samazinājās par 3,7 procentpunktiem: 2015. gadā veidojot 87,1 % no šo māsaiņniecību rīcībā esošiem ienākumiem.

Dati liecina, ka māsaiņniecību rīcībā esošos ienākumus būtiski palielina ienākumi no algota darba. 2015. gadā algotu darbu strādājošo māsaiņniecībās rīcībā esošie ienākumi bija vidēji 466 eiro uz vienu māsaiņniecības locekli mēnesī, savukārt pensionāru māsaiņniecībās tie bija gandrīz divreiz mazāki – tikai 278 eiro uz vienu māsaiņniecības locekli mēnesī.

Saskaņā ar Darba samaksas struktūras izlases veida apsekojuma datiem puse (49 %) no vecāka gadagājuma darba ņēmējiem 2014. gadā strādāja sabiedriskajā sektorā. Senioru vidējā mēneša bruto darba samaksa 2014. gadā bija 809 eiro, kas ir par 7 % mazāk nekā vidējā darba samaksa. Vislielākā darba samaksa (bruto) bija senioriem, kas strādāja nekustamo īpašumu nozarē (1 252 eiro), profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarē (1 072 eiro), transporta un uzglabāšanas nozarē (952 eiro), kā arī informācijas un komunikācijas nozarē (928 eiro). Vismazākā vidējā darba samaksa vecākā gadagājuma darba ņēmēju grupā bija vairumtirdzniecības, mazumtirdzniecības un automobiļu un motociklu remonta nozarē (464 eiro), izglītībā (635 eiro) un mākslas, izklaides un atpūtas nozarē (656 eiro).

No 50 gadus vecu un vecāku darba ņēmēju grupas vīriešu – senioru vidējā darba samaksa bija vislielākā, taču sievietes – seniores bija zemāk atalgotas nekā pārējo vecumu grupu sievietes – darba ņēmējas. Vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirības rādītājs vecākā gadagājuma darba ņēmēju grupā ir visaugstākais – 18,3 %.

Vidējās bruto darba samaksas sadalījums pēc iegūtā izglītības līmeņa pa vecuma grupām liecina, ka 2014. gadā augstāko izglītību ieguvušo senioru darba samaksas līmenis bija augsts (1 088 eiro), kas ir tikai par 3 % mazāk nekā visu darbinieku ar augstāko izglītību vidējā darba samaksa.

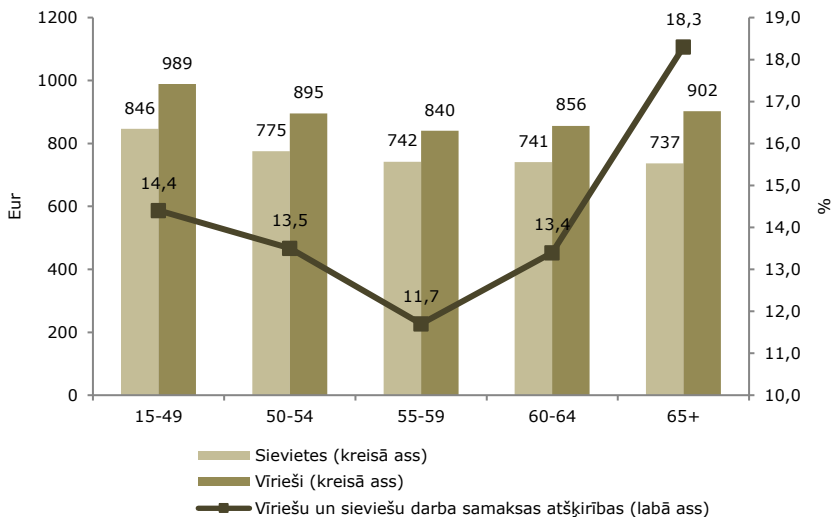
Starp senioriem vislabāk atalgoti bija vadītāju profesiju pamatgrupas darba ņēmēji (1 330 eiro). Senioru – vadītāju vidējā darba samaksa bija viena no lielākajām, salīdzinot arī ar pārējo vecumu un profesiju grupu darbiniekiem. Labāk atalgoti bija tikai vadošie darbinieki vecumā līdz 49 gadiem, kuru vidējā bruto darba samaksa bija 1 396 eiro. Starp visu vecumu grupu kvalificētajiem strādniekiem seniori pelnīja visvairāk – 802 eiro (pirms nodokļu nomaksas).

4.1. BRUTO DARBA SAMAKSA VIDĒJI MĒNESĪ PA DARBĪBAS VEIDIEM 2014. GADĀ (eiro)

Darbības veids	Pavisam	tai skaitā darbinieki 65+ gadu vecumā
Pavisam (A-S)	874	809
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība (A)	848	682
Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde (B)	990	805
Apstrādes rūpniecība (C)	813	753
Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana (D)	1 034	915
Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija (E)	849	897
Būvniecība (F)	876	...
Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts (G)	741	464
Transports un uzglabāšana (H)	910	952
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi (I)	632	725
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi (J)	1 500	928
Finanšu un apdrošināšanas darbības (K)	1 826	...
Operācijas ar nekustamo īpašumu (L)	904	1 252
Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi (M)	1 171	1 072
Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība (N)	893	771
Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana (O)	1 004	919
Izglītība (P)	669	635
Veselība un sociālā aprūpe (Q)	927	903
Māksla, izklaide un atpūta (R)	741	656
Citi pakalpojumi (S)	1 016	...

▣ Darba samaksas struktūras apsekojums.

4.2. MĒNEŠĀ VIDĒJĀ BRUTO DARBA SAMAKSA PA VECUMA GRUPĀM PĒC DZIMUMA 2014. GADĀ

☐ Darba samaksas struktūras apsekojums.

4.3. BRUTO DARBA SAMAKSA PĒC IEGŪTĀ IZGLĪTĪBAS LĪMEŅA PA VECUMA GRUPĀM VIDĒJI MĒNESĪ 2014. GADĀ

(eiro)

Izglītības līmenis	Pavisam	15-49	50-54	55-59	60-64	65+
Pavisam	874	914	823	781	786	809
Augstākā izglītība	1 126	1 165	1 063	1 012	1 043	1 088
Vispārējā vidējā izglītība	681	711	652	618	621	574
Arodizglītība vai profesionālā vidējā izglītība	702	730	685	649	642	614
Pamatizglītība vai zemāka	639	669	579	577	603	576

☐ Darba samaksas struktūras apsekojums.

4.4. BRUTO DARBA SAMAKSA MĒNESĪ PA PROFESIJU PAMATGRUPĀM UN VECUMA GRUPĀM 2014. GADĀ

(eiro)

Profesiju pamatgrupa	Pavisam	tai skaitā pa vecuma grupām (gadi)				
		15–49	50–54	55–59	60–64	65+
Pavisam	874	914	823	781	786	809
Vadītāji	1 314	1 396	1 162	1 128	1 171	1 330
Vecākie speciālisti	1 063	1 107	979	977	1 009	986
Speciālisti	935	952	920	856	879	854
Kalpotāji	821	858	713	778	709	743
Pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki	573	600	526	502	502	514
Kvalificēti lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	714	702	793	682	752	602
Kvalificēti strādnieki un amatnieki	750	752	764	711	736	802
Iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri	771	780	800	741	717	718
Vienkāršās profesijas	566	630	525	491	508	463

▣ Darba samaksas struktūras apsekojums.

4.5. VECĀKA GADAGĀJUMA DARBINIEKU (65 GADUS VECU UN VECĀKU) BRUTO DARBA SAMAKSA VIDĒJI MĒNESĪ PA PROFESIJU PAMATGRUPĀM 2014. GADĀ

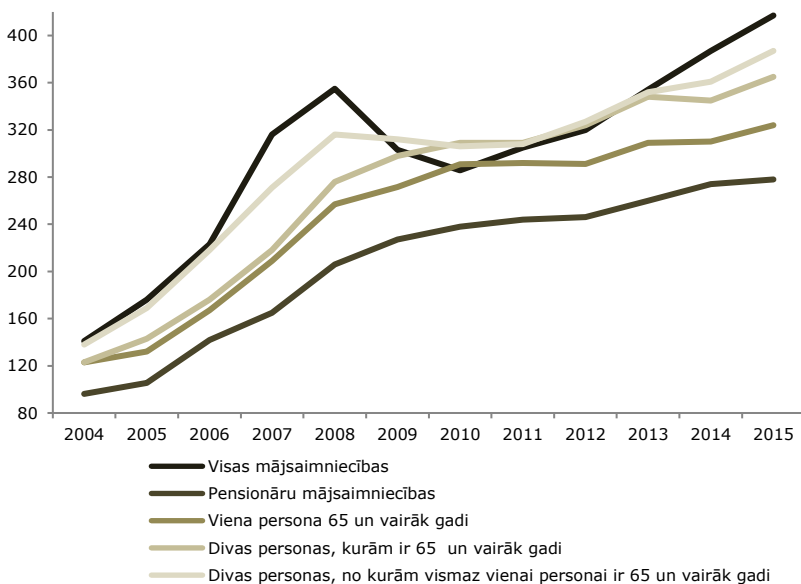
(eiro)

▣ Darba samaksas struktūras apsekojums.

4.6. MĀJSAIMNIECĪBU RĪCĪBĀ ESOŠO IENĀKUMU DINAMIKA 2004.–2015. GADĀ

(vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī, eiro)

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

4.7. MĀJSAIMNIECĪBU RĪCĪBĀ ESOŠO IENĀKUMU SASTĀVS

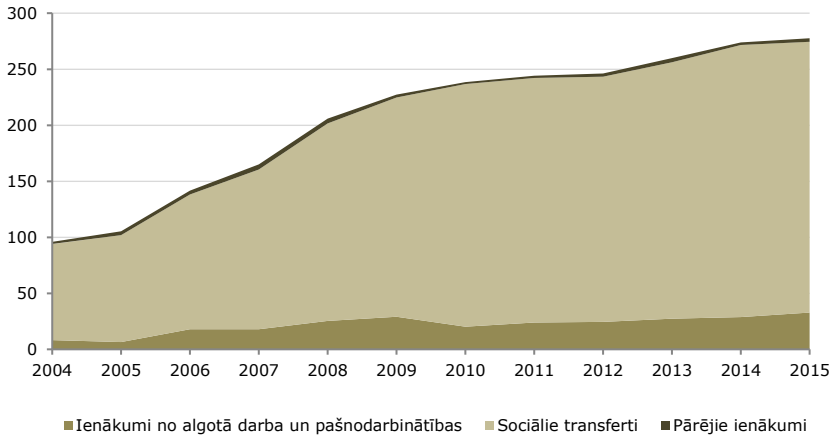
(vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī, eiro)

	2008	2010	2015
Visas mājsaimniecības	355,45	285,70	416,50
Pensionāru mājsaimniecības	205,86	238,35	277,63
Algotu darbu strādājošo mājsaimniecības	397,95	322,08	465,95
Pensionāru mājsaimniecības procentos pret:			
Visām mājsaimniecībām	57,9	83,4	66,7
Algotu darbu strādājošo mājsaimniecībām	5,7	74,0	59,6

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

4.8. PENSIONĀRU MĀJSAIMNIECĪBU RĪCĪBĀ ESOŠO IENĀKUMU SASTĀVS

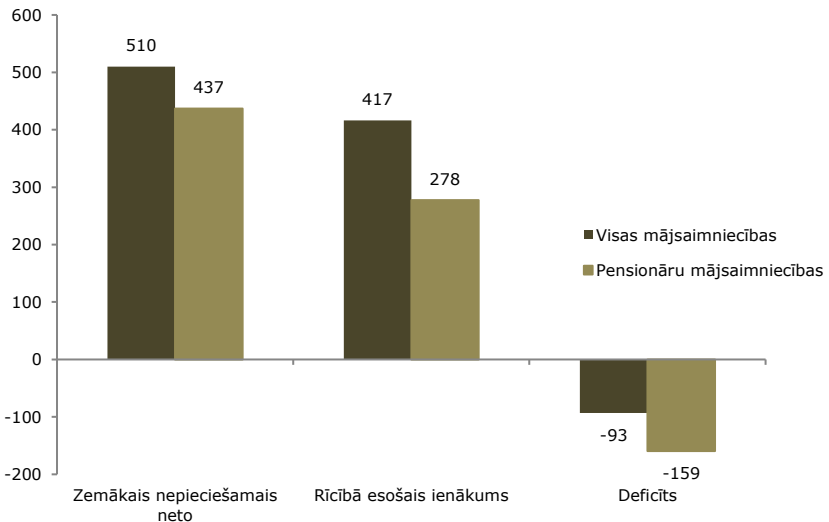
(vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī, eiro)

▣ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

4.9. MĀJSAIMNIECĪBU ZEMĀKO NEPIECIEŠAMO NETO IENĀKUMU, LAI SPĒTU «SAVILKT GALUS KOPĀ», UN MĀJSAIMNIECĪBU RĪCĪBĀ ESOŠO IENĀKUMU SALĪDZINĀJUMS 2016. GADĀ

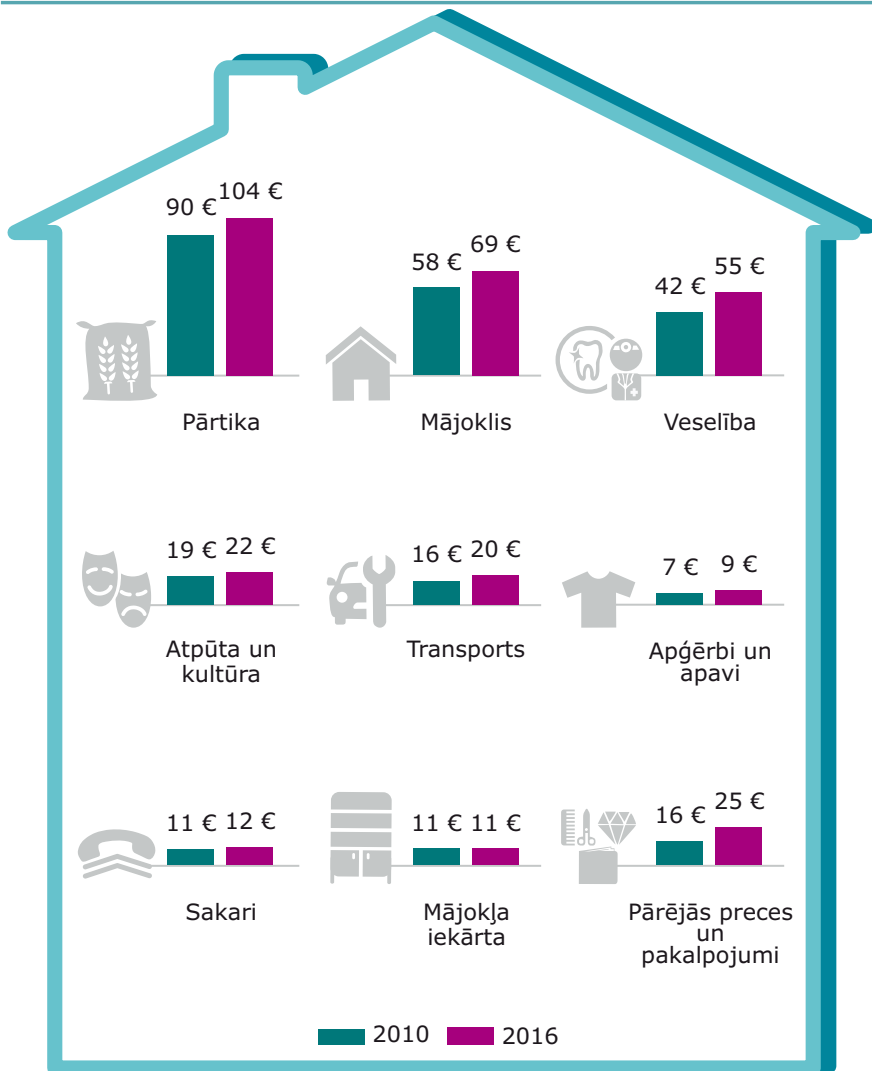
(vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī, eiro)

▣ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

PATĒRIŅA IZDEVUMI SENIORU (65+) MĀJSAIMNIECĪBĀS

vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī

5. PATĒRIŅA IZDEVUMI

Patēriņa izdevumi atspoguļo ekonomisko resursu izmantošanu un raksturo iedzīvotāju faktiskos materiālās labklājības aspektus. Šajā nodaļā aplūkoti patēriņa paradumi mājāsaimniecībās, kurās dzīvo tikai personas 65 un vairāk gadu vecumā, tos salīdzinot ar vidējo mājāsaimniecību patēriņu Latvijā.

Mājāsaimniecībās, kurās dzīvo vecāka gadagājuma personas, patēriņa izdevumi, līdzīgi kā to rīcībā esošie ienākumi, pēdējo sešu gadu laikā ir piedzīvojuši ne vien absolūtas, bet arī relatīvas pārmaiņas. Ekonomiskās krīzes laikā 2010. gadā, kad lielai daļai mājāsaimniecību ienākumi no algota darba samazinājās, vecāka gadagājuma mājāsaimniecību ienākumi bija salīdzinoši stabili, jo tos lielākoties veido pensijas. Ja 2010. gadā vecāka gadagājuma mājāsaimniecību patēriņa izdevumi bija par 8,7 % augstāki nekā vidēji valstī, tad 2016. gadā tie bija jau par 1,9 % mazāki. 2016. gadā patēriņa izdevumi mājāsaimniecībā, kuru veido personas 65 un vairāk gadu vecumā, sasniedza 327 eiro vidēji uz vienu mājāsaimniecības locekli mēnesī, bet, ja persona vecumā 65 gadi un vairāk dzīvo viena pati, attiecīgi – 343 eiro.

Vecāka gadagājuma personu mājāsaimniecību izvēles iespēju brīvība patēriņa izdevumu izlietošanā ir ierobežota. To apliecina šo mājāsaimniecību patēriņa izdevumu struktūra, kurā nozīmīgāko daļu veido izdevumi tādām pamatvajadzībām kā uzturs, pajumte (mājokļa uzturēšana) un veselība. Izdevumi pamatvajadzībām vecāka gadagājuma personu mājāsaimniecībās 2016. gadā sasniedza 70 % no to kopējiem patēriņa izdevumiem (visās mājāsaimniecībās 48 %).

Galvenā patēriņa prioritāte senioru mājāsaimniecībās ir izdevumi pārtikai – 2016. gadā tās pārtikas iegādei tērēja gandrīz trešo daļu (32 %), bet vidēji Latvijā mājāsaimniecības tērēja ceturto daļu (26 %) no kopējiem patēriņa izdevumiem. Tomēr šeit jāņem vērā, ka vecāka gadagājuma personas maltīti parasti ietur mājās. Sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumiem tās tērē ievērojami mazāk – 4,23 eiro uz mājāsaimniecības locekli mēnesī. Turpretī vidēji Latvijā mājāsaimniecības tērēja 3,6 reizes vairāk – attiecīgi 15,27 eiro.

Otra lielākā izdevumu grupa ir mājokļa izdevumi. Vecākā gadagājuma personu mājāsaimniecībās 2016. gadā maksājumiem par mājokli tērēja piekto daļu no visiem izdevumiem jeb 69 eiro vidēji uz vienu mājāsaimniecības locekli mēnesī, no tiem lielāko daļu (88 %) veido maksājumi par apkuri, elektrību, ūdeni un gāzi. Ja šāda vecuma persona dzīvoja viena pati, tad mājokļa izdevumiem tā tērēja jau ceturto daļu jeb 83 eiro vidēji uz vienu mājāsaimniecības locekli mēnesī.

Nodzīvotā mūža gadu skaitam pārsniedzot pensijas vecumu, neizbēgami pieaug nepieciešamība pēc veselības pakalpojumiem, medicīnas precēm un medikamentiem. Līdz ar to trešā lielākā izdevumu grupa vecāka gadagājuma iedzīvotāju mājāsaimniecībās ir izdevumi veselības uzturēšanai, kas 2016. gadā sasniedza 55 eiro uz katru personu mēnesī jeb 16,7 % no kopējiem patēriņa izdevumiem. Tas ir 2,5 reizes vairāk nekā tērēja Latvijas vidējā mājāsaimniecība uz katru personu mēnesī (6,6 % no kopējiem patēriņa izdevumiem). Vecāka gadagājuma mājāsaimniecībās lielākā daļa no veselības izdevumiem (gandrīz 3/4 jeb 73 %) 2016. gadā tika tērētas tieši medicīnisko produktu, t.sk. medikamentu, iegādei. Pārējie veselības izdevumi (27 %) tika tērēti ambulatorajiem un slimnīcu pakalpojumiem.

Izdevumi veselības aprūpei senioru mājāsaimniecībās 2016. gadā, salīdzinot ar 2010. gadu, palielinājušies par 31 %, no tiem visvairāk ambulatorajiem un slimnīcu pakalpojumiem.

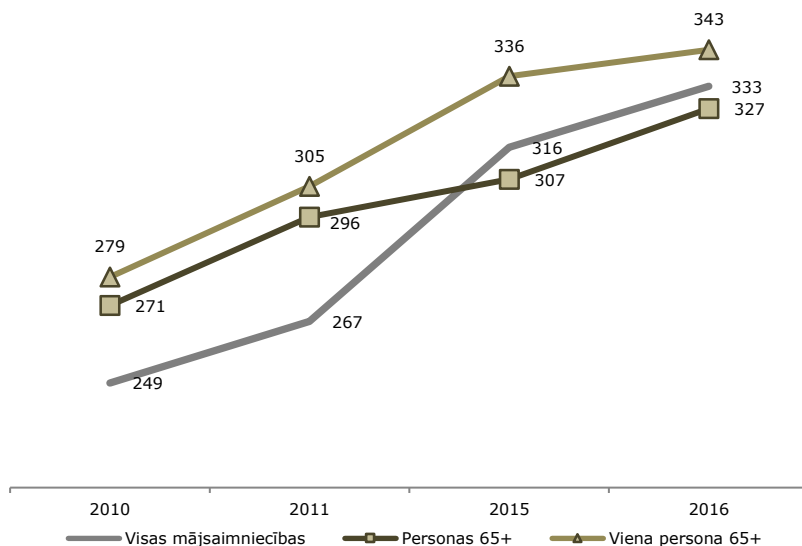
Pieaugot iespējai lietot informāciju tehnoloģijas, vecāka gadagājuma iedzīvotāju paradumi attiecībā uz drukāto mediju iegādi nav mainījušies, jo 2016. gadā, salīdzinot ar 2010. gadu, izdevumi tiem saglabājušies nemainīgi. Mājāsaimniecībās, kurās dzīvo tikai

personas vecumā 65 gadi un vecākas, izdevumi par laikrakstiem, žurnāliem un to abonēšanu 2016. gadā bija 5,89 eiro uz mājsaimniecības locekli mēnesī, bet vidēji visās mājsaimniecībās – trīs reizes mazāk.

Vecāka gadagājuma mājsaimniecībās 2016. gadā transportam tērēja divas reizes mazāk (20 eiro) nekā vidēji valstī (46 eiro) uz mājsaimniecības locekli mēnesī, kas pārsvarā saistīts ar to, ka sabiedrisko transportu pensijas vecuma iedzīvotājiem ir iespēja izmantot par samazinātu maksu vai bez maksas atsevišķās pašvaldībās. Arī komplekso atpūtas ceļojumu iegādei šīs mājsaimniecībās tērējušas 2,7 reizes mazāk nekā vidēji valstī.

5.1. MĀJSAIMNIECĪBU PATĒRIŅA IZDEVUMU DINAMIKA

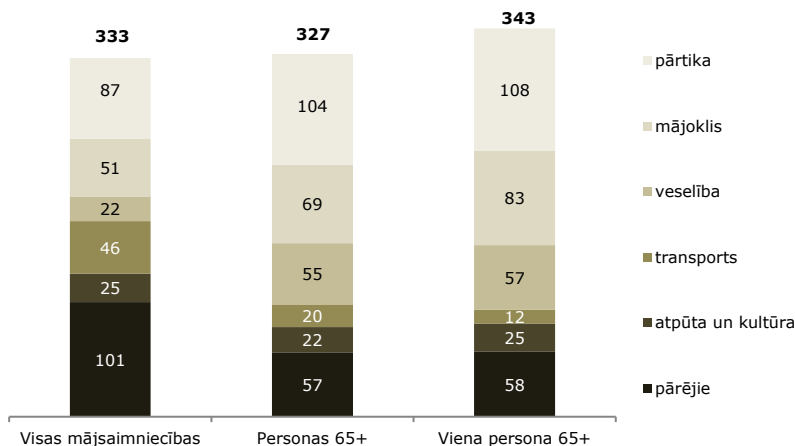
(vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī, eiro)

📄 Mājsaimniecību budžetu apsekojums.

5.2. MĀJSAIMNIECĪBU PATĒRIŅA IZDEVUMU SASTĀVS 2016. GADĀ

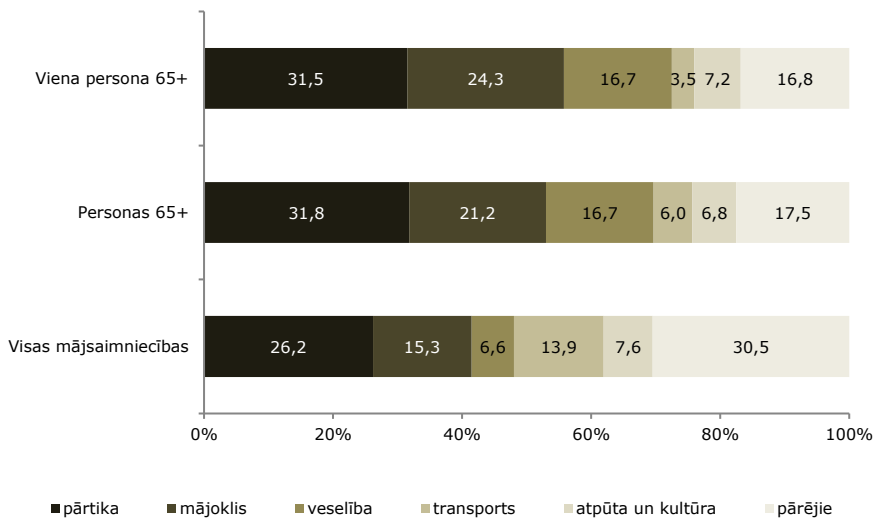
(vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī, eiro)

▣ Mājsaimniecību budžetu apsekojums.

5.3. MĀJSAIMNIECĪBU PATĒRIŅA IZDEVUMU STRUKTŪRA 2016. GADĀ

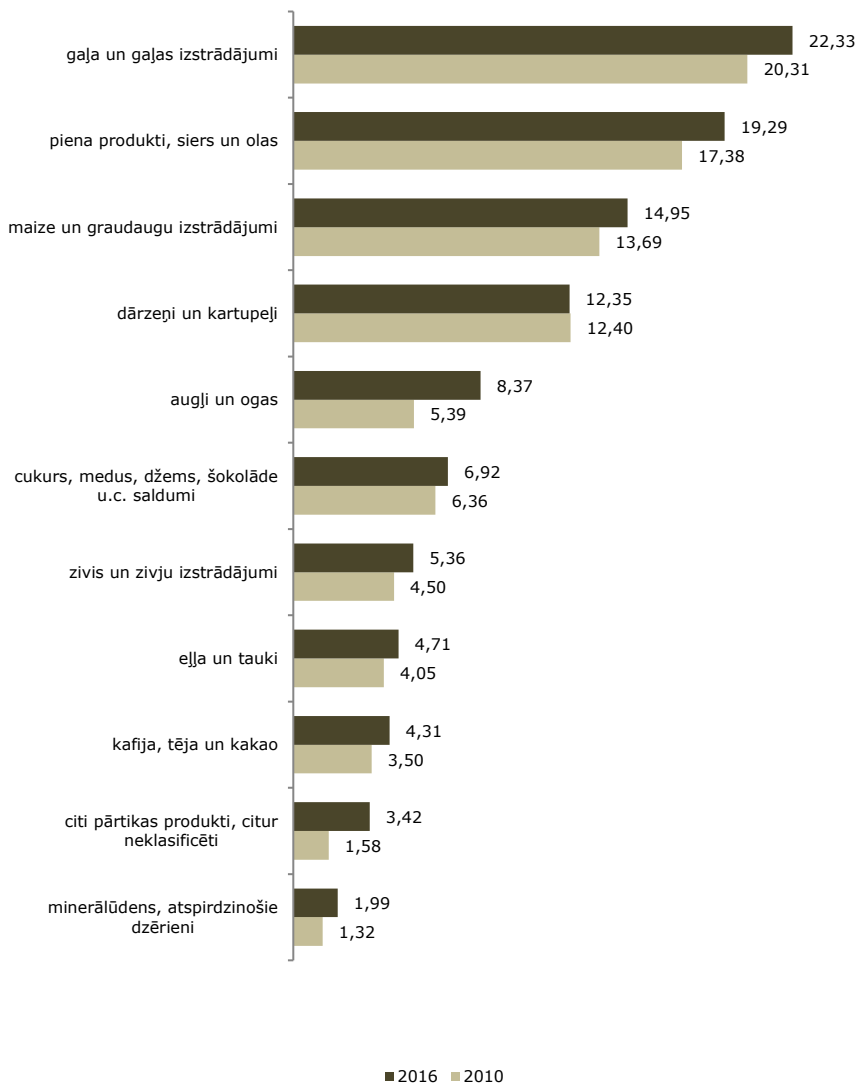
(procentos)

▣ Mājsaimniecību budžetu apsekojums.

5.4. VECĀKA GADAGĀJUMA PERSONU (65 GADUS VECU UN VECĀKU) MĀJSAIMNIECĪBU IZDEVUMI PĀRTIKAI

(vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī, eiro)

▣ Mājsaimniecību budžetu apsekojums.

5.5. MĀJSAIMNIECĪBU PATĒRIŅA IZDEVUMI MĀJOKĻA KOMUNĀLAJIEM PAKĀLPOJUMIEM

(vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī, eiro)

	Mājsaimniecības		Mājsaimniecības	
	visas	personas 65+	visas	personas 65+
	2010		2016	
Mājoklis, ūdens, elektroenerģija, gāze un cits kurināmais	40,80	58,30	50,79	69,25
Īres maksa ¹	2,94	2,13	5,74	3,67
Mājokļa uzturēšana un remonts	6,29	10,07	2,90	4,45
Ūdens piegāde, kanalizācija u.c. ²	5,06	6,41	13,14	19,39
Apkure, elektroenerģija un gāze ²	26,51	39,69	29,02	41,74

▣ Mājsaimniecību budžetu apsekojums.

5.6. MĀJSAIMNIECĪBU PATĒRIŅA IZDEVUMI VESELĪBAS APRŪPEI

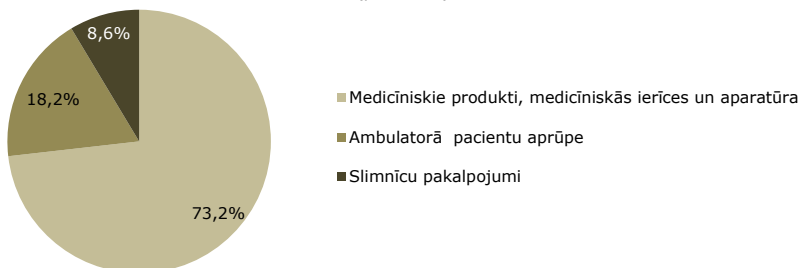
(vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī, eiro)

	Mājsaimniecības		Mājsaimniecības	
	visas	personas 65+	visas	personas 65+
	2010		2016	
Veselības aprūpe	14,71	41,81	21,99	54,57
Medicīniskie produkti, medicīniskās ierīces un aparatūra	9,95	33,18	13,42	39,95
Ambulatorā pacientu aprūpe	3,89	5,82	6,44	9,91
Slimnīcu pakalpojumi	0,88	2,81	2,14	4,71

▣ Mājsaimniecību budžetu apsekojums.

5.7. VESELĪBAS IZDEVUMU STRUKTŪRA 2016. GADĀ MĀJSAIMNIECĪBĀS, KURĀS DZĪVO 65 GADUS VECAS UN VECĀKAS PERSONAS

(procentos)

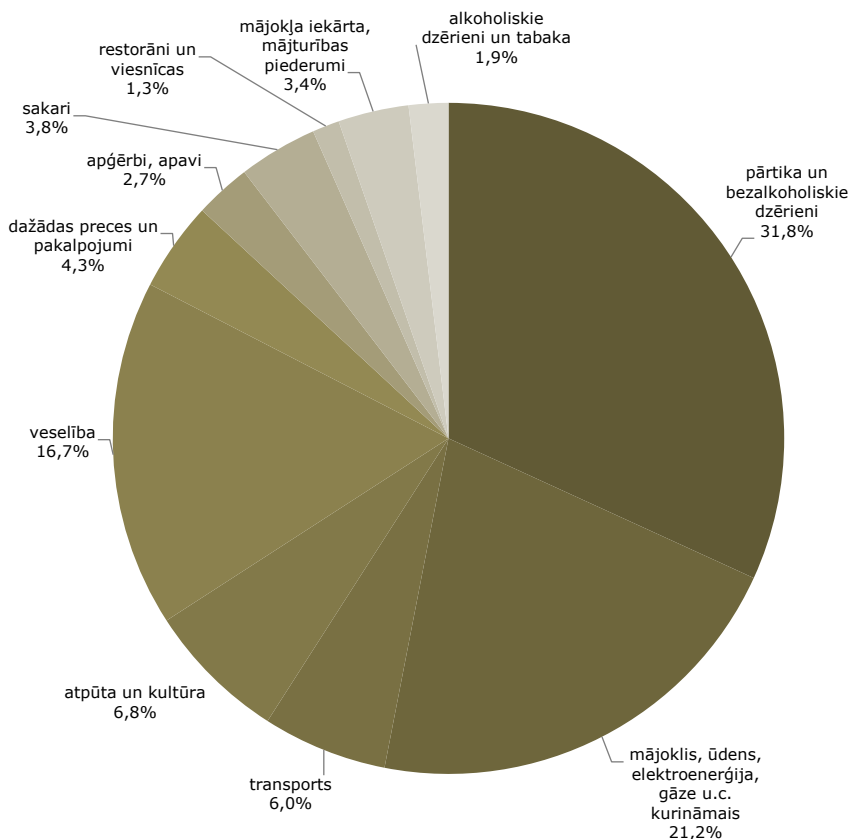

▣ Mājsaimniecību budžetu apsekojums.

¹ Vidēji valstī 2016. gadā mājokli no pašvaldības irē 8,2 %, no privātpašnieka – 10,1 %, savukārt 81,6 % dzīvo savā īpašumā. No mājsaimniecībām, kurās dzīvo tikai personas 65 un vairāk gadu vecumā, mājokli no pašvaldības irē 7,3 %, no privātpašnieka – 6,2 %, savukārt 86,4 % dzīvo savā īpašumā.

² Izmaiņas patēriņa izdevumos grupā "Ūdens piegāde, kanalizācija u.c." un "Mājokļa uzturēšana un remonts" saistītas ar jaunā ECOICOP ieviešanu no 2015. gada, kā rezultātā ekspluatācijas izdevumi, kas privatizētiem daudzdzīvokļu namiem iepriekš tika klasificēti kā "Mājokļa uzturēšana un remonts", tagad tiek klasificēti pie "Ūdens piegāde, kanalizācija u.c."

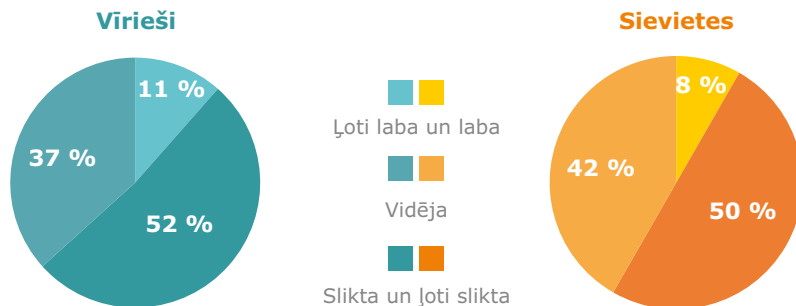
5.8. VECĀKA GADAGĀJUMA PERSONU (65 GADUS VECU UN VECĀKU) MĀJSAIMNIECĪBU DETALIZĒTA PATĒRĪNA IZDEVUMU STRUKTŪRA 2016. GADĀ (procentos)

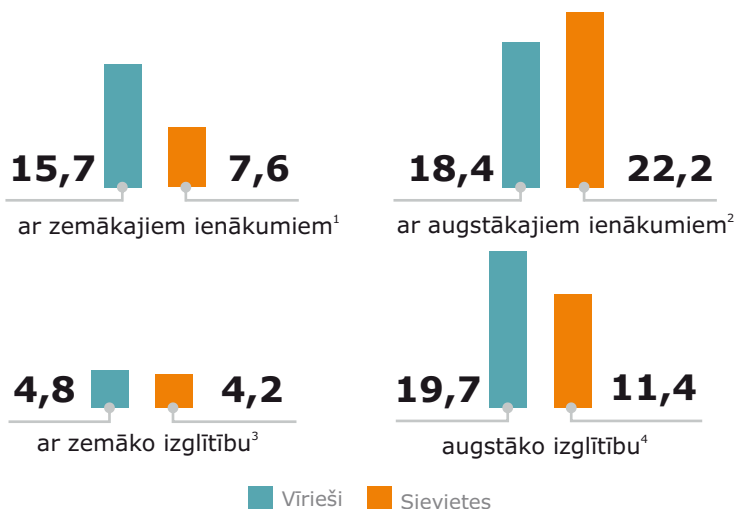
▣ Mājsaimniecību budžetu apsekojums.

SENIORU (65+) VESELĪBAS PAŠVĒRTĒJUMS 2016. GADĀ

(procentos no attiecīga vecuma grupas iedzīvotāju)

Senioru īpatsvars, kuri vērtē savu veselību kā labu un ļoti labu

¹ 1. kvintīļu grupa

² 5. kvintīļu grupa

³ pamatizglītība vai zemāka

⁴ augstākā izglītība un maģistra, doktora grādu ieguvušie

Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC)

6. VESELĪBA

2015. gadā sieviešu paredzamais mūža ilgums, sasniedzot 65 gadu vecumu, bija 18,7 gadi un vīriešiem – 14,2 gadi. Salīdzinot ar 2010. gadu, 65 gadus vecu sieviešu paredzamais mūža ilgums ir palielinājies par 0,8 gadiem, bet šī vecuma vīriešiem tas ir palielinājies straujāk – par 1,1 gadu. 2015. gadā Latvijas 65 gadus vecu iedzīvotāju paredzamais mūža ilgums kļuva arvien līdzvērtīgāks pārējo Baltijas valstu šī vecuma iedzīvotāju paredzamajam mūža ilgumam. Tomēr paredzamo veselīgo mūža gadu skaits sāka samazināties: sasniedzot 65 gadu vecumu, sievietēm tas samazinājās no 5,5 gadiem 2010. gadā līdz 4 gadiem 2015. gadā, bet vīriešiem – no 4,8 gadiem 2010. gadā līdz 4,1 gadam 2015. gadā. No visām trim Baltijas valstīm paredzamo veselīgo gadu skaits visstraujāk ir samazinājies 65 gadus veciem vīriešiem Lietuvā un sievietēm Latvijā.

2016. gadā kā vidēju savu veselību raksturoja 50 % vecākā gadagājuma sieviešu un 51,9 % šīs pašas vecuma grupas vīriešu. Un tikai 8,3 % vecākā gadagājuma sieviešu un 11,5 % šīs pašas vecuma grupas vīriešu savu veselību raksturoja kā labu vai ļoti labu. Savukārt 41,7 % vecākā gadagājuma sieviešu un 36,7 % vīriešu šajā pašā vecuma grupā savu veselību vērtēja kā sliktu vai ļoti sliktu.

Salīdzinot ar visām Latvijas mājsaimniecībām, vecākā gadagājuma iedzīvotāju mājsaimniecības ir daudz vairāk atkarīgas no citu personu palīdzības ilgstošu veselības problēmu dēļ. 2016. gadā Latvijā vidēji 9,6 % mājsaimniecību bija nepieciešama citas personas palīdzība ilgstošu veselības problēmu dēļ. Savukārt starp vienuļo vecākā gadagājuma iedzīvotāju mājsaimniecībām un pensionāru mājsaimniecībām šāda nepieciešamība bija ievērojami vairāk izplatīta – attiecīgi 18,3 % un 19,2 %. No mājsaimniecībām, kurās kādam no mājsaimniecības locekļiem bija nepieciešama citas personas palīdzība veselības problēmu dēļ, pensionāru mājsaimniecību vidū 54,4 % apgalvoja, ka nesajem mājas aprūpes pakalpojumus, jo nevar tos atļauties. Savukārt no visām vienuļo vecākā gadagājuma personu mājsaimniecībām visvairāk bija tādu, kas apgalvoja, ka mājas aprūpes kvalitāte nav apmierinoša (7 %).

2016. gadā vecākā gadagājuma iedzīvotāju mājsaimniecības salīdzinoši mazāk izmantoja veselības aprūpes pakalpojumus nekā vidēji Latvijas mājsaimniecības. 2016. gadā 74,9 % vienuļo vismaz 65 gadus vecu iedzīvotāju mājsaimniecību un 77,8 % pensionāru mājsaimniecību izmantoja veselības aprūpes pakalpojumus, kas ir par dažiem procentpunktiem mazāk nekā vidēji Latvijas mājsaimniecībām (80,1 %). 54,9 % pensionāru mājsaimniecību un 51,9 % vienuļo vecākā gadagājuma (vismaz 65 gadus vecu) personu mājsaimniecību, kuras izmantoja veselības aprūpes pakalpojumus un par tiem maksāja, apgalvoja, ka šīs izmaksas sedz ar grūtībām vai ar lielām grūtībām. Vidēji Latvijā ar šādām grūtībām sastapās 35,6 % mājsaimniecību, kas izmantoja veselības aprūpes pakalpojumus un par tiem maksāja.

2016. gadā 14,6 % vecākā gadagājuma vīriešu un 17,5 % sieviešu pēdējo 12 mēnešu laikā kaut reizi bija nepieciešams veikt veselības pārbaudi pie medicīnas speciālista (izņemot zobārstu), bet viņi to neizdarīja. No viņiem 50 % sieviešu un 40,4 % vīriešu norādīja, ka pie medicīnas speciālista nevērsās (kaut arī tas bija nepieciešams), jo nevarēja to atļauties (pārāk dārgi). Otrs izplatītākais iemesls, kas liedza vērsties pie medicīnas speciālista (izņemot zobārstu), bija tas, ka pārāk ilgi jāgaida pieņemšana/ rindā (20,6 % vecākā gadagājuma sieviešu un 24,3 % vecākā gadagājuma vīriešu).

16,2 % vecākā gadagājuma (vismaz 65 gadus vecu) vīriešu un 16,8 % šīs pašas vecuma grupas sieviešu pēdējo 12 mēnešu laikā kaut reizi ir bijis nepieciešams pārbaudīt vai ārstēt zobus, bet tas netika izdarīts. No viņiem lielākā daļa norādīja, ka zobu pārbaudi vai ārstēšanos neveica, jo nevarēja to atļauties (78,6 % vecākā gadagājuma vīriešu un 85,2 % vecākā

gadagājuma sievietes). Otrs izplatītākais zobārsta neapmeklēšanas iemesls bija bailes no ārstiem/ slimnīcas/ izmeklēšanas – to atzīmēja 7,3 % vecākā gadagājuma vīriešu un 4,6 % šīs pašas vecuma grupas sievietes.

2014. gada veselības apsekojumā 73 % vīriešu un 80 % sieviešu vecumā pēc 65 gadiem ir norādījuši uz kādas ilgstošas slimības vai ilgstošas veselības problēmas esamību. Šajā vecuma grupā visbiežāk iedzīvotāji norāda uz paaugstinātu asinsspiedienu, otrajā vietā ir muguras lejas daļas sāpes vai citas hroniskas muguras problēmas, tām seko hroniskas mugurkaula kakla daļas problēmas, negadījuma radītas traumas, bet iedzīvotājiem pēc 75 gadiem – locītavu deformācija (osteoartrīts), reimatoīdais artrīts un urīnpūšļa problēmas. Katra ilgstoša veselības problēma vai slimība raksturojas ar dažādu sāpju vai to izraisīto seku diskomfortu un intensitāti, taču kopumā nelielas un mērenas sāpes pēdējo 4 nedēļu laikā bija izjūti gandrīz katrs piektais iedzīvotājs pēc 75 gadiem, bet stipras vai pat ļoti stipras sāpes ir izjūti 13 % iedzīvotāju vecumā pēc 75 gadiem.

Atšķirīga ir arī zāļu lietošana gan vecuma grupās, gan arī sadalījumā pēc dzimuma. Ja ārsta neparakstītos medikamentus sievietes lieto puslīdz vienādi visās vecuma grupās (vidēji 63 %), tad ārsta parakstītu medikamentu lietošana pieaug līdz ar vecumu, straujāk, sākot ar 55 gadu vecumu, bet vecumā pēc 75 gadiem vairāk nekā 80 % sieviešu jau lieto ārsta parakstītos medikamentus. Diemžēl šajās vecuma grupās piektā sieviete norādīja, ka ir bijis gadījums, kad finansiāli nevarēja atļauties iegādāties ārsta parakstītos medikamentus.

Slimnīcās ārstējušies visvairāk ir pacienti (vecuma grupā 60+) ar sirds un asinsvadu slimībām, audzējiem un skeleta, muskuļu un saistaudu slimībām, taču visilgāk slimnīcās ārstējas pacienti ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem. Kopumā valstī vecuma grupā 60+ ir 61 tūkstoši cukura diabēta slimnieku jeb 12 uz 100 iedzīvotājiem.

Medicīniskās palīdzības savlaicīgums un ārstēšanās lielā mērā ir atkarīga no valsts finansējuma veselības aprūpei. Vecākā gadagājuma iedzīvotāju (60+) ārstēšana prasa lielāku valsts līdzekļu ieguldījumu slimnīcu pakalpojumos, savukārt iedzīvotāji vecuma grupā no 55 līdz 69 gadiem vairāk izlieto valsts līdzekļus kompensējamajiem medikamentiem.

Pēdējos gados vērojama neliela mirstības pieauguma tendence – 14,4 mirušie uz 1000 iedzīvotāju 2015. gadā, 14,6 – 2016. gadā. Vīriešu mirstības rādītāji ir augstāki nekā sieviešu, un to lielā mērā ietekmē salīdzinoši augstā vīriešu mirstība jaunākās vecuma grupās, īpaši no dažādiem nelaimes gadījumiem. Taču vidējais mirušo vecums palielinās: 2010. gadā vīriešiem tas bija 67 gadi, 2016. gadā – 69 gadi. Sievietēm attiecīgais rādītājs bija 77 gadi 2010. gadā un 79 gadi – 2016. gadā.

Augstākais mirstības vispārīgais koeficients (mirušo skaits uz 1000 iedzīvotāju) 2016. gadā bija Latgales reģionā (17,9), zemākais – Pierīgas reģionā (12,2).

2016. gadā 64 % no visiem mirušajiem vīriešiem un 87 % no mirušajām sievietēm bija vecumā 65 gadi un vairāk.

Vidējais vecākās paaudzes mirušo vecums (iedzīvotāji, kuri miruši pēc 65 gadu sasniegšanas) vīriešiem bija 78 gadi un sievietēm – 82 gadi.

Asinsrites sistēmas slimības Latvijā ir visizplatītākais nāves cēlonis, un 2016. gadā no mirušo skaita 86 % bija vecumā 65 gadi un vairāk. Nākamā lielākā nāves cēloņu grupa ir audzēji – 71 % mirušo bija vecumā virs 65 gadiem. Pieaug vecāka gadagājuma iedzīvotāju mirstība no elpošanas orgānu slimībām.

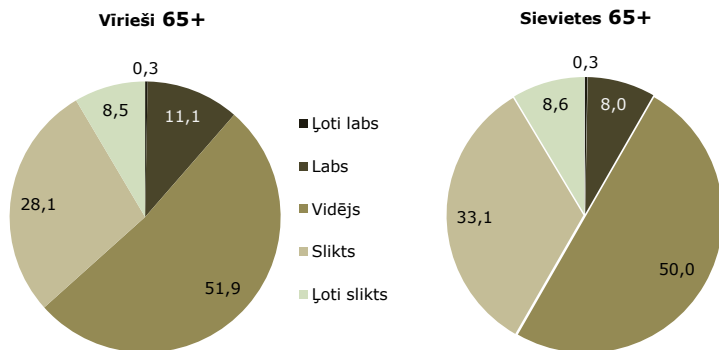
6.1. VIDĒJAIS PAREDZAMAIS MŪŽA ILGUMS UN VESELĪGIE MŪŽA GADI, SASNIEDZOT 65 GADU VECUMU, BALTIJAS VALSTĪS

	Vīrieši		Sievietes	
	2010	2015	2010	2015
Paredzamie veselīgie mūža gadi 65 gadu vecumā				
Latvijā	4,8	4,1	5,5	4,0
Igaunijā	5,3	5,3	5,5	5,3
Lietuvā	6,4	5,0	6,7	5,5
Vidējais paredzamais mūža ilgums 65 gadu vecumā				
Latvijā	13,1	14,2	17,9	18,7
Igaunijā	14,3	15,5 ¹	19,5	20,7 ¹
Lietuvā	13,8	14,1	18,8	19,2

☐ Eurostat [tsdph220] 20.07.2017.

6.2. 65 GADUS VECU UN VECĀKU IEDZĪVOTĀJU VISPĀRĒJĀ VESELĪBAS STĀVOKĻA PAŠNOVĒRTĒJUMS 2016. GADĀ

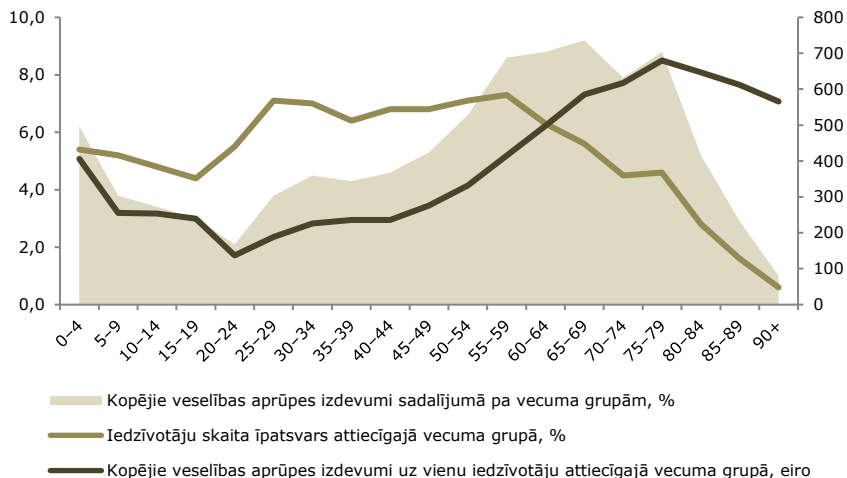
(procentos)

☐ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

¹ Pārrāvums laikrindā

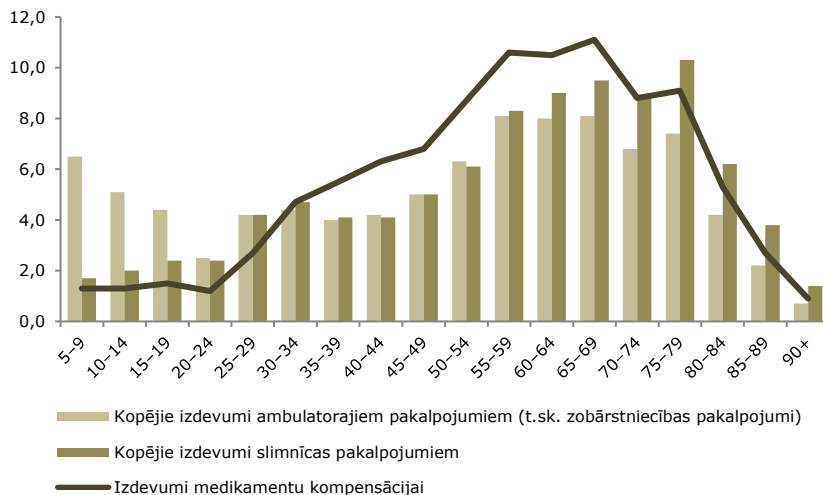
6.3. VALSTS IZDEVUMI VESELĪBAS APRŪPEI SADALĪJUMĀ PA IEDZĪVOTĀJU VECUMA GRUPĀM 2016. GADĀ

☐ Nacionālais veselības dienests.

6.4. VALSTS IZDEVUMI MEDIKAMENTU KOMPENSĀCIJAI, AMBULATORAJIEM UN SLIMNĪCU PAKALPOJUMIEM SADALĪJUMĀ PA IEDZĪVOTĀJU VECUMA GRUPĀM 2016. GADĀ

(procentos)

☐ Nacionālais veselības dienests.

6.5. ĶERMEŅA MASAS INDEKSS SADALĪJUMĀ PĒC IEDZĪVOTĀJU DZIMUMA UN PA VECUMA GRUPĀM

	Kopā	2008				2014			
		nepietiekams svars	normāls svars	liekais svars	aptauko- šanās	nepietiekams svars	normāls svars	liekais svars	aptauko- šanās
Pavisam	100	2,2	44,7	36,9	16,2	1,9	42,9	34,4	20,8
vīrieši	100	0,8	44,4	43,0	11,8	[0,9]	41,7	39,1	18,3
no tiem vecumā (gadi):									
55-64	100	...	32,0	47,4	20,2	...	34,1	40,5	25,0
65-74	100	...	27,8	51,2	19,9	...	31,1	46,0	22,9
75+	100	...	30,3	53,7	[15,5]	...	34,2	48,7	[16,0]
sievietes	100	3,3	44,9	32,0	19,8	2,7	43,9	30,6	22,7
no tām vecumā (gadi):									
55-64	100	...	21,0	42,6	35,2	...	22,6	36,4	40,5
65-74	100	...	21,1	43,3	34,7	...	20,0	41,0	39,0
75+	100	...	30,3	40,6	28,0	...	26,1	43,6	29,1

☐ Eiropas iedzīvotāju veselības apsekojums.

6.6. MĀJAS APRŪPES PAKALPOJUMU NEPIECIEŠAMĪBA ILGSTOŠU VESELĪBAS PROBLĒMU DĒĻ UN ŠO PAKALPOJUMU SAŅĒMŠANA 2016. GADĀ

(procentos)

	Visas mājsaimniecības	Vienas personas (65+) mājsaimniecības	Pensionāru mājsaimniecības
Vai mājsaimniecībā ir kāds, kuram ilgstošu veselības problēmu dēļ ir nepieciešama citas personas palīdzība?	100	100	100
Jā	9,6	18,3	19,2
Nē	90,4	81,7	80,8
Vai šī/-s persona/-s saņem mājas aprūpes pakalpojumus, ko nodrošina profesionāli veselības vai sociālās aprūpes darbinieki?²	100	100	100
Jā	14,9	23,9	17,6
Nē	85,1	76,1	82,4

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

6.7. MĀJAS APRŪPES PAKALPOJUMU NENODROŠINĀŠANAS IEMESLI 2016. GADĀ

(procentos)

	Visas mājsaimniecības	Vienas personas (65+) mājsaimniecības	Pensionāru mājsaimniecības
Vai Jūsu mājsaimniecības locekļiem būtu nepieciešams saņemt/ vai arī biežāk saņemt profesionālo veselības vai sociālās aprūpes darbinieku nodrošinātos mājas aprūpes pakalpojumus nekā viņi saņem pašreiz?²	100	100	100
Jā	38,8	48,4	42,6
Nē	61,2	51,6	57,4
Lūdzu, norādiet galveno iemeslu, kāpēc Jūsu mājsaimniecības locekļi vispār nesaņem vai biežāk nesaņem mājas aprūpes pakalpojumus?²	100	100	100
Nevar atļauties	48,6	49,5	54,4
Persona atteicās tos izmantot	15,4	15,8	16,8
Šādi aprūpes pakalpojumi nav pieejami	18,1	13,7	13,3
Pieejamo pakalpojumu kvalitāte nav apmierinoša	4,8	7,0	3,5
Citi iemesli	13,1	14,1	12,0

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

² No mājsaimniecībām, kur vismaz vienam mājsaimniecības loceklim veselības problēmu ierobežojumu dēļ bija nepieciešama citas personas palīdzība.

6.8. VESELĪBAS APRŪPES PAKALPOJUMU IZMANTOŠANA MĀJSAIMNIECĪBĀS 2016. GADĀ

(procentos)

	Visas mājsaimniecības	Vienas personas (65+) mājsaimniecības	Pensionāru mājsaimniecības
Vai pēdējo 12 mēnešu laikā mājsaimniecība ir izmantojusi veselības aprūpes pakalpojumus?	100	100	100
Jā	80,1	74,9	77,8
Nē	19,9	25,1	22,2
Vai pēdējo 12 mēnešu laikā mājsaimniecība ir maksājusi par saņemtajiem veselības aprūpes pakalpojumiem?³	100	100	100
Jā	91,5	90,8	92,0
Nē	8,5	9,2	8,0

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

6.9. MĀJSAIMNIECĪBU IESPĒJAS SEGT IZMAKSAS, LAI NODROŠINĀTU VESELĪBAS APRŪPES PAKALPOJUMUS VISIEM MĀJSAIMNIECĪBAS LOCEKĻIEM, 2016. GADĀ

(procentos)

	Visas mājsaimniecības	Vienas personas (65+) mājsaimniecības	Pensionāru mājsaimniecības
Vai izmaksas, lai nodrošinātu veselības aprūpes pakalpojumus visiem mājsaimniecības locekļiem, mājsaimniecība spēj segt...³	100	100	100
ar grūtībām vai ar lielām grūtībām	35,6	51,9	54,9
diezgan viegli vai ar nelielām grūtībām	45,4	33,2	32,4
viegli vai ļoti viegli	19,0	14,8	12,7

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

³ No tām mājsaimniecībām, kur pēdējo 12 mēnešu laikā tika izmantoti veselības aprūpes pakalpojumi.

6.10. PĀRBAUŽU VEIKŠANA VAI ĀRSTĒŠANĀS PIE MEDICĪNAS SPECIĀLISTA⁴ UN APSTĀKĻI, KAS TRAUCĒJUŠI VEIKT PĀRBAUDES VAI ĀRSTĒŠANOS

(procentos)

	Pavisam				Vīrieši				Sievietes			
	16-24	25-49	50-64	65+	16-24	25-49	50-64	65+	16-24	25-49	50-64	65+
Vai pēdējo 12 mēnešu laikā Jums ir bijusi nepieciešamība veikt pārbaudi pie medicīnas speciālista vai ārstēšanas (izņemot zobārstu), bet Jūs to neizdarījāt?	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Jā, bija vismaz viens šāds gadījums	2,6	9,2	15,5	16,6	3,2	9,5	16,9	14,6	1,9	8,9	14,4	17,5
Nē, tāds gadījums nav bijis	97,4	90,8	84,5	83,4	96,8	90,5	83,1	85,4	98,1	91,1	85,6	82,5
Kāds bija galvenais iemesls, kāpēc neveicāt pārbaudi pie medicīnas speciālista (izņemot zobārstu) vai ārstēšanas?	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Nevarēju to atļauties (pārāk dārgi)	29,9	38,1	50,5	47,2	25,9	31,6	50,7	40,4	36,9	44,7	50,3	50,0
Pārāk ilgi jāgaida pieņemšana/ rindas	23,9	22,1	18,7	21,7	23,1	19,3	13,0	24,3	25,2	24,9	24,1	20,6
Nevarēju izbrīvēt laiku darba dēļ vai bija jā rūpējas par bērniem vai citiem cilvēkiem	20,3	11,8	8,6	0,4	21,4	11,2	9,9	-	18,4	12,3	7,3	0,6
Bija pārāk tālu jābrauc/ nav transporta līdzekļu	11,5	2,0	2,2	7,1	12,8	1,4	2,4	5,8	9,1	2,6	2,0	7,6
Bailes no ārstiem/ slimnīcas/ izmeklēšanas	1,2	1,9	0,6	3,2	1,9	1,5	0,6	4,9	-	2,3	0,7	2,5
Gribēju nogaidīt un paskatīties, vai ar laiku nekļūs labāk	13,3	21,8	15,3	17,3	14,9	32,2	18,3	22,3	10,4	11,1	12,5	15,3
Nezināju nevienu labu ārstu vai speciālistu	-	1,7	3,7	1,7	-	1,8	5,0	1,6	-	1,7	2,4	1,7
Citi iemesli	-	0,8	0,4	1,5	-	1,1	-	0,8	-	0,5	0,7	1,8

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

⁴ Tiem, kuriem pēdējo 12 mēnešu laikā bija vismaz viens gadījums, kad bija nepieciešamība veikt pārbaudi pie medicīnas speciālista vai apmeklēt ārstu, bet tas netika izdarīts.

6.11. ZOBĀRSTA APMEKLĒJUMS UN ZOBĀRSTA NEAPMEKLĒŠANAS IEMESLS⁵ PĒC DZIMUMA UN VECUMA GRUPĀM

(procentos)

	Pavisam				Vīrieši				Sievietes			
	16-24	25-49	50-64	65+	16-24	25-49	50-64	65+	16-24	25-49	50-64	65+
Vai pēdējo 12 mēnešu laikā Jums ir bijusi nepieciešamība veikt zobu pārbaudi vai ārstēšanu, bet Jūs to neizdarījāt?	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Jā, bija vismaz viens šāds gadījums	5,4	15,3	23,5	16,6	6,0	16,2	25,5	16,2	4,8	14,3	22,0	16,8
Nē, tāds gadījums nav bijis	94,6	84,7	76,5	83,4	94,0	83,8	74,5	83,8	95,2	85,7	78,0	83,2
Kāds bija galvenais iemesls, kāpēc neveicāt zobu pārbaudi vai ārstēšanu?⁵	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Nevarēju to atļauties (pārāk dārgi)	80,0	73,4	84,4	83,1	73,6	63,9	77,3	78,6	88,4	83,8	90,9	85,2
Pārāk ilgi jāgaida pieņemšana/ rindas	3,2	2,3	1,4	0,8	5,6	2,0	2,3	1,3	-	2,7	0,5	0,6
Nevarēju izbrīvēt laiku darba dēļ vai bija jā rūpējas par bērniem vai citiem cilvēkiem	5,8	7,1	5,3	0,9	4,6	9,1	7,1	0,4	7,5	4,9	3,7	1,1
Bija pārāk tālu jābrauc/ nav transporta līdzekļu	-	0,2	0,6	2,5	-	0,3	0,2	2,1	-	-	0,9	2,6
Bailes no ārstiem/ slimnīcas/ izmeklēšanas	8,5	11,1	4,7	5,4	11,8	14,8	7,9	7,3	4,1	7,1	1,6	4,6
Gribēju nogaidīt un paskatīties, vai ar laiku nekļūs labāk	0,8	5,1	2,5	3,8	1,4	8,7	3,1	6,1	-	1,2	2,0	2,7
Nezināju nevienu labu ārstu vai speciālistu	1,7	0,3	0,7	0,1	3,0	0,2	1,4	-	-	0,4	-	0,2
Citi iemesli	-	0,5	0,5	3,4	-	0,9	0,6	4,2	-	-	0,4	3,1

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

⁵ Tiem, kuriem pēdējo 12 mēnešu laikā bija vismaz viens gadījums, kad bija nepieciešamība veikt zobu pārbaudi vai ārstēšanu, bet tas netika izdarīts.

6.12. IEDZĪVOTĀJU ĪPATSVARŠ AR KONKRĒTĀM ILGSTOŠĀM SLIMĪBĀM SADALĪJUMĀ PA VECUMA GRUPĀM 2014. GADĀ

(procentos)

	Gadi			
	15-54	55-64	65-74	75+
Vai Jums kādreiz ir bijusi kāda no nosauktajām slimībām vai veselības problēmām? (iespējamās vairākas atbildes)				
astma (ieskaitot alerģisko astmu)	5,6	5,7	6,4	7,2
hronisks bronhīts, hroniska obstruktīva plaušu slimība, emfizēma	10,5	13,7	16,8	18,0
miokarda infarkts	1,0	4,6	8,0	15,5
sirds išēmiskā slimība (stenokardija)	2,5	13,4	21,1	27,8
paaugstināts asinsspiediens (hipertensija)	22,9	53,8	66,3	67,1
insults (trieka, asinsizplūdums smadzenēs, smadzeņu asinsvadu tromboze)	0,9	4,1	6,7	10,1
reimatoīdais artrīts (locītavu iekaisums)	7,8	25,4	31,3	43,4
osteoartrīts (artroze, locītavu deformācija)	4,7	19,4	25,4	39,6
muguras lejas daļas sāpes vai citas hroniskas muguras problēmas	39,9	57,3	61,2	61,8
mugurkaula kakla daļas sāpes vai citas hroniskas mugurkaula kakla daļas problēmas	24,5	38,9	37,7	39,7
diabēts	1,5	8,6	11,7	13,0
alerģija, tāda kā rinīts, acu iekaisums, dermatīts, pārtikas vai kāda cita alerģija (izņemot alerģisko astmu)	22,3	20,6	16,4	19,5
čūla (kuņģa vai divpadsmitpirkstu zarnas čūla)	8,5	13,8	15,6	14,1
aknu ciroze, aknu disfunkcija	8,5	13,8	15,6	14,1
vēzis (jaundabīgs audzējs, ieskaitot leukēmiju)	1,5	4,3	7,9	9,2
smagas galvassāpes, piemēram, migrēna	20,7	23,3	20,3	27,4
urīna nesaturēšana, urīnpūšļa problēmas	7,4	15,2	24,9	35,2
negadījuma radīta trauma vai defekts	36,0	41,6	39,1	40,4

▣ Eiropas iedzīvotāju veselības apsekojums.

6.13. IZRAKSTĪTO SLIMNIEKU SKAITS (60 GADUS VECI UN VECĀKI) STACIONĀROS SADALĪJUMĀ PA SLIMĪBU DIAGNOZĒM

Slimību nosaukums	2010	2015	2016
Pavisam	128 013	146 321	147 339
Infekcijas un parazitārās slimības	2 903	3 296	3 381
Audzēji	17 129	20 565	20 997
Asins un asinsrades orgānu slimības un noteikti imūnsistēmas traucējumi	810	1 120	1 220
Endokrīnās, uztura un vielmaiņas slimības	2 475	2 164	2 057
Psihiski un uzvedības traucējumi	5 098	6 496	6 724
Nervu sistēmas un maņu orgānu	9 554	10 159	9 864
Asinsrites sistēmas slimības	44 723	48 210	47 558
Elpošanas sistēmas slimības	8 476	10 295	10 179
Gremošanas sistēmas slimības	11 140	10 513	10 726
Ādas un zemādas audu slimības	1 240	1 454	1 511
Skeleta, muskuļu un saistaudu slimības	9 000	15 491	15 477
Uroģenitālās sistēmas slimības	6 427	7 088	7 534
Ievainojumi, saindēšanās un citas ārējās iedarbes sekas	8 721	9 138	9 739
Citas slimības	317	332	372

▣ Slimību profilakses un kontroles centrs.

6.14. UZSKAITĒ ESOŠO PACIENTU (60+) SKAITS, KURI SLIMO AR CUKURA DIABĒTU, SADALĪJUMĀ PĒC DZIMUMA UN PA VECUMA GRUPĀM

	2010	2015	2016
Vīrieši (60 gadi un vairāk)	14 845	19 540	18 841
tai skaitā:			
60–69	7 271	9 530	8 977
70–79	5 726	7 263	6 853
80+	1 848	2 747	3 011
Sievietes (60 gadi un vairāk)	37 047	44 851	42 084
tai skaitā:			
60–69	13 843	16 024	14 342
70–79	16 003	18 537	16 623
80+	7 201	10 290	11 119

▣ Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs (par pacientiem, kuri slimo ar cukura diabētu).

6.15. SLIMNIEKU (60 GADUS VECU UN VECĀKU) ĀRSTĒŠANĀS ILGUMS STACIONĀROS SADALĪJUMĀ PA SLIMĪBU DIAGNOZĒM

Slimību nosaukums	Vidējais ārstēšanās ilgums slimnīcā gultdienās		
	2010	2015	2016
Pavisam	9,2	8,8	8,9
Infekcijas un parazitārās slimības	14,1	10,8	11,4
Audzēji	9,4	8,2	8,2
Asins un asinsrades orgānu slimības un noteikti imūnsistēmas traucējumi	7,7	6,9	7,0
Endokrīnās, uztura un vielmaiņas slimības	8,1	7,4	7,3
Psihiski un uzvedības traucējumi	36,1	33,8	34,0
Nervu sistēmas un maņu orgānu	5,5	4,6	4,5
Asinsrites sistēmas slimības	7,7	7,4	7,4
Elpošanas sistēmas slimības	8,6	8,2	8,4
Gremošanas sistēmas slimības	6,8	6,7	6,7
Ādas un zemādas audu slimības	9,6	10,6	10,6
Skeleta, muskuļu un saistaudu slimības	9,1	9,0	8,9
Uroģenitālās sistēmas slimības	6,0	6,0	6,3
Ievainojumi, saindēšanās un citas ārējās iedarbes sekas	9,8	9,5	9,3
Citas slimības	6,1	5,8	5,8

📍 Slimību profilakses un kontroles centrs.

**6.16. SOCIĀLĀ ATBALSTA UN FIZISKO SĀPJU INTENSITĀTES
NOVĒRTĒJUMS SADALĪJUMĀ PĒC DZIMUMA UN PA VECUMA GRUPĀM
2014. GADĀ**
(procentos)

	Vīrieši						Sievietes					
	15-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	15-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+
Cik ir tādu cilvēku, kas Jums ir pietiekami tuvi, lai uz tiem varētu paļauties gadījumā, ja Jums rastos nopietnas personīgas dabas problēmas?	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Neviens	[2,4]	[5,1]	[6,4]	[5,6]	[2,2]	[3,9]	[3,3]	[4,5]	[5,6]	8,2
1 vai 2	30,3	37,7	35,2	40,0	48,2	42,8	30,5	38,7	39,1	43,2	46,7	50,0
3 līdz 5	50,5	44,0	48,1	42,5	41,2	46,2	54,8	45,5	47,5	41,9	38,4	33,6
6 vai vairāk	16,9	13,2	[10,3]	11,9	[7,9]	...	12,5	11,9	10,2	10,4	9,3	8,2
Cik viegli nepieciešamības gadījumā Jūs varat saņemt praktisku palīdzību no kaimiņiem?	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Ļoti viegli	6,1	10,2	9,0	9,7	11,6	10,3	9,6	8,3	8,4	13,8	11,7	13,1
Viegli	25,2	21,9	28,2	28,8	23,1	19,1	22,2	28,2	26,2	22,1	22,9	22,2
Ir iespējams	47,4	45,3	40,1	40,2	42,0	38,5	42,5	39,2	39,9	31,8	38,3	35,4
Grūti	11,4	12,5	12,1	11,2	12,7	21,6	12,7	10,0	11,3	16,9	14,7	14,8
Ļoti grūti	9,9	10,1	10,6	10,1	10,7	10,6	13,1	14,3	14,2	15,4	12,2	14,5
Vai pēdējo 4 nedēžu laikā Jums ir bijušas fiziskas sāpes?	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Nē	73,4	62,3	61,9	54,0	47,0	42,2	66,9	60,3	50,0	47,3	36,9	28,8
Jā, nelielas vai mērenas	19,4	28,7	26,6	33,6	37,7	36,5	27,6	29,4	33,9	31,5	42,6	40,5
Jā, vidēji stipras	5,3	5,9	8,5	8,2	9,2	15,6	3,0	8,0	10,9	13,1	14,8	17,7
Jā, stipras vai ļoti stipras	1,9	3,1	3,0	4,2	6,1	5,8	2,6	2,4	5,3	8,0	5,7	13,0

☐ Eiropas iedzīvotāju veselības apsekojums.

6.17. MEDIKAMENTU LIETOŠANA SADALĪJUMĀ PĒC IEDZĪVOTĀJU DZIMUMA UN PA VECUMA GRUPĀM 2014. GADĀ

(procentos)

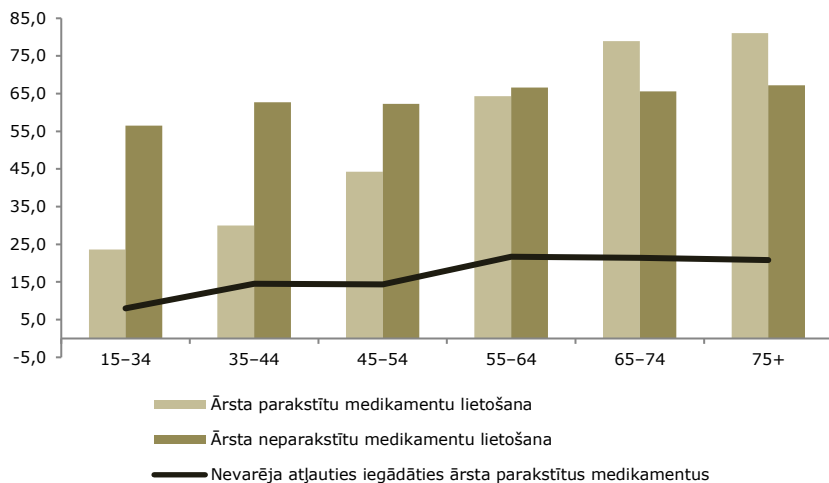
	Vīrieši						Sievietes ⁶					
	15-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	15-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+
Vai pēdējo divu nedēžu laikā esat lietojis ārsta parakstītas zāles?	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Jā	12,6	17,4	29,6	48,0	62,4	73,7	23,6	30,0	44,3	64,3	78,9	81,1
Nē	87,4	82,6	70,4	52,0	37,6	26,3	76,4	70,0	55,7	35,7	21,1	18,9
Vai pēdējo divu nedēžu laikā esat lietojis/-usi kādus medikamentus, vitamīnus vai augu valsts līdzekļus, kuru lietošanu Jums nav parakstījis ārsts?	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Jā	36,9	40,4	44,1	46,1	52,8	56,6	56,5	62,7	62,3	66,6	65,6	67,2
Nē	63,1	59,6	55,9	53,9	47,2	43,4	43,5	37,3	37,7	33,4	34,4	32,8
Vai pēdējo 12 mēnešu laikā Jums ir bijis gadījums, kad nesapēnāt nepieciešamos ārsta parakstītus medikamentus, jo finansiāli nevarējāt to atļauties?												
Jā	3,8	9,1	7,5	13,6	11,6	13,5	8,0	14,5	14,4	21,7	21,4	20,8
Nē	52,8	46,3	57,4	56,9	67,4	72,9	61,0	60,1	60,8	63,0	68,2	65,1
Nebija vajadzības	43,4	44,6	35,0	29,5	20,9	13,6	31,0	25,4	24,8	15,3	10,4	14,1

 Eiropas iedzīvotāju veselības apsekojums.

⁶ Neiekļaujot kontracepcijas tabletes un citus kontraceptīvus hormonpreparātus.

6.18. MEDIKAMENTU LIETOŠANA PĒDĒJO DIVU NEDEĻU LAIKĀ SIEVIETĒM SADALĪJUMĀ PA VECUMA GRUPĀM 2014. GADĀ

(procentos)

☐ Eiropas iedzīvotāju veselības apsekojums.

6.19. MEDIKAMENTU LIETOŠANA SADALĪJUMĀ PĒC KVINTIĻU GRUPĀM 2014. GADĀ

(procentos)

Vai pēdējo 12 mēnešu laikā Jums ir bijis gadījums, kad nesaņēmt nepieciešamos ārsta parakstītus medikamentus, jo finansiāli nevarējāt to atļauties?	1. kvintile (turīgākās mājāsainniecības)	2. kvintile	3. kvintile	4. kvintile	5. kvintile (turīgākās mājāsainniecības)
Jā	23,5	16,3	11,2	8,0	3,9
Nē	48,5	59,5	61,5	63,6	65,0
Nebija vajadzības	28,0	24,3	27,3	28,4	31,3

☐ Eiropas iedzīvotāju veselības apsekojums.

6.20. IZPLATĪTĀKO SLIMĪBU GRUPAS UN NĀVES CĒĻI VECĀKA GADAGĀJUMA IEDZĪVOTĀJIEM (60 GADUS VECI UN VECĀKI) 2007. UN 2016. GADĀ

	2007	2016
Galvenie nāves cēloņi		
1	Asinsrites sistēmas slimības	Asinsrites sistēmas slimības
2	Audzēji	Audzēji
3	Ārēji nāves cēloņi	Ārēji nāves cēloņi
4	Gremošanas sistēmas slimības	Gremošanas sistēmas slimības
5	Elpošanas sistēmas slimības	Elpošanas sistēmas slimības
6	Endokrīnas, uztura un vielmaiņas slimības	Endokrīnas, uztura un vielmaiņas slimības
Izplatītākās slimību grupas iedzīvotājiem, kuri ārstējušies slimnīcās		
1	Asinsrites sistēmas slimības	Asinsrites sistēmas slimības
2	Audzēji	Audzēji
3	Skeleta, muskuļu un saistaudu slimības	Skeleta, muskuļu un saistaudu slimības
4	Gremošanas sistēmas slimības	Gremošanas sistēmas slimības
5	Nervu sistēmas un maņu orgānu slimības	Elpošanas sistēmas slimības
6	Elpošanas sistēmas slimības	Nervu sistēmas un maņu orgānu slimības
Galvenās slimību grupas kā cēloņi pirmreizēji noteiktai invaliditātei		
1	Audzēji	Asinsrites sistēmas slimības
2	Asinsrites sistēmas slimības	Audzēji
3	Skeleta, muskuļu un saistaudu slimības	Skeleta, muskuļu un saistaudu slimības
4	Acu un to palīgorgānu slimības	Psihiski un uzvedības traucējumi
5	Ievainojumi, saindēšanās un citas ārējas iedarbības sekas	Acu un to palīgorgānu slimības
6	Psihiski un uzvedības traucējumi	Nervu sistēmas slimības
Galvenās slimību grupas kā cēloņi atkārtoti noteiktai invaliditātei		
1	Audzēji	Asinsrites sistēmas slimības
2	Asinsrites sistēmas slimības	Audzēji
3	Skeleta, muskuļu un saistaudu slimības	Skeleta, muskuļu un saistaudu slimības
4	Acu un to palīgorgānu slimības	Arodslimības
5	Ievainojumi, saindēšanās un citas ārējas iedarbības sekas	Nervu sistēmas slimības
6	Nervu sistēmas slimības	Acu un to palīgorgānu slimības

☐ Slimību profilakses un kontroles centrs, Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisija.

6.21. REĢISTRĒTAIS CIETUŠO PERSONU (65 GADUS VECU UN VECĀKU) SKAITS, KURIEM STACIONĀRĀ SNIEGTA MEDICĪNISKĀ PALĪDZĪBA VARDARBĪBĀ GŪTO TRAUMU DĒĻ

Vecuma grupa	2010				2015				2016			
	Vīrieši		Sievietes		Vīrieši		Sievietes		Vīrieši		Sievietes	
	Cietušie	t.sk. ģimenē	Cietušie	t.sk. ģimenē	Cietušie	t.sk. ģimenē	Cietušie	t.sk. ģimenē	Cietušie	t.sk. ģimenē	Cietušie	t.sk. ģimenē
65–74	46	4	42	18	15	1	17	4	28	7	7	2
75+	14	4	34	16	15	3	25	12	11	2	21	11

☒ Slimību profilakses un kontroles centrs.

6.22. REĢISTRĒTAIS CIETUŠO PERSONU (65 GADUS VECU UN VECĀKU) SKAITS, KURIEM STACIONĀRĀ SNIEGTA MEDICĪNISKĀ PALĪDZĪBA VARDARBĪBĀ ĢIMENĒ GŪTO TRAUMU DĒĻ

Cietusi persona	Vainīgā persona							
	Tuvinieki kopā		t.sk. laulātais draugs/partneris (vīrietis)		t.sk. laulātā draudzene/partnere (sieviete)		t.sk. citi radinieki	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Pavisam	20	22	3	1	1	2	16	19
t.sk. sievietes	16	13	3	1	-	-	13	12
t.sk. norises vieta ir mājas	18	22	3	1	-	2	15	19

☒ Slimību profilakses un kontroles centrs.

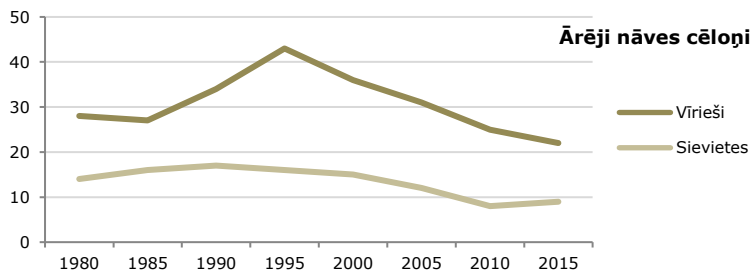
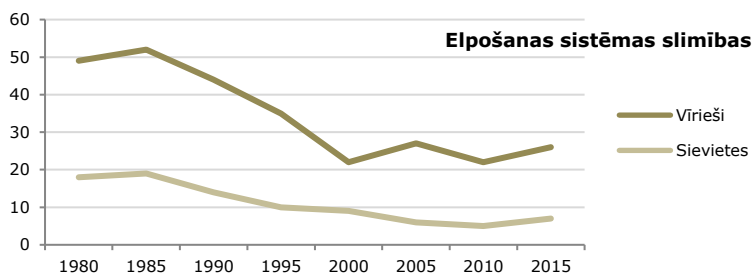
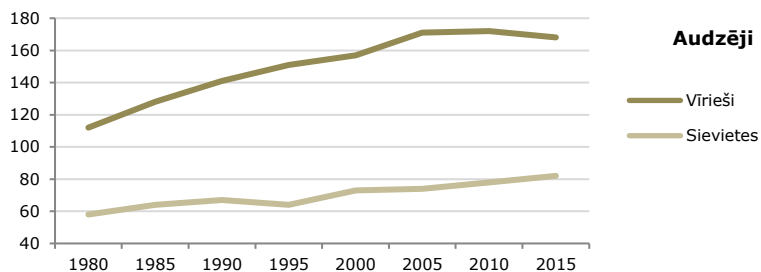
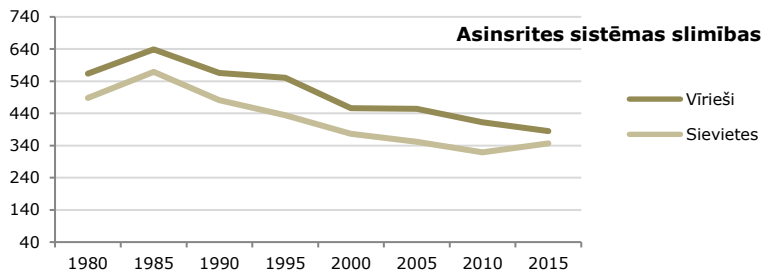
6.23. MIRUŠIE PĒC VECUMA UN DZIMUMA

Gads	Miruši			tai skaitā vecumā 65+			% no mirušo kopskaita		
	kopā	vīrieši	sievietes	kopā	vīrieši	sievietes	kopā	vīrieši	sievietes
2000	32 205	16 155	16 050	21 024	8 220	12 804	65,3	50,9	79,8
2010	30 040	14 561	15 479	21 908	8 887	13 021	72,9	61,0	84,1
2015	28 478	13 333	15 145	21 490	8 403	13 087	75,5	63,0	86,4
2016	28 580	13 522	15 058	21 744	8 703	13 041	76,1	64,4	86,6

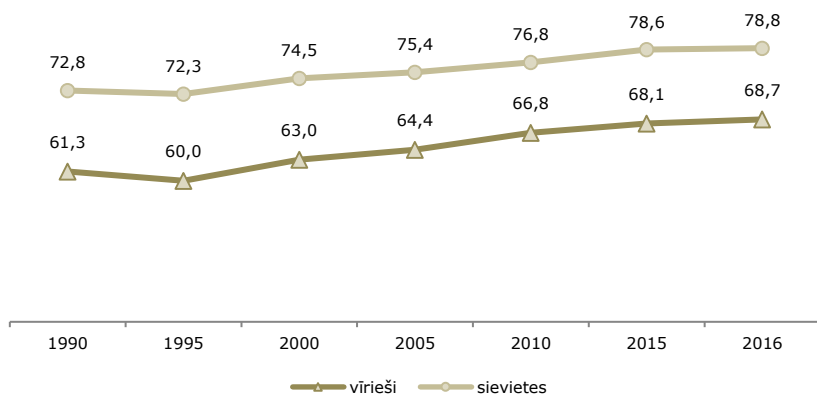
☒ CSP aprēķins un CSP datubāze internetā.

6.24. VECĀKA GADAGĀJUMA IEDZĪVOTĀJU (65 GADUS VECU UN VECĀKU) IZPLATĪTĀKIE NĀVES CĒĻI 1980.–2015. GADĀ

(mirušo skaits uz 10 000 attiecīgā dzimuma iedzīvotāju attiecīgajā vecuma grupā)

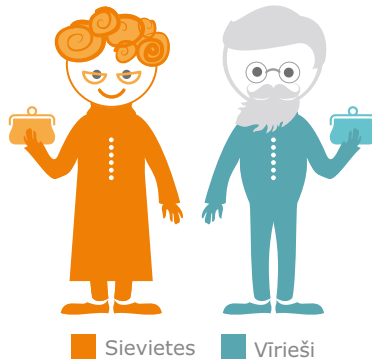
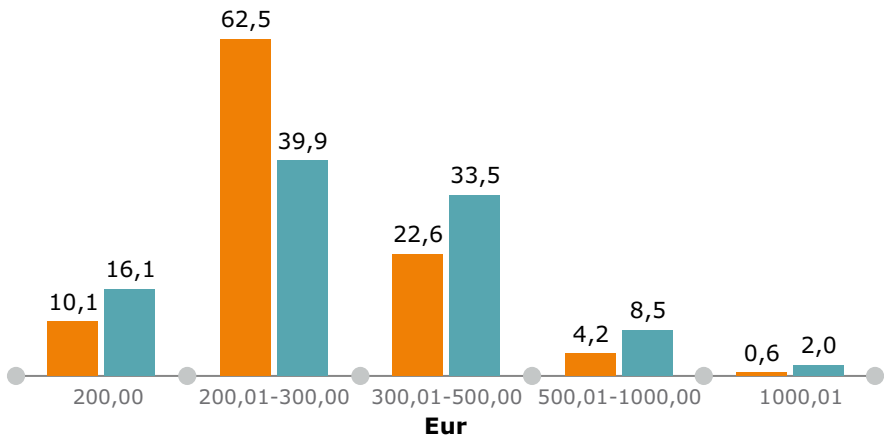

▣ Slimību profilakses un kontroles centrs.

6.25. MIRUŠO VIDĒJAIS VECUMS 1990.–2016. GADĀ

☒ Slimību profilakses un kontroles centrs.

VECUMA PENSIJU SAŅĒMĒJU SKAITA SADALĪJUMS¹ PĒC PIEŠKIRTĀS PENSIJAS VIDĒJĀ LIELUMA 2016. gada beigās

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

¹ pensiju saņēmēju skaits, kuriem izmaksājama pensija, procentos no kopskaita

7. SOCIĀLĀ DROŠĪBA

Saskaņā ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) datiem 2016. gada beigās vecuma pensiju saņēma 460,7 tūkstoši iedzīvotāju. Salīdzinot ar 2010. gadu, vecuma pensiju saņēmēju skaits samazinājies par 15,1 tūkst. jeb par 3,2 %. Ikmēneša izmaksātās vecuma pensijas 2016. gadā bija par vidēji 6,19 eiro lielākas nekā 2015. gadā un vidēji gadā sasniedza 279,59 eiro.

Salīdzinot izmaksātās vecuma pensijas vidējo apmēru ar strādājošo mēneša vidējo darba samaksu pēc nodokļu nomaksas (631 eiro), izmaksātā vecuma pensija (280 eiro) 2016. gadā bija par 56 % mazāka.

2016. gadā proporcionāli lielākam skaitam vīriešu tika piešķirtas vecuma pensijas līdz 200 eiro (16,1 % vīriešu; 10,1 % sievietes) un pensijas lielākas par 300 eiro (44,0 % vīriešu; 27,4 % sievietes), savukārt proporcionāli lielākam skaitam sievietes tika piešķirtas pensijas no 200 līdz 300 eiro apmērā (62,5 % sievietes un 39,9 % vīriešu).

Otra lielākā pensiju saņēmēju grupa bija invaliditātes pensijas saņēmēji – 74,5 tūkst. jeb 13,2 % no pensiju saņēmēju kopskaita. Invaliditātes pensiju saņēmēju skaits vecuma grupā no 65 gadiem 2016. gada beigās bija 3,1 procents no kopējā invaliditātes pensiju saņēmēju skaita. Salīdzinot ar 2010. gadu, invaliditātes pensiju saņēmēju skaits šajā grupā samazinājās par 51,9 %, kas skaidrojams ar invaliditātes pensiju saņēmēju (šajā vecuma grupā) pāreju uz vecuma pensiju.

Izdienas pensiju saņēmēju skaita pieaugums (4,4 reizes), salīdzinot ar 2010. gadu, skaidrojams ar to, ka, sākot ar 2011. gadu, šajā skaitā ietilpst izdienes pensijas Iekšlietu ministrijas darbiniekiem, diplomātiem un prokuroriem. Valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu 2016. gada beigās saņēma 0,5 tūkst. personas, kuras bija sasniegušas pensijas vecumu bez tiesībām saņemt valsts pensiju.

Latvijā 2016. gadā darbojās 15 valsts sociālās aprūpes iestādes un 86 pašvaldību un citu organizāciju sociālās aprūpes centri. Tieši pēdējie ir orientēti uz pensijas vecuma personu aprūpi, un šajās iestādēs 2016. gadā atradās 5 418 pensijas vecuma iemītnieku vai 84,8 % no tajos izmitināto personu kopskaita.

2016. gadā aprūpi mājās saņēma 11 256 pensijas vecuma personas, savukārt dienas centru pakalpojumus pensijas vecuma personām 2016. gadā izmantoja 1 539 pensionāri.

7.1. PENSIJU SAŅĒMĒJU SKAITS

(gada beigās, tūkst. cilvēku)

	2010	2015	2016
Vecuma pensijas	475,9	466,7	460,7
Invaliditātes pensijas	69,3	73,3	74,5
Pensijas apgādnieka zaudējuma gadījumā ¹	26,9	19,8	19,0
Izdienas pensijas ²	2,4	10,3	10,6
Sociālā nodrošinājuma pabalsts ³	0,7	0,5	0,5

❏ VSAA.

7.2. IZMAKSĀTO VALSTS PENSIJU VIDĒJAIS LIELUMS

(vidēji mēnesī, eiro)

	2010	2015	2016
Sociālās apdrošināšanas aģentūras uzskaitē esošo pensionāru ikmēneša pensiju vidējais lielums	236,17	255,86	260,97
Vecuma pensijas	250,25	273,40	279,59
Invaliditātes pensijas	173,49	164,42	163,47
Pensijas apgādnieka zaudējuma gadījumā ⁴	135,67	133,26	135,39
Izdienas pensijas ²	229,69	314,41	328,71

❏ VSAA.

7.3. IZMAKSĀTO VECUMA PENSIJU VIDĒJAIS LIELUMS 2010., 2015. UN 2016. GADĀ PA CETURKŠNIEM

(vidēji mēnesī, eiro)

	1. ceturksnis	2. ceturksnis	3. ceturksnis	4. ceturksnis
2010	240,61	250,03	250,82	251,51
2015	272,46	272,42	273,00	276,75
2016	277,78	278,10	279,03	283,54

❏ VSAA.

¹ Kopējais darba nespējīgo ģimenes locekļu skaits, kuri zaudējuši apgādnieku.

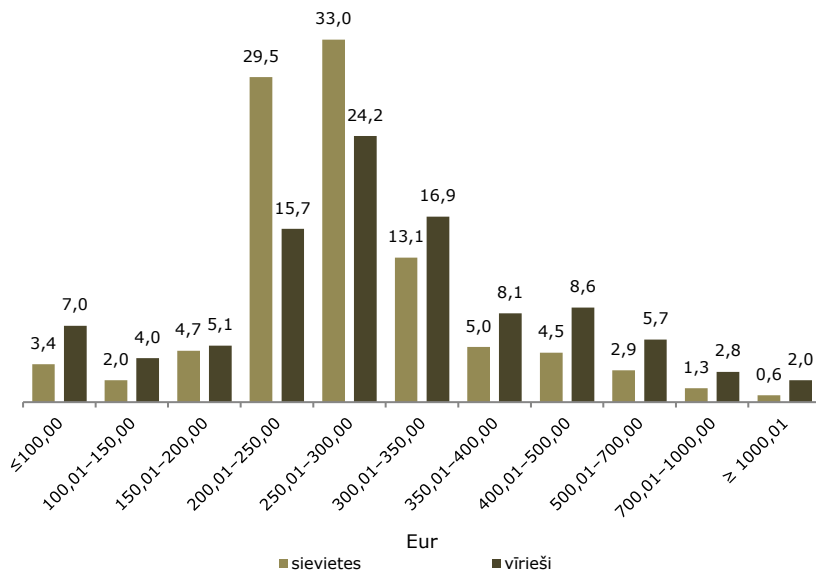
² Sākot ar 2011. gadu, izdienas pensiju saņēmēju skaitā ietilpst Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras no valsts pamatbudžeta līdzekļiem izmaksātās izdienas pensijas Iekšlietu ministrijas darbiniekiem, diplomātiem, prokuroriem u.c.

³ Pensijas vecumu sasniegušās personas.

⁴ Pensiju kopsumma visiem mirušā apgādnieka apgādībā bijušajiem ģimenes locekļiem.

7.4. VECUMA PENSIJU SAŅĒMĒJU SKAITA SADALĪJUMS PĒC PIEŠĶIRTĀS PENSIJAS VIDĒJĀ LIELUMA UN PA DZIMUMIEM 2016. GADĀ

(pensiju saņēmēju skaits, kuriem izmaksājama pensija, procentos no kopskaita, gada beigās)

VAAS.

7.5. PIEŠĶIRTĀS VECUMA PENSIJAS UN TĀDU PERSONU SKAITS UN ĪPATSVARS, KURU PIEŠĶIRTĀS PENSIJAS APMĒRS IR MAZĀKS NEKĀ 20 % NO STRĀDĀJOŠO VIDĒJĀS MĒNEŠĀ DARBA SAMAKSAS (BRUTO) (gada beigās)

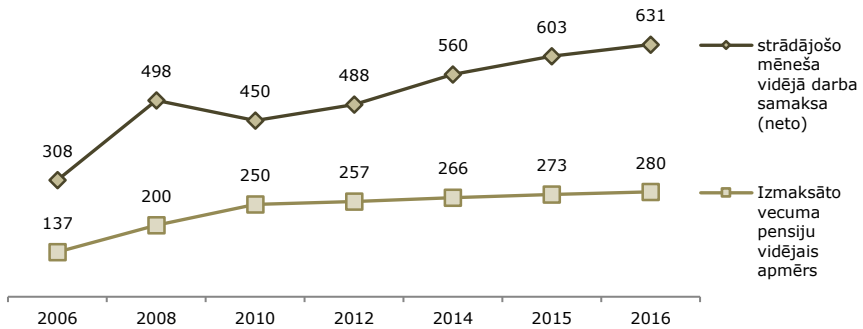
Gads	Kopējais vecuma pensijas saņēmēju skaits (decembrī) ⁵	Personas, kurām piešķirtais pensijas apmērs decembrī ir mazāks nekā 20 % no vidējās bruto algas valstī ⁶		no tām minimālās vecuma pensijas saņēmēji		personas, kuru pensijas apmērs ir starp minimālo vecuma pensiju un 20 % no vidējās bruto algas	
		skaits	īpatsvars	skaits	īpatsvars	skaits	īpatsvars
2010	455 417	10 655	2,34%	9 186	2,02%	1 469	0,32%
2011	458 355	14 851	3,24%	11 636	2,54%	3 215	0,70%
2012	459 187	21 568	4,70%	16 649	3,63%	4 919	1,07%
2013	459 920	27 677	6,02%	20 744	4,51%	6 933	1,51%
2014	455 517	39 944	8,77%	27 423	6,02%	12 521	2,75%
2015	450 058	78 506	17,44%	53 073	11,79%	25 433	5,65%

Valsts kontrole. Ziņojums "Vai valsts politika pensiju sistēmas ilgtspējības nodrošināšanai ir efektīva?" 2017.

⁵ Nav iekļautas personas, kuras saņem ne tikai Latvijas valsts pensiju, bet arī citas valsts pensiju, personas, par kurām informācija ir slepena, un personas, kurām nav piešķirts Latvijas Republikas personas kods.

⁶ Aprēķināts pensijas apmērs (20 % no vidējās bruto algas attiecīgajā gadā, piemērojot koeficientus atbilstoši personu darba stāžam minimālās pensijas apmēra noteikšanai).

7.6. IZMAKSĀTO VECUMA PENSIJU VIDĒJAIS APMĒRS UN STRĀDĀJOŠO VIDĒJĀ MĒNEŠĀ DARBA SAMAKSA (NETO) (mēnesī, eiro)

▣ Darba samaksas struktūras apsekojums, VSAA.

7.7. LIKUMĀ NOTEIKTAIS UN FAKTISKAIS PENSIONĒŠANĀS VECUMS LATVIJĀ (gadi)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Vispārējais likumā noteiktais pensionēšanās vecums	62	62	62	62	62,25	62,50	62,75
Vidējais vecums, kad personas faktiski pensionējas	60,93	60,83	60,53	61,48	61,45	61,52	61,62

▣ VSAA.

7.8. PENSIONĀRU (62 GADUS VECU UN VECĀKU) SKAITS SOCIĀLĀS APRŪPES IESTĀDĒS (gada beigās)

	Valsts (un līgumorganizāciju) sociālās aprūpes centri			Pašvaldību un citu organizāciju sociālās aprūpes centri		
	2010	2015	2016	2010	2015	2016
Iestāžu skaits	17	15	15	83	86	86
Iemītņnieku skaits	5 624	5 353	5 229	5 338	6 134	6 387
Pensijas vecuma personu skaits iestādēs	1 652	1 706	1 707	4 411	5 192	5 418
Pensijas vecuma personas; % pret kopējo iemītņnieku skaitu	29,4	31,9	32,6	82,6	84,6	84,8

▣ Labklājības ministrija.

7.9. PENSIONĀRU (62 GADUS VECU UN VECĀKU) SKAITS, KAS SAŅEM APRŪPI MĀJĀS UN DIENAS APRŪPES CENTROS

(gada beigās)

	2010	2015	2016
Personu skaits, kas saņem aprūpi mājās	8 345	13 856	13 406
no tiem pensijas vecuma personas	6 885	11 627	11 256
pensijas vecuma personas; % pret kopējo aprūpējamo skaitu	82,5	83,9	84,0
Dienas aprūpes centru sniegtie sociālie pakalpojumi pensijas vecuma personām	3 547	4 859	1 539

Labklājības ministrija.

8. MĀJOKĻA APSTĀKĻI UN MATERIĀLĀ NENODROŠINĀTĪBA

2016. gadā Latvijas mājsaimniecību apdzīvotā platība bija vidēji 69,6 kvadrātmetri, to lietošanā bija vidēji 2,8 istabas un uz katru mājsaimniecības locekli bija vidēji 1,2 istabas. Vecākā gadagājuma (vismaz 65 gadus vecu) iedzīvotāju mājsaimniecību apdzīvoto mājokļu vidējā platība un kopējais to lietošanā esošo istabu skaits bija mazāks. Tomēr šo mājsaimniecību mājokļos vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli bija vairāk istabu: 1,4 istabas – mājsaimniecībā, kurās dzīvo vismaz 65 gadus veci divi pieaugušie bez apgādībā esošiem bērniem, 1,6 istabas – pensionāru mājsaimniecībās un 2,3 istabas – vienas vismaz 65 gadus vecas personas mājsaimniecībās.

Salīdzinot vidēji ar visām Latvijas mājsaimniecībām kopumā, pensionāru mājsaimniecībās bija nedaudz mazāk tādu, kuru mājokļi bija aprīkoti ar aukstā ūdens apgādi (91,4 % vidēji Latvijas mājsaimniecību un 86,7 % pensionāru mājsaimniecību), karstā ūdens apgādi (83,8 % Latvijas mājsaimniecību un 76 % – pensionāru mājsaimniecību), vannas istabu vai dušu (84,3 % Latvijas mājsaimniecību un 76,7 % – pensionāru mājsaimniecību), tualeti ar ūdens novadu (85,7 % Latvijas mājsaimniecību un 78,9 % – pensionāru mājsaimniecību). Salīdzinot ar visām Latvijas mājsaimniecībām kopumā, pensionāru mājsaimniecību mājokļi ir vairāk aprīkoti ar tīkla vai ar balona gāzi nevis stacionāro elektrisko plīti.

2016. gadā 22,8 % 65 gadus vecu un vecāku iedzīvotāju un 23,8 % pensionāru norādīja, ka viņu mājokļi ir tekošs jumts, mitras sienas vai trupe logu rāmjos, durvis vai grīdās. Latvijā uz šo problēmu savā mājoklī norādīja vidēji 21,9 % iedzīvotāju. Savukārt vecākā gadagājuma iedzīvotāji mazāk sūdzējās par troksni no kaimiņu dzīvokļiem, kāpņu telpas, rūpniecības uzņēmumiem vai ielas, apkārtējās vides piesārņojumu, putekļiem un/vai citām problēmām dzīvesvietas tuvumā kā arī par vardarbību un noziedzības līmeni dzīvesvietas apkārtnē.

Ar mājokļa uzturēšanu saistīto izdevumu segšanai vecākā gadagājuma (65 gadus veci un vecāki) iedzīvotāji tērēja 17,6 % no saviem rīcībā esošajiem ienākumiem, pensionāri mājokļa izdevumu segšanai vidēji tērēja 18,9 % no saviem rīcībā esošajiem ienākumiem, bet īrētā mājoklī dzīvojošie pensionāri – 23,1 % no saviem rīcībā esošajiem ienākumiem. Vairāk nekā trešā daļa (35,5 %) vecākā gadagājuma iedzīvotāju apgalvoja, ka mājokļa izdevumu segšana viņu mājsaimniecībai ir ļoti apgrūtināša, un tikai 15,4 % apgalvoja, ka šo izdevumu segšana viņu mājsaimniecībai nemaz nav apgrūtināša. Visgrūtāk mājokļa izdevumus ir segt pensionāriem, kuri dzīvo īrētos mājokļos. 45 % šo personu apgalvoja, ka mājokļa izdevumu segšana tām ir ļoti apgrūtināša, un 45,4 % – apgrūtināša. Tomēr, neraugoties uz grūtībām segt mājokļa izdevumus, lielākai daļai (93,3 %) vecākā gadagājuma iedzīvotāju pēdējo 12 mēnešu laikā naudas trūkuma dēļ ne reizi nav bijuši parādi par komunālo pakalpojumu rēķiniem (vidēji visu Latvijas iedzīvotāju vidū – 86,7 %).

Pēdējo gadu laikā, strauji palielinoties iedzīvotāju rīcībā esošajiem ienākumiem un no tiem atvasinātajam nabadzības riska sliekšnim, arvien vairāk vecākā gadagājuma iedzīvotāju kļūst pakļauti nabadzības riskam (no 9,1 % 2010. gadā līdz 34,6 % 2014. gadā un 38,1 % 2015. gadā). 2015. gadā visaugstākais nabadzības risks (74 %) bija vienas 65 gadus vecas un vecākas personas mājsaimniecībām, savukārt ievērojami mazāks (17,3 %) tas bija mājsaimniecībām, kurās dzīvoja divas vismaz 65 gadus vecas personas.

Turklāt līdz ar nabadzības riska paaugstināšanos vecākā gadagājuma (vismaz 65 gadus vecu) iedzīvotāju vidū ir augusi ienākumu nevienlīdzība. 2010. gadā šī vecuma ienākumu kvintīļu attiecības indekss (S80/ S20) bija 3,6, savukārt 2014. un 2015. gadā tas bija attiecīgi pakāpies līdz 4,2 un 4,6. Šī tendence krasi atšķiras no kopējās tendences visu Latvijas

iedzīvotāju vidū, kur ienākumu nevienlīdzība pēdējo gadu laikā ir palikusi nemainīga un pat nedaudz mazinājusies.

2016. gadā 54,6 % pensionāru un 51,4 % vecākā gadagājuma (vismaz 65 gadus vecu) iedzīvotāju bija pakļauti ekonomiskai spriedzei. Tas ir ievērojami mazāk nekā 2008. gadā, kad ekonomiskai spriedzei bija pakļauti 71,6 % pensionāru un 68,7 % vecākā gadagājuma (vismaz 65 gadus vecu) iedzīvotāju. Tomēr vidēji uz visu Latvijas iedzīvotāju fona vecākā gadagājuma iedzīvotāju situācija uzlabojas ievērojami lēnāk.

2016. gadā 70,6 % pensionāru un 68 % vecākā gadagājuma (vismaz 65 gadus vecu) iedzīvotāju nespēja segt neparedzētus izdevumus no pašu līdzekļiem (Latvijā – vidēji 59,9 % iedzīvotāju). Savukārt 53,3 % pensionāru un 51 % vecākā gadagājuma (vismaz 65 gadus vecu) iedzīvotāju nevarēja atļauties katru gadu vienu nedēļu pavadīt brīvdienas ārpus mājām (Latvijā – vidēji 37,2 % iedzīvotāju). Turklāt, salīdzinot ar vidēji visiem Latvijas iedzīvotājiem kopumā, pensionāru un vecākā gadagājuma (vismaz 65 gadus vecu) iedzīvotāju vidū bija vislielākais iedzīvotāju īpatsvars, kas nevarēja sev nodrošināt divus piemērotus apavu pārus, novalkātās drēbes nomainīt pret jaunām (nevis lietotām), vismaz reizi mēnesī tikties ar draugiem vai radiem uz kopīgu maltīti vai glāzi dzēriena, regulāri piedalīties atpūtas aktivitātēs ārpus mājām un savā mājoklī privātai lietošanai nodrošināt internetu. Interesanti, ka lielākai daļai šo iedzīvotāju citi iemesli nevis naudas trūkums liedza sev nodrošināt iepriekš minētās pamatvajadzības

Turpretī līdzīgi kā pārējiem Latvijas iedzīvotājiem arī vecākā gadagājuma iedzīvotājiem arvien vairāk kļūst pieejama veļas mazgājamā mašīna un dators. 2016. gadā tikai 7 % pensionāru un 6,6 % vecākā gadagājuma (vismaz 65 gadu vecuma) iedzīvotāju naudas trūkuma dēļ nevarēja atļauties savām vajadzībām lietot veļas mazgājamo mašīnu (Latvijā – vidēji 3,3 % iedzīvotāju) un datoru – 12,8 % pensionāru un 11,6 % vecākā gadagājuma (vismaz 65 gadu vecuma) iedzīvotāju (Latvijā – vidēji 6,8 % iedzīvotāju).

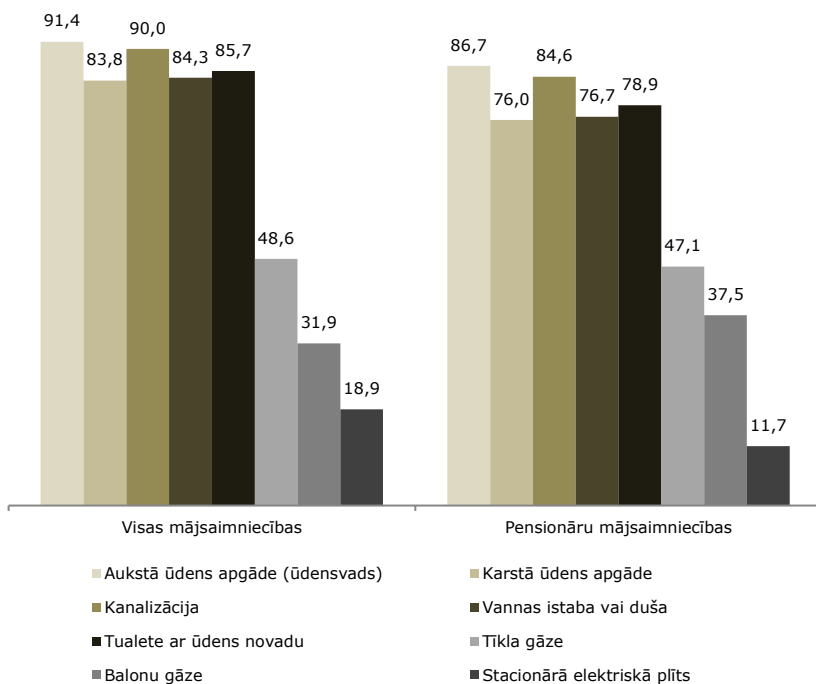
8.1. MĀJOKĻU VISPĀRĪGAIS RAKSTUROJUMS 2016. GADĀ

	Vidējais istabu skaits mājsaimniecību lietošanā	Istabu skaits uz vienu mājsaimniecības locekli	Mājokļa vidējā platība, m ²
Visas mājsaimniecības	2,8	1,2	69,6
Pensionāru mājsaimniecības	2,5	1,6	60,7
Viena persona 65 un vairāk gadu vecumā	2,3	2,3	54,0
2 pieaugušie 65 un vairāk gadu vecumā bez apgādībā esošiem bērniem	2,8	1,4	69,8

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

8.2. MĀJOKĻU LABIEKĀRTOTĪBA 2016. GADĀ

(procentos)

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

8.3. IEDZĪVOTĀJI, KAS NORĀDĪJA ATSEVIŠĶAS PROBLĒMAS SAISTĪBĀ AR SAVU MĀJOKLI 2016. GADĀ

(procentos)

	Pavisam	Pensionāri	65 gadus veci un vecāki
Tekošs jumts; mitras sienas, griesti, grīdas vai mājas pamati vai trupe logu rāmjos, durvis vai grīdās	21,9	23,8	22,8
Pārāk tumšs, maz dienas gaismas	8,7	7,9	7,7
Troksnis no kaimiņu dzīvokļiem, kāpņu telpas, rūpniecības uzņēmumiem vai ielas	13,3	12,5	12,1
Apkārtējās vides piesārņojums, putekļi un/vai citas vides problēmas dzīvesvietas tuvumā	17,2	16,7	16,3
Vardarbība un noziedzības līmenis dzīvesvietas apkārtnē	10,1	8,4	8,7

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

8.4. AR MĀJOKĻA UZTURĒŠANU SAISTĪTIE IZDEVUMI UN TO IETEKME UZ MĀJSAIMNIECĪBU FINANSIĀLO SITUĀCIJU 2016. GADĀ

(procentos)

	Pavisam	Pensionāri		65 gadus veci un vecāki
		visi	tie, kas dzīvo īrētā mājoklī	
Mājokļa izdevumi, procentos pret rīcībā esošo ienākumu	14,0	18,9	23,1	17,6
„Vai kopējie ar mājokli saistītie izdevumi Jūsu māsaimniecībai sagādā finansiālas grūtības?”	100	100	100	100
Ļoti apgrūtināti	28,0	37,7	45,0	35,5
Nedaudz apgrūtināti	52,5	49,0	45,4	49,1
Nemaz nav apgrūtināti	19,5	13,3	9,6	15,4

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

8.5. IEDZĪVOTĀJU MATERIĀLĀS NENODROŠINĀTĪBAS RISKA FAKTORU IETEKME 2016. GADĀ

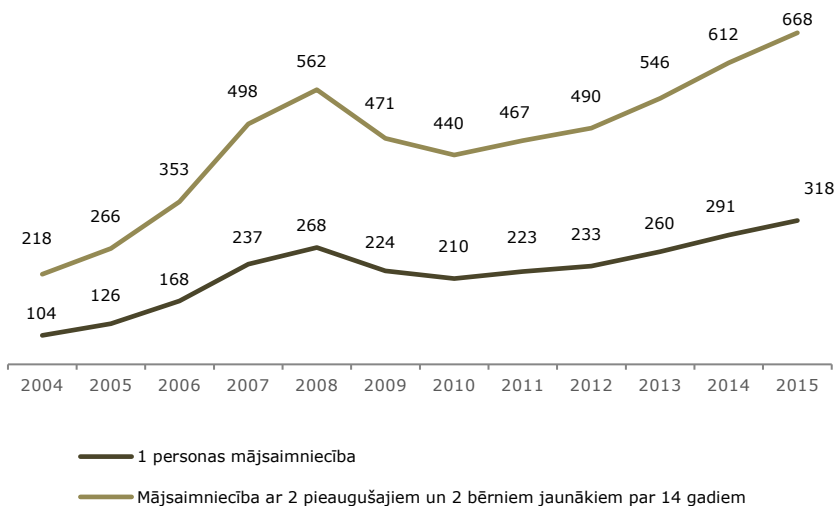
(procentos)

	Pavisam	Pensionāri	65 gadus veci un vecāki
„Vai Jūsu mājsaimniecība pēdējo 12 mēnešu laikā naudas trūkuma dēļ ir bijusi parādā par galvenā mājokļa īres vai hipotekārā kredīta maksājumiem?”¹	100	100	100
Jā, vienreiz	1,8	2,0	1,9
Jā, divreiz un vairāk	10,4	8,6	6,8
Nē	87,7	89,5	91,3
„Vai Jūsu mājsaimniecība pēdējo 12 mēnešu laikā naudas trūkuma dēļ ir bijusi parādā par komunālo pakalpojumu (apkure, elektrība, gāze, ūdens u.c.) rēķiniem?”¹	100	100	100
Jā, vienreiz	2,5	1,6	1,5
Jā, divreiz un vairāk	10,8	6,4	5,2
Nē	86,7	92,0	93,3

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

8.6. NABADZĪBAS RISKA SLIEKŠŅA ILUSTRATĪVĀS VĒRTĪBAS

(eiro, mēnesī)

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

¹ Attiecas tikai uz tām mājsaimniecībām, kurām bija jāveic šādi maksājumi.

8.7. NABADZĪBAS RISKĀ INDEKSS

(procentos)

	2010	2014	2015
Pavisam	19,0	22,5	21,8
pensionāri	10,8	36,7	41,9
65 gadi un vecāki	9,1	34,6	38,1
Vīrieši	19,8	19,7	19,4
pensionāri	9,5	26,4	32,9
65 gadi un vecāki	6,6	22,6	28,4
Sievietes	18,3	24,8	23,9
pensionāri	11,5	41,8	46,2
65 gadi un vecāki	10,3	40,4	42,9

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

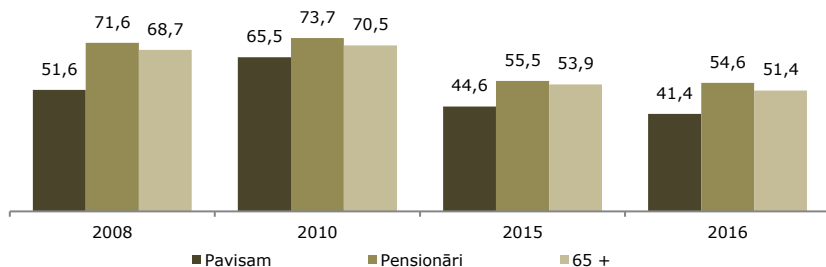
8.8. IENĀKUMU KVINTIĻU ATTIECĪBU INDEKSS (S80/S20)
PĒC DZIMUMA UN VECUMA

	2010	2014	2015
Pavisam	6,5	6,5	6,2
pensionāri	3,4	4,0	4,3
65 gadi un vecāki	3,6	4,2	4,6
Vīrieši	7,2	6,6	6,3
pensionāri	3,5	3,9	4,1
65 gadi un vecāki	3,7	4,3	4,9
Sievietes	6,0	6,3	6,1
pensionāri	3,4	4,1	4,4
65 gadi un vecāki	3,5	4,1	4,5

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

8.9. IEDZĪVOTĀJU EKONOMISKĀ SPRIEDZE

(procentos)

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

8.10. IEDZĪVOTĀJU ĪPATSVARŠ, KURI PĒDĒJO 12 MĒNEŠU LAIKĀ NAUDAS TRŪKUMA DĒĻ KAUT REIZI BIJA KAVĒJUŠI KOMUNĀLO PAKALPOJUMU RĒĶINU VAI KREDĪTA MAKSĀJUMUS

(procentos)

	2010	2015	2016
Pavisam	25,2	18,1	14,9
pensionāri	12,0	10,5	8,7
65 gadus veci un vecāki	10,5	9,1	7,4

▣ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

8.11. IEDZĪVOTĀJU ĪPATSVARŠ, KURI NEVARĒJA ATĻAUTIES SEGT NEPAREDZĒTUS IZDEVUMUS² NO PAŠU LĪDZEKĻIEM

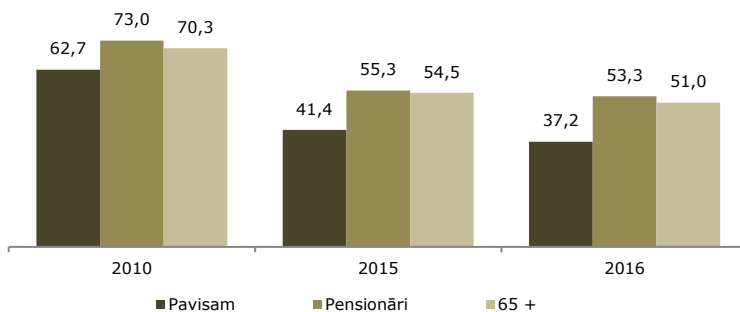
(procentos)

	2010	2015	2016
Pavisam	78,1	60,7	59,9
pensionāri	84,7	71,0	70,6
65 gadus veci un vecāki	82,2	69,1	68,0

▣ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

8.12. IEDZĪVOTĀJU ĪPATSVARŠ, KURI NEVARĒJA ATĻAUTIES KATRU GADU VIENU NEDĒĻU PAVADĪT ĀRPUS MĀJĀM

(procentos)

▣ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

² Neparedzētie izdevumi tiek rēķināti katru gadu atbilstoši nabadzības riska sliekšnim uz vienu ekvivalento patērētāju pirms trim gadiem (2016. gadā tika ņemts vērā 2013. gada nabadzības riska sliekšnis uz vienu ekvivalento patērētāju). 2016. gadā neparedzēto izdevumu summa bija 260 eiro, 2015. gadā – 235 eiro un 2010. gadā – 242 eiro.

8.13. IEDZĪVOTĀJU ĪPATSVARŠ, KURI NEVARĒJA ATĻAUTIES ĒST GAĻU, PUTNU GAĻU VAI ZIVIS VAI LĪDZVĒRTĪGU VEĢETĀRO ĒDIENU KATRU OTRO DIENU

(procentos)

	2010	2015	2016
Pavisam	26,8	16,3	15,6
pensionāri	31,3	23,9	23,8
65 gadus veci un vecāki	29,8	22,6	21,8

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

8.14. IEDZĪVOTĀJU ĪPATSVARŠ, KURI NAUDAS TRŪKUMA DĒĻ BIJA SPIESTI ATTEIKTIES NO ATSEVIŠĶU IZLIETOŠANAS PREČU IZMANTOŠANAS

(procentos)

		2010	2015	2016
Dators	Pavisam	15,8	8,5	6,8
	pensionāri	17,1	15,9	12,8
	65 gadus veci un vecāki	15,3	15,1	11,6
Vejas mazgājamā mašīna	Pavisam	5,9	3,9	3,3
	pensionāri	11,5	8,2	7,0
	65 gadus veci un vecāki	11,0	7,6	6,6
Vieglais automobīlis	Pavisam	29,7	21,5	19,5
	pensionāri	28,4	23,0	21,4
	65 gadus veci un vecāki	26,0	21,6	19,3

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

8.15. IEDZĪVOTĀJU IESPĒJAS SEV NODROŠINĀT ATSEVIŠKAS PAMATNEPIECIEŠAMĪBAS

(procentos)

	Vai Jūs varat regulāri piedalīties atpūtas aktivitātēs ārpus mājām (sports, kino, koncerts u.c.)?								
	Pavisam			Pensionāri			65 gadus veci un vecāki		
	2013	2015	2016	2013	2015	2016	2013	2015	2016
Pavisam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Jā	53,4	59,9	60,3	26,6	32,1	32,5	27,0	32,3	35,0
Nē, nevar atļauties	25,5	17,2	17,0	29,4	20,4	20,9	27,0	19,4	18,1
Nē, cits iemesls	21,0	22,9	22,8	44,0	47,5	46,5	46,0	48,3	46,8
	Vai Jūs varat vismaz reizi mēnesī satīties ar draugiem/ģimeni (radiem) uz kopīgu maltīti vai glāzi dzēriena (mājās, kafējnicā, restorānā u.tml.)?								
	Pavisam			Pensionāri			65 gadus veci un vecāki		
	2013	2015	2016	2013	2015	2016	2013	2015	2016
Pavisam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Jā	79,0	82,0	83,5	64,2	68,6	69,9	64,0	69,0	70,8
Nē, nevar atļauties	12,2	8,3	7,7	15,7	11,6	11,4	15,1	10,8	10,4
Nē, cits iemesls	8,8	9,7	8,8	20,0	19,8	18,7	20,9	20,2	18,9
	Vai Jūs varat katru nedēļu nelielu naudas summu tērēt tikai sev, ne ar vienu nesaskaņojot								
	Pavisam			Pensionāri			65 gadus veci un vecāki		
	2013	2015	2016	2013	2015	2016	2013	2015	2016
Pavisam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Jā	73,4	82,3	84,1	73,6	81,6	83,0	74,0	81,9	84,2
Nē, nevar atļauties	22,0	14,2	12,7	20,1	12,4	11,2	19,3	11,8	10,0
Nē, cits iemesls	4,6	3,6	3,2	6,3	5,9	5,8	6,7	6,3	5,8
	Vai Jūs varat novalkātās drēbes nomainīt pret jaunām (nevis lietotām)?								
	Pavisam			Pensionāri			65 gadus veci un vecāki		
	2013	2015	2016	2013	2015	2016	2013	2015	2016
Pavisam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Jā	55,1	64,3	66,4	32,8	41,3	41,4	33,6	43,0	44,5
Nē, nevar atļauties	36,3	26,4	23,0	46,1	34,6	31,5	44,1	32,8	28,4
Nē, cits iemesls	8,6	9,3	10,5	21,2	24,2	27,0	22,3	24,2	27,1
	Vai Jums ir iespējas savā mājoklī nomainīt nolietotās mēbeles pret citām?								
	Pavisam			Pensionāri			65 gadus veci un vecāki		
	2013	2015	2016	2013	2015	2016	2013	2015	2016
Pavisam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Jā	22,9	31,4	30,0	11,7	15,2	14,8	12,1	16,3	16,2
Nē, nevar atļauties	63,4	50,8	51,2	67,8	59,3	58,4	67,1	57,0	55,4
Nē, cits iemesls	13,7	17,7	18,8	20,5	25,5	26,8	20,9	26,7	28,4
	Vai Jūsu mājoklī ir pieeja internetam privātai lietošanai?								
	Pavisam			Pensionāri			65 gadus veci un vecāki		
	2013	2015	2016	2013	2015	2016	2013	2015	2016
Pavisam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Jā	67,0	71,9	74,7	26,6	30,0	33,6	24,9	29,6	33,4
Nē, nevar atļauties	11,4	7,8	5,8	15,3	12,7	9,8	14,7	11,8	8,8
Nē, cits iemesls	21,6	20,3	19,5	58,1	57,3	56,6	60,4	58,6	57,8

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

9. ATPŪTA UN TŪRISMS

Vecākā gadagājuma (65 gadus veci un vecāki) iedzīvotāji ievērojami mazāk apmeklē kultūras un sporta pasākumus nekā vidējais Latvijas iedzīvotājs. Tomēr, salīdzinot ar 2006. gadu, senioru aktivitāte, apmeklējot kultūras un sporta pasākumus, ir augusi straujāk nekā pārējām vecuma grupām, tāpēc 2015. gadā plaisa starp senioriem un pārējiem iedzīvotājiem šajā ziņā ir samazinājusies. 2015. gadā izrādes un uzvedumus kaut reizi bija apmeklējuši 32 % vecākā gadagājuma (65 gadus veci un vecāki) iedzīvotāju, bet kultūras objektus – 24 % šīs vecuma grupas iedzīvotāju. Tas bija ievērojami mazāk nekā vidēji Latvijas iedzīvotājiem kopumā (attiecīgi – 52,4 % un 44,2 %). Tomēr deviņu gadu laikā kopš 2006. gada izrādes un uzvedumus apmeklējušo senioru īpatsvars palielinājās par 12,2 procentpunktiem un kultūras objektus apmeklējušo īpatsvars – par 8,1 procentpunktu. Savukārt visu Latvijas iedzīvotāju vidū izrāžu un kultūras uzvedumu un kultūras objektu apmeklētāju īpatsvars palielinājās lēnāk – attiecīgi par 9,6 un 6,7 procentpunktiem.

Lielākā daļa senioru atzīmēja, ka kultūras un sporta pasākumus neapmeklē intereses trūkuma vai citu iemeslu dēļ. 2015. gadā intereses trūkuma dēļ gandrīz puse (49,3 %) vecākā gadagājuma iedzīvotāju nebija apmeklējuši sporta pasākumus un gandrīz trešā daļa (31,6 %) – kino. Savukārt 14,5 % nevarēja atļauties apmeklēt izrādes un uzvedumus. Kultūras un sporta pasākumus citu iemeslu dēļ neapmeklēja no 35 % līdz pat 41,9 % vecākā gadagājuma iedzīvotāju. Analizējot datus, var secināt, ka šim neapmeklēšanas iemeslam ir cieša saistība ar senioru veselības stāvokli. Vecāka gadagājuma iedzīvotāji ar stipriem veselības problēmu radītajiem ierobežojumiem ievērojami mazāk apmeklēja kultūras un sporta pasākumus nekā tie, kuriem nebija veselības problēmu radītu ierobežojumu. 2015. gadā kino bija apmeklējuši 9,6 % vecākā gadagājuma iedzīvotāju bez veselības problēmu radītajiem ierobežojumiem un tikai 1,9 % šīs pašas vecuma grupas iedzīvotāju ar stipriem veselības problēmu radītiem ierobežojumiem. Izrāžu un uzvedumu apmeklētāju īpatsvars bija attiecīgi 48,8 % (bez veselības problēmu ierobežojumiem) un 14,4 % (ar stipriem veselības problēmu radītajiem ierobežojumiem), kultūras objektus bija apmeklējuši 40,1 % (bez veselības problēmu ierobežojumiem) un 8,3 % (ar stipriem veselības problēmu radītiem ierobežojumiem), savukārt sporta pasākumus – 15,6 % (bez veselības problēmu ierobežojumiem) un 2,2 % (ar stipriem veselības problēmu radītiem ierobežojumiem). Turklāt seniori ar stipriem veselības problēmu radītiem ierobežojumiem kā galveno kultūras un sporta pasākumu neapmeklēšanas iemeslu norādīja citu iemeslu (nevis, piemēram, naudas vai intereses trūkumu). Šo iemeslu minēja vairāk nekā puse vecākā gadagājuma iedzīvotāju ar stipriem veselības problēmu radītajiem ierobežojumiem (51,6 % no viņiem šī iemesla dēļ neapmeklēja sporta pasākumus, 58,6 % – izrādes un uzvedumus un 64,7 % – kultūras objektus). Savukārt seniori bez veselības problēmu radītajiem ierobežojumiem šo iemeslu norādīja ievērojami retāk – attiecīgi – 23,9 %, 17,2 % un 22,7 % gadījumos.

Salīdzinot ar 2006. gadu, vecākā gadagājuma iedzīvotāji ar saviem radiem un draugiem arvien aktīvāk sāk sazināties elektroniski vai pa telefonu. Kopš 2006. gada par 4,5 procentpunktiem ir palielinājies to senioru īpatsvars, kas ar saviem radniekiem elektroniski vai pa telefonu sazinās katru dienu, bet par 9,3 procentpunktiem – to, kas ar saviem radiem elektroniski sazinās katru nedēļu (bet ne katru dienu). Arī ar saviem draugiem vecākā gadagājuma iedzīvotāji ir sākuši arvien aktīvāk sazināties elektroniski vai pa telefonu. Kopš 2006. gada par 5,5 procentpunktiem ir palielinājies vecākā gadagājuma iedzīvotāju īpatsvars, kas ar saviem draugiem elektroniski vai pa telefonu sazinājās katru dienu (no 4,7 % 2006. gadā līdz 10,2 % 2015. gadā) un pa 12,6 procentpunktiem – to īpatsvars, kas ar saviem draugiem šādi sazinājās katru nedēļu (bet ne katru dienu) (no 27,5 % 2006. gadā līdz 40,1 % 2015. gadā). Vidēji Latvijas iedzīvotāju vidū šī aktivitāte auga lēnāk nekā vecākā

gadagājuma iedzīvotājiem. Līdz ar to seniori arvien līdzīgāk pārējiem sāka izmantot elektroniskās vai telefoniskās saziņas iespējas.

Kopš 2006. gada vecākā gadagājuma iedzīvotāju aktivitāte, tiekoties ar saviem radniekiem un draugiem, nav būtiski mazinājusies. Savukārt pārējo vecuma grupu Latvijas iedzīvotāji vidēji ar saviem draugiem un radiem tiekas arvien retāk.

2016. gadā vecāka gadagājuma iedzīvotāji visbiežāk ceļoja pa Latviju, ārvalstu galamērķi izvēloties vien 7,1 % vienas dienas un 18,1 % vairākdienu braucienos.

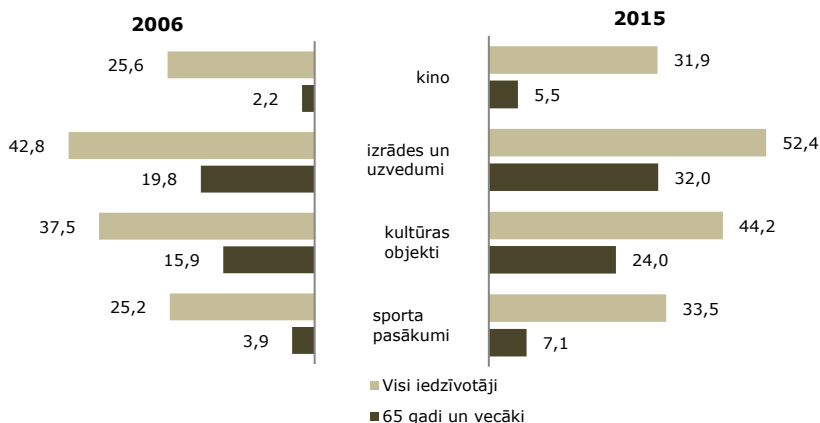
Salīdzinot ar citām vecuma grupām, seniori braucienā pavadīja ilgāku laiku nekā vidēji Latvijas iedzīvotāji, proti, 3,4 diennaktis (par 1 diennakti vairāk) braucienos pa Latviju un 7,8 diennaktis (par 1,9 diennaktīm vairāk) ārvalstu braucienos.

Senioru vidējie izdevumi braucienā pa Latviju 2016. gadā bija 48,2 eiro, kas ir par 12 eiro vairāk nekā vidēji Latvijas iedzīvotājiem, kas izskaidrojams ar ilgākiem braucieniem. Izdevumi diennaktī bija par 1,2 eiro mazāki nekā vidēji. Ārvalstu braucienam seniori tērēja 317,6 eiro, kas ir par 26,4 eiro mazāk nekā vidēji, diennaktī iztērējot 40,7 eiro, kas ir par 17,4 eiro mazāk nekā vidēji Latvijas iedzīvotājiem.

Salīdzinot Latvijas iedzīvotāju braucienu paradumus ar citām ES valstīm 2014. gadā, var novērot līdzīgu tendenci, proti, ES dalībvalstu iedzīvotāji vecumā no 65 gadiem kā brauciena galamērķi vairumā gadījumu izvēlās savu valsti un vidēji dienā iztērē mazāk nekā citu vecuma grupu iedzīvotāji.

9.1. IEDZĪVOTĀJU ĪPATSVARŠ, KURI PĒDĒJO 12 MĒNEŠU LAIKĀ KAUT REIZI KĀ SKATĪTĀJI APMEKLĒJA KULTŪRAS UN SPORTA PASĀKUMUS, 2006. UN 2015. GADĀ¹

(procentos)

9.2. IEDZĪVOTĀJU ATBILŽU SADALĪJUMS PĒC KULTŪRAS UN SPORTA PASĀKUMU APMEKLĒJUMU BIEŽUMA 2015. GADĀ¹

(procentos)

	Vai Jūs pēdējo 12 mēnešu laikā apmeklējāt kino?	
	Pavisam	65 gadus veci un vecāki
Pavisam	100	100
Jā, ne biežāk kā 3 reizes	21,0	4,3
Jā, biežāk nekā 3 reizes	10,9	1,2
Nē, nevar atļauties	9,1	9,1
Nē, neinteresē	20,5	31,6
Nē, tuvākajā apkārtnē nav kinoteātra	18,3	18,9
Nē, cits iemesls	20,3	35,0
	Vai Jūs pēdējo 12 mēnešu laikā apmeklējāt izrādes un uzvedumus?	
	Pavisam	65 gadus veci un vecāki
Pavisam	100	100
Jā, ne biežāk kā 3 reizes	34,9	22,8
Jā, biežāk nekā 3 reizes	17,5	9,2
Nē, nevar atļauties	13,4	14,5
Nē, neinteresē	12,7	13,9
Nē, tuvākajā apkārtnē nenotiek ne izrādes, ne uzvedumi	3,1	4,7
Nē, cits iemesls	18,5	35,0

¹ Iedzīvotājiem, kuriem bija vismaz 16 gadu.

	turpinājums	
	Vai Jūs pēdējo 12 mēnešu laikā apmeklējāt kultūras objektus?	
	Pavisam	65 gadus veci un vecāki
Pavisam	100	100
Jā, ne biežāk kā 3 reizes	33,8	17,7
Jā, biežāk nekā 3 reizes	10,5	6,3
Nē, nevar atļauties	11,3	12,6
Nē, neinteresē	17,7	16,6
Nē, tuvākajā apkārtnē nav kultūras objektu	3,6	5,0
Nē, cits iemesls	23,1	41,9
	Vai Jūs pēdējo 12 mēnešu laikā apmeklējāt sporta pasākumus?	
	Pavisam	65 gadus veci un vecāki
Pavisam	100	100
Jā, ne biežāk kā 3 reizes	21,7	5,1
Jā, biežāk nekā 3 reizes	11,8	2,0
Nē, nevar atļauties	6,3	4,7
Nē, neinteresē	34,0	49,3
Nē, tuvākajā apkārtnē nenotiek sporta pasākumi	3,7	3,5
Nē, cits iemesls	22,5	35,3

☐ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

9.3. IEDZĪVOTĀJU SOCIĀLIE KONTAKTI AR RADINIEKIEM, DRAUGIEM UN KAIMIŅIEM 2006. UN 2015. GADĀ²

(procentos)

	Cik bieži Jūs tiekaties ar saviem radiniekiem, kuri nav Jūsu mājsaimniecības locekļi?			
	Pavisam		65 gadus veci un vecāki	
	2006	2015	2006	2015
Pavisam	100	100	100	100
Katru dienu	7,8	4,3	7,3	5,3
Katru nedēļu (bet ne katru dienu)	29,2	24,9	25,6	23,5
Vairākas reizes mēnesī (bet ne katru nedēļu)	23,4	24,1	20,4	20,4
Reizi mēnesī	16,7	21,8	16,2	21,1
Vismaz reizi gadā (bet mazāk nekā reizi mēnesī)	20,3	23,1	27,0	27,3
Nekad	2,5	1,7	3,6	2,2
	Cik bieži Jūs parasti tiekaties ar saviem draugiem (neskaitot nejaušas sastapšanās reizes)?			
	Pavisam		65 gadus veci un vecāki	
	2006	2015	2006	2015
Pavisam	100	100	100	100
Katru dienu	14,3	7,4	8,8	4,6
Katru nedēļu (bet ne katru dienu)	36,4	30,8	25,5	26,1
Vairākas reizes mēnesī (bet ne katru nedēļu)	25,5	27,6	27,5	23,0
Reizi mēnesī	14,8	21,7	18,2	24,8
Vismaz reizi gadā (bet mazāk nekā reizi mēnesī)	8,6	11,9	17,7	19,8
Nekad	0,5	0,6	2,3	1,6

² Iedzīvotājiem, kuriem bija vismaz 16 gadu.

turpinājums

	Cik bieži Jūs sazināties (pa telefonu, e-pastu u.tml.) ar saviem radniekiem, kuri nav Jūsu mājsaimniecības locekļi?			
	Pavisam		65 gadus veci un vecāki	
	2006	2015	2006	2015
Pavisam	100	100	100	100
Katru dienu	10,5	12,7	9,8	14,3
Katru nedēļu (bet ne katru dienu)	34,8	40,1	29,5	38,8
Vairākas reizes mēnesī (bet ne katru nedēļu)	23,3	23,0	20,3	21,4
Reizi mēnesī	14,2	14,5	15,1	13,6
Vismaz reizi gadā (bet mazāk nekā reizi mēnesī)	9,2	6,9	12,0	7,3
Nekad	8,0	2,6	13,3	4,7
	Cik bieži Jūs parasti sazināties ar saviem draugiem (pa telefonu, e-pastu u. tml.)?			
	Pavisam		65 gadus veci un vecāki	
	2006	2015	2006	2015
Pavisam	100	100	100	100
Katru dienu	18,5	17,2	4,7	10,2
Katru nedēļu (bet ne katru dienu)	39,0	45,0	27,5	40,1
Vairākas reizes mēnesī (bet ne katru nedēļu)	22,9	24,0	25,3	25,4
Reizi mēnesī	9,7	9,8	17,2	15,9
Vismaz reizi gadā (bet mazāk nekā reizi mēnesī)	3,9	2,3	9,5	4,0
Nekad	6,0	1,6	15,7	4,4
	Vai ārpus Jūsu mājsaimniecības Jums ir radnieki, draugi vai kaimiņi, kuriem nepieciešamības gadījumā lūgt palīdzību?			
	Pavisam		65 gadus veci un vecāki	
	2006	2015	2006	2015
Jā	88,8	91,8	84,2	89,2
Nē	11,2	8,2	15,8	10,8

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

9.4. IEDZĪVOTĀJU IESPĒJAS AR CITĀM PERSONĀM APSPRIEST PRIVĀTAS DABAS JAUTĀJUMUS 2013. UN 2015. GADĀ³

(procentos)

	Vai Jums ir kāda persona, ar kuru varat apspriest privātus jautājumus?			
	Pavisam		65 gadus veci un vecāki	
	2013	2015	2013	2015
Jā	92,0	93,8	89,6	89,0
Nē	8,0	6,2	10,4	11,0

□ Eiropas Savienības statistikas apsekojums par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC).

³ Iedzīvotājiem, kuriem bija vismaz 16 gadu.

9.5. CEĻOTĀJU SKAITS⁴ ATPŪTAS BRAUCIENOS 2016. GADĀ

(tūkst.)

	Pavisam	65 gadus veci un vecāki
Piedalījās gan vienas dienas, gan vairākdienu atpūtas braucienos pa Latviju vai uz ārvalstīm	1 311,1	220,2
tikai pa Latviju	670,3	161,9
tikai uz ārvalstīm	46,6	8,1
gan pa Latviju, gan uz ārvalstīm	594,2	50,2

☐ Iedzīvotāju apsekojums par atpūtas un darījumu braucieniem.

9.6. VIENAS DIENAS BRAUCIENI PA LATVIJU 2016. GADĀ

	Pavisam	65 gadus veci un vecāki
Braucienu skaits, tūkst.	9 126,3	1 297,7
Kopējie izdevumi, milj. eiro	217,0	28,8
Viena ceļotāja vidējie izdevumi braucienā, eiro	23,8	22,2

☐ Iedzīvotāju apsekojums par atpūtas un darījumu braucieniem.

9.7. VAIRĀKDIENU BRAUCIENI AR NAKŠŅOŠANU PA LATVIJU 2016. GADĀ

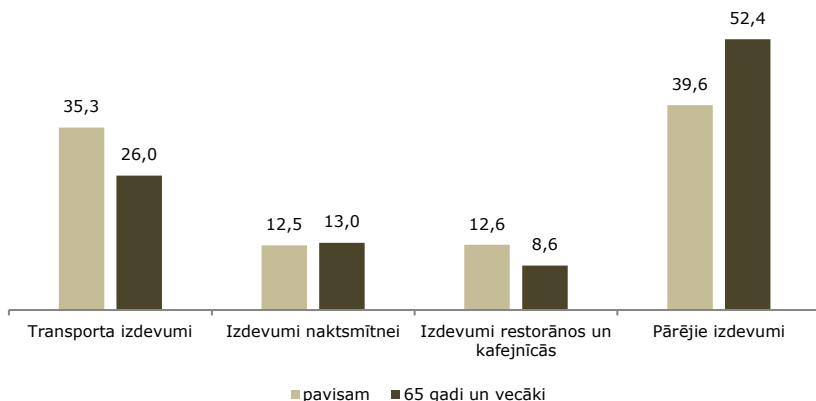
	Pavisam	65 gadus veci un vecāki
Braucienu skaits, tūkst.	3 071,0	364,9
Nakšņojumu skaits, tūkst.	7 233,1	1 240,9
Vidējais ceļojuma ilgums, diennaktis	2,4	3,4
Kopējie izdevumi, milj. eiro	111,3	17,6
Viena ceļotāja vidējie izdevumi braucienā, eiro	36,2	48,2
Viena ceļotāja vidējie izdevumi diennaktī, eiro	15,4	14,2

☐ Iedzīvotāju apsekojums par atpūtas un darījumu braucieniem.

⁴ Viens ceļotājs var piedalīties vairākos braucienos veidos.

9.8. IZDEVUMU STRUKTŪRA VIDĒJI VIENĀ VAIRĀKDIENU BRAUCIENĀ PA LATVIJU 2016. GADĀ

(procentos)

☐ Iedzīvotāju apsekojums par atpūtas un darījumu braucieniem.

9.9. VIENAS DIENAS BRAUCIENI UZ ĀRVALSTĪM 2016. GADĀ

	Pavisam	65 gadus veci un vecāki
Braucieni skaits, tūkst.	688,7	99,9
Kopējie izdevumi, milj. eiro	31,2	3,9
Viena ceļotāja vidējie izdevumi braucienā, eiro	45,2	38,7

☐ Iedzīvotāju apsekojums par atpūtas un darījumu braucieniem.

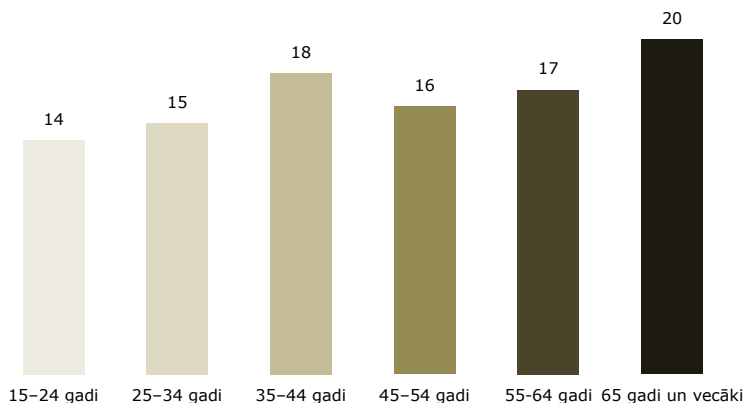
9.10. VAIRĀKDIENU BRAUCIENI AR NAKŠŅOŠANU UZ ĀRVALSTĪM 2016. GADĀ

	Pavisam	65 gadus veci un vecāki
Braucieni skaits, tūkst.	1 249,8	80,5
Nakšņojumu skaits, tūkst.	7 406,6	627,6
Vidējais ceļojuma ilgums, diennaktis	5,9	7,8
Kopējie izdevumi, milj. eiro	430,0	25,6
Viena ceļotāja vidējie izdevumi braucienā, eiro	344,0	317,6
Viena ceļotāja vidējie izdevumi diennaktī, eiro	58,1	40,7

☐ Iedzīvotāju apsekojums par atpūtas un darījumu braucieniem.

9.11. EIROPAS SAVIENĪBAS VALSTU IEDZĪVOTĀJU PAVADĪTĀS NAKTIS 2014. GADA BRAUCIENOS SADALĪJUMĀ PA VECUMA GRUPĀM

(procentos, īpatsvars no kopējo pavadīto nakšu skaita)

□ Eurostat.

9.12. VECĀKA GADAGĀJUMA ES UN BALTIJAS VALSTU IEDZĪVOTĀJU (65 GADUS VECU UN VECĀKU) PAVADĪTĀS NAKTIS VAIRĀKDIENU BRAUCIENOS 2014. GADĀ

Ceļotāju dzīvesvietas valsts	65+ iedzīvotāju nakšņojumu īpatsvars kopējā nakšņojumu skaitā, %	65+ iedzīvotāju nakšņojumu skaits, tūkst.	no tiem %	
			Iekšzemes braucienos, %	Ārvalstu braucienos, %
ES-28	20	1 248 610,9	66	34
Latvija	10	1 714,6	55	45
Igaunija	11	1 526,3	41	59
Lietuva	12	2 276,5	49	51

□ Eurostat.

9.13. ES UN BALTIJAS VALSTU IEDZĪVOTĀJU (65 GADUS VECU UN VECĀKU) CEĻOŠANAS IZDEVUMI 2014. GADĀ

Ceļotāju dzīvesvietas valsts	65+ iedzīvotāju izdevumu īpatsvars kopējos ceļotāju izdevumos, %	65+ iedzīvotāju ceļošanas izdevumi, milj. eiro	Viena ceļotāja (65+) vidējie izdevumi diennaktī, eiro	Starpība starp vidējiem un senioru ceļotāju izdevumiem diennaktī, eiro
ES-28	16	65 623,8	52,6	-12,7
Latvija	7	42,7	24,9	-9,8
Igaunija	7	55,7	36,5	-24,3
Lietuva	5	43,4	19,1	-29,3

□ Eurostat.

PUBLIKĀCIJĀ IZMANTOTIE TERMIŅI

	DEFINĪCIJAS
Akadēmiskais personāls augstskolās un koledžās	Akadēmisko personālu veido: <ol style="list-style-type: none"> 1) profesori, asociētie profesori; 2) docenti, vadošie pētnieki; 3) lektori, pētnieki; 4) asistenti.
Apgādnieka zaudējuma pensija	Tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju ir mirušā bērniem, neatkarīgi no tā, vai viņi ir bijuši mirušā apgādībā, kā arī darba nespējīgiem ģimenes locekļiem, kas bijuši mirušā apgādībā, ja mirušais ir bijis apdrošināta persona.
Aprūpe mājās	Pakalpojumi mājās pamatvajadzību apmierināšanai personām, kuras objektīvu apstākļu dēļ nevar sevi aprūpēt.
Bezdarbnieki	Visas tās personas, kuras vai nu ir vai nav reģistrētas Nodarbinātības valsts aģentūrā un kuras atbilst visiem šiem nosacījumiem: <ol style="list-style-type: none"> 1) pārskata nedēļā nekur nestrādāja un nebija pagaidu prombūtnē no darba; 2) pēdējo 4 nedēļu laikā aktīvi (pēc apsekojuma anketā uzskaitītajām metodēm) meklēja darbu; 3) darba atrašanas gadījumā bija gatavas nekavējoties (tuvāko 2 nedēļu laikā) sākt strādāt. Šajā kategorijā ieskaita arī personas, kuras darbu jau ir atradušas un uzsāks to 3 mēnešu laikā.
Ceļotājs	Jebkura fiziska persona, kura ceļo ārpus savas ierastās vides.
Ceļotāju kopējie izdevumi	Ceļotāju izdevumi sastāv no preču un pakalpojumu vērtības, ko ceļotāji izmanto brauciena sagatavošanā (avansa maksājumi) un ceļojuma laikā.
Darba samaksas struktūras apsekojums	Apsekojumā tiek iegūta precīza, saskaņota un salīdzināma informācija par Latvijas darbaņēmēju (darbinieku), kas bija darba attiecībā 2014. gada 31. oktobrī, darba samaksas apmēra un individuālo raksturojošo pazīmju (profesija, dzimums, vecums, izglītības līmenis, darba līguma veids utt.) sakarībā, kā arī par šo darbinieku darba devēju raksturojumu – darbības veidu, reģionu, uzņēmuma vai iestādes lielumu. Darba samaksas struktūras apsekojuma izlases apjoms bija 177,2 tūkst. darbinieki.
Darbspēka apsekojums	Apsekojumā tiek iegūta detalizēta informācija par Latvijas iedzīvotāju (vecumā no 15 līdz 74 gadiem) ekonomisko aktivitāti. Darbspēka apsekojuma gada izlases apjoms no 2015. gada ir 29 952 mājoņki.
Darba devējs (īpašnieks)	Persona, kura strādā savā uzņēmumā, profesionālajā praksē vai zemnieku (zvejnieku) saimniecībā ar mērķi gūt ienākumus vai labumus un nodarbina vienu vai vairākas personas par samaksu.
Darbinieks (mājsaimniecību apsekojumos)	Persona, kura strādā pie valsts vai privāta darba devēja un par padarīto darbu saņem atbilstību naudā (algu, regulāras prēmijas un piemaksas, honorāru, naudas balvas, dzeramnaudu) vai natūrā (precēs vai pakalpojumos).

Darba ņēmēji (pēc komersantu un iestāžu Darba samaksas struktūras apsekojuma)	Darba ņēmējs (darbinieks) ir fiziska persona, kura uz darba līguma vai uzņēmuma līguma pamata par nolīgto darba samaksu veic noteiktu darbu un par kuru saskaņā ar Darba likumu veic darba laika uzskaiti, vai arī darba laika uzskaiti veic, strādājot uz uzņēmuma līguma pamata.
Ekonomiski aktīvie iedzīvotāji (darbaspēks)	Personas, kuras piedāvā savu darbu materiālo vērtību ražošanai vai pakalpojumu sniegšanai. Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitu veido gan nodarbinātie iedzīvotāji, gan personas, kuras aktīvi meklē darbu (bezdarbnieki).
Ekonomiskās aktivitātes līmenis	Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars atbilstošās vecuma grupas iedzīvotāju kopskaitā, procentos.
Ekonomiski neaktīvie iedzīvotāji	Personas, kuras nevar pieskaitīt ne pie nodarbinātajiem iedzīvotājiem, ne arī pie aktīvajiem bezdarbniekiem (skolēni, studenti, nestrādājoši pensionāri u.c.).
Faktiski nostrādātās stundas	Pārskata nedēļā reāli nostrādāto stundu skaits (ieskaitot dīkstāves un atpūtas pauzes, virsstundas, kā arī patērēto laiku darba izpildei ārpus darbvietas).
Ģimenes stāvoklis	Personas individuālais statuss attiecībā pret ģimeni atbilstoši valsts likumdošanai. Parasti tiek lietotas četras standartkategorijas: neprecējies/-usies, precējies/-usies, šķirts/-ta, atraitnis/-ne. Demogrāfiskajā statistikā iedzīvotāju klasifikācija pēc viņu ģimenes stāvokļa tiek veikta pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem.
Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācija	Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācija ir iedzīvotāju pārvietošanās no vienas administratīvās teritorijas uz citu pastāvīgās dzīvesvietas maiņas nolūkā vai vismaz uz vienu gadu. Migrāciju iedala ārējā (starptautiskā) migrācijā un iekšējā (Latvijas ietvaros) migrācijā.
Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Sociālā institūcija, kas nodrošina personai, kura vecuma vai veselības stāvokļa dēļ nespēj sevi aprūpēt, mājokli, pilnu aprūpi un sociālo rehabilitāciju.
Ilgstošas veselības problēmas	Veselības problēmas, kas ir ilgušas vai paredzams, ka ilgs vismaz 6 mēnešus. Par ilgstošām veselības problēmām ir uzskatāmas gan fiziskas, gan garīgas kaites, kā arī invaliditātes un ar vecumu saistīto veselības problēmu radītie ierobežojumi.
Invaliditātes pensija	Tiesības uz invaliditātes pensiju ir personai, kura nav sasniegusi vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamo vecumu, atzīta par invalīdu un apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 3 gadiem.
Izdienas pensija	Izdienas pensija tiek piešķirta personām, kas strādā atsevišķās profesijās, kurās pēc noteikta laika nostrādāšanas darbs saistīts ar profesionālo iemaņu zudumu vai sociālo bīstamību.
Jaundzimušā vidējais paredzamais mūža ilgums	Gadu skaits, kādu vidēji nodzīvotu attiecīgajā gadā dzimušie, ja viņu turpmākās dzīves laikā mirstības līmenis katrā vecumā paliktu tāds pats, kāds tas bija dzimšanas gadā. Datus iegūst no mirstības un vidējā paredzamā mūža ilguma tabulām.

<p>Kvintiju grupa</p>	<p>Viena piektā daļa (20%) no apsekoto mājsaimniecību skaita, kuras sagrupētas pieaugošā secībā pēc to rīcībā esošajiem ienākumiem uz vienu mājsaimniecības locekli.</p>
<p>Kvintiju attiecības indekss</p>	<p>Attiecība starp ekvivalento rīcībā esošo ienākumu summu, ko saņem 20 % valsts iedzīvotāju ar augstākajiem ekvivalentajiem rīcībā esošajiem ienākumiem (augstākā kvintile), pret ekvivalento rīcībā esošo ienākumu summu, ko saņem 20 % valsts iedzīvotāju ar zemākajiem ekvivalentajiem rīcībā esošajiem ienākumiem (zemākā kvintile).</p>
<p>Ķermeņa masas indekss</p>	<p>Rādītājs, kas nosaka ķermeņa nepietiekama svara, liekā svara vai aptaukošanās pakāpi. To aprēķina pēc formulas – ķermeņa masa (kg) dalīta ar ķermeņa garumu (metros), kāpinātu kvadrātā.</p> <p>Šajā publikācija tika izmantots Pasaules Veselības organizācijas pieņemtais ķermeņa masas indeksa sadalījums. Ķermeņa garums un svars tika noteikts pēc respondentu pašvērtējuma, atbildot uz šādiem jautājumiem: „Kāds ir Jūsu augums bez apaviem?” un „Kāds ir Jūsu svars bez apģērba un apaviem?”. Iegūtie rezultāti ir sadalīti četrās grupās:</p> <p> $\text{KMI} < 18,50$ – nepietiekams svars; $18,50 \leq \text{KMI} \leq 24,99$ – normāls svars; $25,00 \leq \text{KMI} \leq 29,99$ – liekais svars; $\text{KMI} \geq 30,00$ – aptaukošanās. </p>
<p>Mājoklis</p>	<p>Pastāvīgai dzīvošanai paredzēta viena vai vairākas dzīvojamās istabas (dzīvojamā māja, dzīvoklis daudzdzīvokļu mājā, istaba komunālajā dzīvoklī u.c.). Mājoklim parasti ir noteikta adrese.</p>
<p>Mājokļa izmaksas</p>	<p>Īrniekiem mājokļa izmaksās tiek iekļauta īre par mājokļa izmantošanu, apkure, elektrība, gāze, ūdensapgāde un kanalizācija, atkritumu izvešana, mājokļa tekošā remonta un uzturēšanas izdevumi, mājokļa apdrošināšanas izmaksas un citi ar mājokli saistītie izdevumi.</p> <p>Īpašniekiem mājokļa izmaksās tiek iekļauti hipotekārie procentu maksājumi, mājokļa apdrošināšanas izmaksas, nekustamā īpašuma nodoklis par mājokli un zemi, apkure, elektrība, gāze, ūdensapgāde un kanalizācija, atkritumu izvešana, mājokļa tekošā remonta un regulārās uzturēšanas izdevumi un citi ar mājokli saistītie maksājumi.</p>
<p>Materiālā nenodrošinātība</p>	<p>Materiālā nenodrošinātība tiek aplūkota, uzdodot jautājumus par trim materiālās atstumtības dimensijām.</p> <p>Ekonomiskā spriedze tiek noteikta ar vairāku jautājumu palīdzību, kuros respondentiem jānovērtē mājsaimniecības spēja segt šādas izmaksas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ēst gaļu, putnu gaļu vai zivis katru otro dienu; • katru gadu vienu nedēļu doties brīvdienās ārpus mājām; • atļauties segt neparedzētus izdevumus no pašu līdzekļiem; • finansiāli atļauties uzturēt mājokli siltu; • segt komunālos maksājumus, īri un kredītu (t.sk. līzingu maksājumus par pirkumiem uz kredīta). <p>Mājsaimniecības, kuras uz vismaz diviem jautājumiem sniedz noraidošu atbildi, tiek uzskatītas par pakļautām ekonomiskai spriedzei.</p>

	<p>Neapmierinoši mājokļa apstākļi tiek raksturoti, izmantojot atbildes uz jautājumiem, kas raksturo mājokļa kvalitāti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tekošs jumts; mitras sienas, griesti, grīdas vai mājas pamati vai trupe logu rāmjos, durvis vai grīdās; • pārāk tumšs, maz dienas gaismas; • nav vannas istabas vai dušas; • nav tualetes ar ūdens novadu. <p>Tiek uzskatīts, ka mājsaimniecībai ir neapmierinoši mājokļa apstākļi, ja tā nosauc kaut vienu no iepriekš minētajām problēmām, kas raksturo mājokļa kvalitāti.</p> <p>Piespiedu atteikšanās no ilglietošanas preču izmantošanas ir vērojama mājsaimniecībās, kurām naudas trūkuma dēļ privātmājā vajadzībām nav pieejams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • telefons (ieskaitot mobilo telefonu); • krāsu televizors; • veļas mazgājamā mašīna; • vieglais automobīlis. <p>Tiek uzskatīts, ka mājsaimniecība ir spiesta atteikties no ilglietošanas preču izmantošanas, ja tai naudas trūkuma dēļ nav pieejama vismaz viena no četrām iepriekš minētajām ilglietošanas precēm.</p>
<p>Mēneša vidējā bruto darba samaksa gadā</p>	<p>Tā ir 1/12 daļa no gada bruto darba samaksas. Gada bruto darba samaksa – aprēķinātā darba samaksa par visiem 2014. gada mēnešiem, ieskaitot algas nodokli un darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas. Tajā ir iekļautas gan regulāras, gan neregulāras izmaksas: pamatalga (mēnešalga, amata alga), samaksa par nostrādāto laiku vai veikto darba apjomu, regulāras un neregulāras piemaksas un prēmijas, samaksa par ikgadējo un papildatvaļinājumu, piemaksas pie atvaļinājuma, atvaļinājuma pabalsts, kompensācija par neizmantoto atvaļinājumu, darba nespējas lapu A apmaksā, samaksa par svētku dienām un citām dienām, kurās nestrādā, valsts sociālo apdrošināšanas obligāto iemaksu, ko maksā darba ņēmēji, un iedzīvotāju ienākuma nodokļa summas.</p>
<p>Monetārās nabadzības un ienākumu nevienlīdzības indikatori</p>	<p>Indikatori, kurus Lākenas Eiropadome pieņēma 2001. gada decembrī, lai varētu izvērtēt un novērot ES dalībvalstu progresu sociālās atstumtības mazināšanā. Šajos indikatoros ietilpst nabadzības riska indekss, Džini koeficients u.c. indikatori.</p>
<p>Mūžizglītība</p>	<p>Iedzīvotāju, kuri mācās vai piedalās apmācībās, īpatsvars atbilstošās vecuma grupas iedzīvotāju kopskaitā.</p>
<p>Nabadzības riska indekss</p>	<p>Nabadzības riska indekss raksturo personu īpatsvaru, kuru mājsaimniecības ekvivalents rīcībā esošais ienākums ir zem nabadzības riska sliekšņa.</p> <p>Nabadzības riska sliekšnis un ekvivalents rīcībā esošais ienākums.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Nabadzības riska sliekšnis ir 60 % no ekvivalento rīcībā esošo ienākumu mediānas, ekvivalents rīcībā esošais ienākums tiek noteikts, ņemot vērā mājsaimniecības sastāvu un struktūru. 2) Ekvivalents rīcībā esošais ienākums tiek iegūts, izmantojot OECD skalu, kur pirmajam pieaugušajam tiek pielīdzināts svars 1,0, katram nākamajam

	<p>mājsaimniecības loceklim vecumā no 14 gadiem – 0,5, bet bērnam jaunākam par 14 gadiem – 0,3.</p> <p>Piemēram: 2015. gadā vienas personas mājsaimniecībai nabadzības riska sliekšnis bija 318 eiro. Šajā gadījumā vienam pieaugušajam rīcībā esošais ienākums ir 318 eiro. Bet, rēķinot 2015. gada rīcībā esošo ienākumu mājsaimniecībai ar diviem pieaugušiem un vienu bērnu līdz 14 gadiem, iegūst šādu rezultātu: pirmajam pieaugušajam 318 eiro, otrajam pieaugušajam – 159 eiro ($318 * 0,5$) un bērnam – 95,4 eiro ($318 * 0,3$). Šai mājsaimniecībai nabadzības riska sliekšņa noapaļotā vērtība ir 668 eiro ($318 + 159 + 2 * 95,4$).</p>
Nāves cēlonis	<p>Slimība, patoloģisks stāvoklis vai trauma, kas ir izraisījusi nāvi vai veicinājusi to, kā arī nelaimes gadījums vai vardarbības akts, kā rezultātā iestājusies nāve.</p> <p>Sākot ar 1996. gadu, Latvijā iedzīvotāju mirstības cēloņu statistikā tiek lietota Pasaules Veselības organizācijas izstrādātās Starptautiskās statistiskās slimību un veselības problēmu klasifikācijas 10. redakcija (SSK – 10). Informācijas avots par nāves cēloni ir ārsta apliecinājums par nāves iestāšanos.</p>
Neapmaksāta persona ģimenes uzņēmumā/privātpraksē vai lauku saimniecībā	<p>Persona, kura palīdz citam tās pašas mājsaimniecības ģimenes loceklim piederošā ekonomiskajā uzņēmumā vai lauku saimniecībā, tādējādi dodot labumu ģimenei, bet par to nesāņemot darba samaksu.</p>
Neto darba samaksa	<p>Samaksa, kas tiek aprēķināta, no bruto darba samaksas atņemot valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, ko maksā strādājošie, un iedzīvotāju ienākuma nodokli.</p>
Nepilns darbalaiks	<p>Nostrādātais laiks, kas parasti ir mazāks par 40 stundām nedēļā (nepilna slodze, nepilna darba diena vai nepilna darba nedēļa), kā arī to personu, kuras pašas sevi uzskata par nepilnu darbalaiku strādājošām (neatkarīgi no nostrādāto stundu skaita).</p>
Nodarbinātie iedzīvotāji	<p>Visas tās personas, kuras pārskata nedēļā veica jebkuru darbu par samaksu naudā vai arī par atlīdzību precēs vai pakalpojumos.</p> <p>Par nodarbinātajiem uzskata arī pašnodarbinātās personas uzņēmējdarbībā, lauku saimniecībā vai profesionālajā praksē.</p> <p>Personas, kuras atrodas pagaidu prombūtnē no darba sakarā ar grūtniecības vai dzemdību atvaļinājumu, kā arī bērna kopšanas atvaļinājumā, uzskata par nodarbinātām, ja pēc atvaļinājuma beigām personai ir garantija atgriezties iepriekšējā darba vietā.</p> <p>Nodarbināto skaitā ietver arī tās personas, kas strādā savā lauku saimniecībā (zemnieku vai piemājas), lai saražotu produkciju pašu patēriņam vai arī pārdošanai.</p>
Nodarbinātības līmenis	<p>Nodarbināto iedzīvotāju īpatsvars atbilstošās vecuma grupas iedzīvotāju kopskaitā, procentos.</p>
Normāls (pilns) darbalaiks	<p>Laiks, kuru darbinieki (arī darba devēji un pašnodarbinātie) parasti strādā (vismaz 40 stundas nedēļā), kā arī normatīvajos tiesību aktos noteiktais saīsinātais darbalaiks atsevišķu kategoriju darbiniekiem.</p>

Noslēgtās laulības	Noslēgto laulību skaits ietver laulības, kas noslēgtas gan pilsētu, gan novadu (līdz 2009. gada jūlijam arī pagastu) dzimtsarakstu nodāšanās, gan to konfesiju un draudžu baznīcās, kam atbilstoši Latvijas Republikas Civillikumam dotas tādas tiesības.
Paredzami veselīgie mūža gadi	Gadi, ko persona dotajā vecumā varētu nodzīvot labā veselības stāvoklī (bez funkcionāliem traucējumiem un ierobežojumiem).
Pastāvīgie iedzīvotāji	Iedzīvotāji, kuru pastāvīgā dzīvesvieta ir attiecīgā administratīvā teritorija. Par attiecīgās administratīvās teritorijas pastāvīgajiem iedzīvotājiem uzskata tikai personas, kuras pastāvīgajā dzīvesvietā ir dzīvojušas vismaz 12 mēnešu ilgu nepārtrauktu posmu pirms attiecīgā gada 1. janvāra, kā arī personas, kuras pastāvīgajā dzīvesvietā ir ieradušās ar nodomu tajā pavadīt vismaz vienu gadu.
Pašnodarbinātais	Persona, kura strādā savā uzņēmumā, profesionālajā praksē vai zemnieku (zvejnieku) saimniecībā ar mērķi gūt ienākumus vai labumus un nenodarbina nevienu citu personu.
Patēriņa izdevumi	Preču un pakalpojumu vērtība (naudā un natūrā), kas izlietota personīgo vajadzību apmierināšanai. Saskaņā ar starptautisko Individuālā patēriņa veidu klasifikāciju Mājsaimniecību budžetu apsekojumam (COICOP/HBS) patēriņa izdevumi tiek sadalīti 12 grupās pēc to funkcionālās nozīmes. Dati tiek sniegti kopā naudā un natūrā. Mājsaimniecību patēriņa izdevumos nav iekļauta mājokļa īpašniekam nosacīti aprēķinātā īres maksa.
Pensionāru mājsaimniecība	Mājsaimniecība, kur pensionārs ir galvenais pelnītājs (t.i. persona, kura iepriekšējā kalendārā gada laikā saņēma vislielākos ienākumus). Par pensionāru tiek uzskatīta persona, kura iepriekšējā kalendārā gada laikā bija pensionārs vismaz 7 mēnešus.
Pirkumu veikšana internetā	Preču vai pakalpojumu pasūtīšana tiešsaistē neatkarīgi no apmaksas veida. Atskaites datums ir pasūtījuma veikšanas datums, nevis apmaksas datums. Pasūtīto preču piegādei vai maksājumam nav obligāti jābūt elektroniskā formā.
Privātā mājsaimniecība (mājsaimniecība)	Vairākas personas, kuras dzīvo vienā mājoklī un kopīgi sedz izdevumus, vai viena persona, kura saimnieko atsevišķi.
Profesija vai amats	Tautsaimniecībā sastopamās darbinieku profesijas saskaņā ar Profesiju klasifikatoru, kas balstīts uz starptautisko standartizēto profesiju klasifikatoru ISCO-08. Profesiju grupas: Vadītāji un speciālisti – vadītāji, vecākie speciālisti un speciālisti. Kalpotāji un pakalpojumu darbinieki – kalpotāji (zemāka līmeņa biroja darbinieki), pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki. Kvalificēti darbinieki – kvalificēti lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības darbinieki, kvalificēti strādnieki un amatnieki, iekārtu un mašīnu operatori, izstrādājumu montieri. Vienkāršās profesijas – apkopēji, uzraugi, sētnieki, transporta strādnieki un citi nekvalificētu darbu veicēji celtniecībā, lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un citur.

<p>Rīcībā esošais ienākums</p>	<p>Tie ir iepriekšējā kalendārajā gadā gūtie ieņēmumi: naudas ienākumi no algota darba; naudas izteiksmē pārrēķinātais darba ņēmēja natūrā gūtais ienākums, izmantojot firmas vai dienesta auto privātām vajadzībām; ienākumi vai zaudējumi, kas gūti no pašnodarbinātības; saņemtās pensijas un pabalsti; regulāra naudas palīdzība no citām māsaimniecībām; peļņa no noguldījumu procentiem, dividendēm, akcijām; ienākumi, ko saņēmuši bērni jaunāki par 16 gadiem; ienākumi no īpašuma izīrēšanas; saņemtā summa no Valsts ieņēmumu dienesta sakarā ar ienākuma nodokļa pārmaksu (par saimnieciskās darbības veikšanu, attaisnotajiem izdevumiem – izglītību, ārstniecību u.tml.).</p>
<p>Saimnieciskās darbības veids (sektors)</p>	<p>Uzņēmuma vai individuālās darbības sfēra, kas izpaužas saražotās produkcijas vai sniegto pakalpojumu veidā. Saimnieciskās darbības veids noteikts pēc Saimniecisko darbību statistiskās klasifikācijas (NACE 2. red.).</p> <p>Saimnieciskās darbības sektors (pēc NACE 2. red.):</p> <p>Lauksaimniecības sektors – A nozare.</p> <p>Ražošanas sektors – B–F nozare.</p> <p>Pakalpojumu sniegšanas sektors – G–U nozare (G–N nozare – tirdzniecības pakalpojumi, O–U – citi pakalpojumi).</p>
<p>Sociālie transferti</p>	<p>Valsts, pašvaldības piešķirtās pensijas un pabalsti, izmaksātie uzturēdžekļi bērniem, stipendijas, sociālās apdrošināšanas pabalsti un kompensācijas, tai skaitā arī citu valstu.</p>
<p>Šķirtās laulības</p>	<p>Laulība tiek uzskatīta par šķirtu, ja par to ir likumīgā spēkā stājies tiesas lēmums. Sākot ar 2011. gada 1. februāri, laulības šķiršanu Latvijā var veikt arī zvērināts notārs.</p>
<p>Tūrisms</p>	<p>Ceļotāju darbība, dodoties braucienā uz galveno mērķi ārpus ierastās vides uz laiku, kas ir mazāks par vienu gadu, ar jebkādu galveno nolūku, tostarp darījumu, atpūtas vai citu personīgu nolūku, bez nodoma tikt nodarbinātam apmeklējuma vietā pie vietējā uzņēmēja.</p>
<p>Uzņēmuma lielums (pēc komersantu un iestāžu Darba samaksas struktūras apsekojuma)</p>	<p>Darba ņēmēju, kas bija darba attiecībās ar uzņēmumu 2014. gada 31. oktobrī, skaits. Netiek ietverti darba ņēmēji, kuriem 2014. gadā darba samaksa nebija aprēķināta ne par vienu dienu.</p>
<p>Vairākdienu ceļotājs</p>	<p>Fiziska persona, kura ceļo ārpus ierastās vides ne ilgāk kā vienu gadu, uzturas sabiedriskā vai privātā mājvietā ne mazāk kā vienu nakti un apmeklētājā vietā neveic algotu darbu.</p>
<p>Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts</p>	<p>Valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķir personai, kurai nav tiesību saņemt valsts pensiju (izņemot apgādnieka zaudējuma pensiju invalīdam).</p>
<p>Vecuma pensija</p>	<p>Tiesības uz vecuma pensiju ir personām, kuras sasniegušas likumā noteikto pensijas piešķiršanas vecumu, ja apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 10 gadiem.</p>
<p>Vecums</p>	<p>Personas nodzīvoto gadu skaits; parasti to uzskaita pilnos gados.</p>

Vidējais vecums	Aprēķina kā vidējo svērtu vecumu no pilnā, vecuma reizinājumam ar notikumu skaitu pieskaitot 0,5 (pusgadu).
Vidējais paredzamais mūža ilgums noteikta vecuma iedzīvotājiem	Gadu skaits, kādu vidēji nodzīvotu attiecīgo vecumu sasniegušās personas, ja viņu turpmākās dzīves laikā mirstība katrā vecumā saglabātos aprēķina gada līmenī.
Vienas dienas ceļotājs	Fiziska persona, kura ceļo ārpus ierastās vietas bez nakšņošanas, un ceļojuma sākums ir personas ierastā dzīvesvieta.
Viriešu un sieviešu darba samaksas atšķirības	(Viriešu vidējā mēneša darba samaksa gadā – sieviešu vidējā mēneša darba samaksa gadā)/viriešu vidējā mēneša darba samaksa gadā x 100

CENTRĀLĀ STATISTIKAS PĀRVALDE
CENTRAL STATISTICAL BUREAU OF LATVIA

Lāčplēša iela 1, Rīga, LV-1301, Latvija, tālrunis 67366850, fakss 67830137
e-pasts: csb@csb.gov.lv, <http://www.csb.gov.lv>

ISBN 978-9984-06-506-9

17-013-000